

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

เรื่อง พุทธนวัตกรรมกับการสร้างสังคมสุขอย่างยั่งยืน

(Buddhist Innovation and the Creation of a Sustainable Peaceful Society)

ร่วมกับ

สมาคมเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเวียงชัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่ปรึกษา:

พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น
พระอุดมปัญญาภรณ์, ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
รศ.ดร.วิทยา ทองดี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระครูศรีพุทธวิมลจิต, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการวิทยาเขตขอนแก่น
พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปณฺโญ, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น
นายศกธินันท์ ศรีหาบงค์	รก.ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตขอนแก่น

บรรณาธิการ:

พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ศรัญญา อรุณขจรศักดิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รศ.ดร.วิชญ์ สมิตสุวรรณค์	วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.วินิจ ฝาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รศ.ดร.ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.สุภายู ธีระวณิชตระกูล	มหาวิทยาลัยบูรพา

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.บุญยเสนอ ตริวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ.ดร.อังคณา ตุงคะสมิต	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.บุญยจีรา ชีรเวทย์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.ณัฐกาญจน์ นาคนวล	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ปทุมพร เปี้ยถนอม	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผศ.ดร.ปรัชนันท์ เจริญอาภรณ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.ประภาศ แก้วเกตุพงษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.มารศรี สอทิพย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.กรรณิการ์ อินตะวงค์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.เสรี วรพงษ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.พิษณุ บุญนิยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.กรกรก สารภิรมย์	วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.เพ็ญพนอ พ่วงแพ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.ปฐมาวดี จงรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ปัทวี สัตยวงศ์ทิพย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
พระมหาไทยน้อย ญาณเมธี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.วัฒนา นนทชิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.ดร.อารีย์ บินประทาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อ.ดร.ชั้นทอง วิชาเดช	มหาวิทยาลัยบูรพา
อ.ดร.เพ็ญวรา ชูประวัตติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อ.ดร.ชาญชัย ฤทธิร่วม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อ.ดร.ศศิพัชร จำปา	มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะทำงาน :

ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล	ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น	ผศ.ดร.จรัส ลีกา
ผศ.ดร.เพชรฤต ศรีบุญเรือง	ผศ.ดร.นิรัช เรือนแสง	อ.ดร.สมควร นามสีฐาน
ดร.อมรรัตน์ เตชะนอก	อ.ดร.สุธิพงษ์ สวัสดิ์ทา	อ.ดร.สุนทร สายคำ
อ.ดร.ปารณจิตร สุกุมลย์	อ.ดร.วิรัตน์ ทองภู	อ.ทรงพล โชติกเวชกุล
อ.ดร.ยิ่งสรรค์ หาพา	พระมหากิตติ กิตติเมธี	อ.สุทธิพงษ์ อุพลเกียรติ
อ.ดร.สรินญา มารศรี	น.ส.มาริสสา ไสวงาม	น.ส.อนุธิดา บุญตะวัน

ศิลปะและรูปเล่ม:

น.ส.สาริกา ไสวงาม

สาส์นจากรองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้จัดงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4 “พุทธนวัตกรรมกับการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน (Buddhist innovation and the creation of a sustainable peaceful society)” จัดขึ้นในวันที่ 27 มีนาคม 2567 เพื่อเปิดโอกาสให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษาและเครือข่ายสถาบันการศึกษา ได้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่การใช้ประโยชน์ในสังคมต่อไป

เอกสารทั้งหมดได้ผ่านกระบวนการทบทวนโดยผู้ทรงคุณวุฒิก่อนที่จะนำเสนอในรูปแบบวาจาหรือโปสเตอร์ในการประชุมครั้งนี้ เกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัยเหล่านี้เน้นย้ำถึงความแปลกใหม่ของความรู้ บทความฉบับเต็มได้รับการตีพิมพ์ใน Conference Proceeding ตามข้อตกลงของ Conference Editorial Board โดยจะเผยแพร่ทางออนไลน์ที่ www.mcukk-nic/2024

ในนามคณะบรรณาธิการ ขออนุโมทนาบุญขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมให้การดำเนินงานการประชุมวิชาการครั้งนี้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยกำหนดไว้

(พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.)
รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น
บรรณาธิการการประชุมวิชาการ

กำหนดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ระดับนานาชาติครั้งที่ 4

ณ หอประชุมเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

เวลา 08:00-08:30 น. ลงทะเบียนและรับเอกสาร ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคารเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา

เวลา 08:30-09:00 น. **พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. อุปนายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

จุดฐาปเทียน กล่าวนำบูชาพระรัตนตรัยและประจำมนต์เพ็ชร ถวายสักการะ
อุปนายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต, รศ.ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น
2. พระอุดมปัญญาภรณ์, ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
3. รศ.ดร.วิทยา ทองดี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
4. ผศ.ดร.นิเทศ สันนารี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต, รศ.ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

กล่าวรายงานต่อประธานพิธี

เวลา 09:00-11:00 น. **พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. อุปนายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

กล่าวเปิดงานและปาฐกถาพิเศษ

เรื่อง “พุทธนวัตกรรมกับการสร้างสังคมสันติสุข อย่างยั่งยืน”

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. อุปนายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มอบโล่ให้กับเจ้าภาพร่วมการประชุมวิชาการ

รศ.ดร.วิทยา ทองดี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ถวายเครื่องไทยธรรม

เวลา 11:30-12:00 น. **พิธีลงนาม MOU**

ระหว่าง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

กับมหาวิทยาลัยเครือข่าย

เวลา 11:30-13:00 น. ฉันทัดดาอาหารเพล/รับประทานอาหาร

เวลา 13:00-16:30 น. **นำเสนอบทความวิชาการ แบบปากเปล่าและแบบโปสเตอร์ แต่ละห้อง**

เวลา 16:30 น. ประธานประจำห้องประชุมกลุ่มย่อยกล่าวสรุปและกล่าวขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ

เสร็จพิธี ผู้เข้าร่วมงานเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ระดับชาติ

ด้านพุทธนวัตกรรมการศึกษา
เพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ห้องประชุมย่อยที่ 4 ห้อง B 205 ชั้น 2

อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมามกาจารย์
(สนิท ชวณมहाปญญมหาเถร)

ผู้ทรงคุณวุฒิ:

- รองศาสตราจารย์ ดร.อิสรา กันจิก
: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พระมหาศุภชัย สุกทิจใจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิตปญโญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ลำดับ	บทความ/ผู้พิมพ์	หน้า
1	ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษา : ศิวกร อินญา และพระฮอนด้า วาฬสโท	257
2	การพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวนสุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลอนันตมิติ (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น : ศุภกร ดวนใหญ่, พระรชต มาตรสอน, ปาณจิตร สุกุมลย์ และสุทธิพงษ์ อุพลเถียร	271
3	การพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตายโดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่า อ.เมืองจ.ขอนแก่น : ปิยาภรณ์ อินมะโรง, พระรชต มาตรสอน, ปาณจิตร สุกุมลย์ และสุทธิพงษ์ อุพลเถียร	283
4	พุทธนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมครุฑันแบบในศตวรรษที่ 21 : พระลัทธิ วรปัญญา, คุณากร สมบึงกลาง, จิรันธินิ ศิริหลวง, วิศวิศ พระโคตร และวิทยา ทองดี	297
5	ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหัตถ์ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 : พระครูวินัยธรวรวิทย์ เตชะธมโม, พระครูโพธิ์สังวรคุณ (สมชาย คุณส่วโร) และสัมฤทธิ์ กางเพ็ง	305
6	การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอริยบท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู : สิริรัตน์ ดอนจันทร์โคตร, พระครูปลัดบุญช่วย ไชยวิโส และสุนทร สายคำ	319
7	นรสนในวรรณกรรมสินไซ : พระอานนท์ อานนุโธ, พระกายสิทธิ์ กิตติสิริโธ และพระมหาอริวัฒน์ ภาทรกวี	335

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการสร้างภาพลักษณ์ ของสถานศึกษา

Digital Leadership of School Administrators and Creation of the School Image

ศิวักร อินภุษา และพระซอนด้า วาทสทุโท

Siwakorn Inphusa and Phra Honda Vatsatho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: siwakornin@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตของมนุษย์และกลายเป็นสังคมในยุคที่เรียกว่าสังคมยุคดิจิทัล (Digital Era) เป็นสังคมโลกที่ไร้พรมแดน ไม่มีขอบเขตที่แท้จริงในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีความรวดเร็วในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ดังนั้นเทคโนโลยีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพตามความต้องการของประเทศ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาในฐานะองค์กรที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งเป็นพฤติกรรมความสามารถของผู้บริหารในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัลด้วยความสามารถในการปรับตัว ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลทั้งในด้านการบริหารสถานศึกษาและ การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น โดยภาวะผู้นำดิจิทัลมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร 5) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และ 7) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างของความเป็นผู้นำดิจิทัลมีความสามารถทางการใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดีเพื่อการสื่อสารองค์กรก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของสถานศึกษาคือผลที่เกิดจากความเชื่อถือ การยอมรับ และศรัทธาที่บุคคลมีต่อสถานศึกษา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา; ภาพลักษณ์ของสถานศึกษา

Abstract

Currently, technology plays a significant role in human life and has become a society in the era known as the digital age. It is a world society without borders, no real boundaries in accessing information and news, and has fast communication. The use of communication technology has no limitations in terms of time or place. Therefore, technology is an important factor leading to the development of quality human resources according to the needs of the country. It is therefore an important duty of educational institutions as organizations responsible for education management. School administrators are those who have an important role and must have digital leadership, which is the behavior and ability of administrators to lead the organization towards change into a digital organization with the ability to adapt, use technology and digital innovation both in school administration and teaching management to develop teachers, students, and schools to have higher quality education. Digital leadership has 7 components, namely 1) having a vision, 2) being a proficient digital user, 3) the ability to use information, 4) understanding the knowledge and skills of people in the organization, 5) systematic improvement, 6) creating a learning culture in the digital world, and 7) being a citizen in the digital age. School administrators should be a model of digital leadership, have good technological skills for organizational communication, leading to the creation of a school image, which is the result of trust, acceptance, and faith that individuals have for the school.

Keywords: Digital Leadership; School Administrators; School Image

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นโลกยุคดิจิทัลส่งผลอย่างมากต่อพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรวมถึงการเรียนรู้ โลกยุคดิจิทัลมีลักษณะดังนี้ 1) โลกที่ไร้พรมแดนคือการไม่มีขอบเขตที่แท้จริงในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ 2) โลกที่แคบลง คือ การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วมากขึ้นประหยัดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) โลกที่หมุนเร็วมากขึ้น คือ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์มีความหลากหลายและสะดวกยิ่งขึ้นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยี (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2558) ทั้งนี้แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ได้กล่าวถึงการปฏิวัติดิจิทัลการปรับเปลี่ยนสู่ประเทศไทย 4.0 อันเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถ

เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 4 ในด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาโดยมีเป้าหมายคือการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) อีกทั้ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมมีความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การศึกษายุคดิจิทัลจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือ ความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำขององค์กรในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) เป็นความสามารถด้านดิจิทัลในการนำข้อมูลที่มีอยู่มากมายมหาศาล (Big Data) นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรได้อย่างไม่จำกัด ตั้งแต่การทำงานในประจำวัน (Day-to-Day Operation) ไปจนถึงการวางแผนกลยุทธ์ที่จะสนับสนุนเป้าหมายขององค์กร ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร รวมไปถึงการบริหารจัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถในหลายๆ ด้าน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ขององค์กร (ปกรณ กัสกุล, 2561) โดยภาวะผู้นำดิจิทัลมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร 5) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และ 7) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างของความเป็นผู้นำดิจิทัลในการบริหารจัดการ รวมถึงการสื่อสารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถานศึกษาทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือศรัทธาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำขององค์กรในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาผู้นำที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการทำงานจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยี ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียนซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ดังนี้ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับ

บริบทและความต้องการของผู้เรียนในส่วนของ ชุติรัตน์ กาญจนธชชัย (2562) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาโดยสังเกตได้จากพฤติกรรมความสามารถในการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามและทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ความรู้ความสามารถในด้านดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในองค์กรโดยการกำหนดภาพอนาคตในองค์กรอย่างชัดเจนด้วยการสนับสนุนร่วมมือของบุคลากรมีการนำดิจิทัลเข้าไปใช้ในการทำงาน สนับสนุนทรัพยากรดิจิทัลและส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจในการทำงานมีการสื่อสารด้วยวิธีการดิจิทัลรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลระหว่างองค์กรอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรมเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรได้อย่างเหมาะสมรวมทั้ง กันตชาติ กุดนอก (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการดำเนินงานในสถานศึกษา สามารถประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียนทุกด้านสนับสนุนครูและบุคลากรในการเชื่อมโยงสร้างและใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการปฏิบัติงานในการเรียนรู้และการสอน เตรียมความพร้อมและให้ความช่วยเหลือครูในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการวัดผลนักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ใช้ข้อมูลนักเรียนในการปรับปรุงการสอน ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้ครูและบุคลากรนอกจากนี้ Coatney (2010) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีทั้งระบบตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ คอยอำนวยความสะดวกด้วยการจัดหา ปรับปรุง ซ่อมแซมและแก้ไขอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพที่สูงที่สุดในขณะที่ Stodd (2014) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึงรูปแบบของการเป็นผู้นำที่ทำหน้าที่เชื่อมช่องว่างระหว่างองค์กรที่เป็นทางการและกึ่งทางการ ให้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมที่เกี่ยวข้อง จัดเป็นรูปแบบของผู้นำที่สำคัญในยุคนี้ที่องค์กรต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้การบริหารงานจำเป็นต้องมีความคล่องตัวรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและ Crompton (2018) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง ผู้นำที่มีความต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาจากรูปแบบเดิมที่ผ่านมาในอดีตด้วยเทคโนโลยีในการสร้างปฏิสัมพันธ์และเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง ทักษะและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อครูผู้สอนและบุคลากรในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัลด้วยความสามารถในการปรับตัว ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลทั้งในด้านการบริหารสถานศึกษาและ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาครูผู้สอน ผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ ครู การเรียนรู้ของผู้เรียน ชุมชน สังคมและกิจกรรมการทำงาน ทุกคนต้องมีความรู้ดิจิทัลเพื่อใช้เป็นประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ดังนั้นการที่ผู้นำจะสามารถบริหารจัดการองค์กรได้ต้องเล็งเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัล สำหรับทักษะที่สำคัญของการรู้ดิจิทัลนั้น สามารถแบ่งเป็น 4 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ การใช้ (Use) การเข้าใจ (Understand) การสร้าง (Create) และการเข้าถึง (Access)

(สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2559; ยศระวี วายทองคำ และคณะ, 2563) มีรายละเอียดดังนี้ 1) การใช้ (Use) คือ ทักษะความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ (Word Processor) เว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) อีเมล (E-mail) และเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ ไปสู่เทคนิคขั้นสูงขึ้นสำหรับการเข้าถึงและการใช้ความรู้ เช่น โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล หรือ Search Engine และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น Cloud Computing, Internet of Things (IoT) 2) การเข้าใจ (Understand) คือ ทักษะที่ทำให้เข้าใจบริบทและประเมินสื่อดิจิทัลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ทำและค้นพบในโลกออนไลน์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นเมื่อเข้าสู่โลกออนไลน์ เพราะทำให้ตระหนักว่าเทคโนโลยีเครือข่ายมีผลกระทบต่อพฤติกรรมความเชื่อ และความรู้สึกเกี่ยวกับโลกรอบตัวเรา 3) การสร้าง (Create) คือ ทักษะในการผลิตเนื้อหาและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านทางสื่อดิจิทัลประเภทต่างๆ การสร้างเนื้อหาด้วยสื่อดิจิทัลเป็นมากกว่าการเรียนรู้การใช้โปรแกรมประมวลผลคำหรือการเขียนอีเมล แต่ยังรวมถึงความสามารถในการดัดแปลงสื่อ สำหรับผู้ชมที่หลากหลาย ความสามารถในการสร้างและสื่อสารด้วยการใช้ Rich Media เช่น ภาพ วิดีโอ และเสียง ตลอดจนความสามารถในการมีส่วนร่วมกับ Web 2.0 อย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ เช่น การเขียน Blog การแชร์ภาพหรือวิดีโอ รวมถึงการใช้ Social Media รูปแบบต่างๆ 4) การเข้าถึง (Access) คือ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลข่าวสารเป็นฐานรากในการพัฒนา การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าใจอินเทอร์เน็ตและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตด้วยช่องทางต่างๆ

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจะต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงมีความตระหนักถึงการใช้ (Use) การเข้าใจ (Understand) การสร้าง (Create) และการเข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล

จากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (Digital Leadership) ของ ISTE(2009) อ้างถึงในจักรกฤษณ์ สิริริน, 2563); กัญญารัตน์ สุขแสน (2563); ปณิดา สุการมย์ และกุลลาบ ปุริสาร (2566); ปกรณ์ลีสกุล (2561); อนุสรณ์ นามประดิษฐ์ และคณะ (2565); ภูริรัตน์ สุกใส (2565); ภารดี อนันต์นาวิ และสิทธิพร ประวิตรุ่งเรือง (2566) สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลที่สำคัญ ได้ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่าง

คล่องแคล่ว (Professional Practice) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักว่าจำเป็นต้องเป็นผู้นำในการใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมืออาชีพ ออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (Data Driven) ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างอิสระ (Free Flow of Information) โดยนำมาใช้ได้อย่างไม่จำกัดทำให้เกิดประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรตั้งแต่การทำงานประจำวัน การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talent Administration) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจขีดความสามารถของคนในองค์กร จัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถของคนในองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ๆ การเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นมืออาชีพในการทำงาน ตามแผนที่ กำหนดการจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความคิดเชิงนวัตกรรม 5) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systematic Improvement) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์กร โดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กรจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ๆ และมีความรวดเร็วในการตัดสินใจ 7) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางสังคม จริยธรรม และกฎหมาย ตลอดจนความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล

สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล พบว่าประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร 5) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และ 7) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

4. คุณลักษณะของผู้นำดิจิทัล

แนวทางการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลโดยผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำดิจิทัลและภาวะผู้นำการเรียนรู้ สร้างวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) สร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศ ICT ส่งเสริมและพัฒนาครูให้ใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ จัดหาสื่อเทคโนโลยี อุปกรณ์ดิจิทัลที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนอัจฉริยะ (Smart

School) ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) ปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของโลก พัฒนาสมรรถนะและสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงแก่ครู พัฒนาสมรรถนะในการเรียนรู้ด้วยตนเองแก่ครู ผู้เรียน รวมทั้งสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning School) (ปุณณิษฐา มาเชศ, 2565) โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างของความเป็นผู้นำดิจิทัล ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะพิเศษ มีความสามารถทางการใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี จึงจะมีคนเชื่อมั่นในการเป็นผู้นำ (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลเพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาการศึกษาในแต่ละยุคสมัยจะต้องเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยการเรียนรู้จากฐานข้อมูล สื่อ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแสวงหาสิ่งใหม่ๆ เป็นนวัตกรรมที่นำมาสู่การพัฒนาการศึกษาของประเทศ การขับเคลื่อนการบริหารคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลักษณะของผู้นำดิจิทัลตามทัศนะของกัญญารัตน์ สุขแสน (2563) ประกอบด้วย DIGITAL D: Diversity (ความหลากหลาย) ผู้นำดิจิทัลต้องสามารถบริหารจัดการความหลากหลายที่เกิดขึ้นได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ I: Influence (โน้มน้าว) ต้องมีความสามารถในการโน้มน้าวใจ G : Good Government (ธรรมาภิบาล) I: Information (ข้อมูล) นำข้อมูลมาช่วยตัดสินใจ T: Targeting (เป้าหมาย) ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์เป้าหมายที่ชัดเจน A: Achieve (ทำให้สำเร็จ) L: Learning Agility (เรียนรู้เพื่อความคล่องตัว) ความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์จากสิ่งต่างๆ รอบตัว และนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างของความเป็นผู้นำดิจิทัล ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะพิเศษ มีความสามารถทางการใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี จึงจะมีคนเชื่อมั่นในการเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึง หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ ทักษะความสามารถและพฤติกรรมที่แสดงออกในการนำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ในการบริหารทั่วไป บริหารบุคคล บริหารงานวิชาการ และบริหารงบประมาณ โดยมีความเข้าใจ สามารถสร้างสรรค์ เข้าถึง และนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน

ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรม การแสดงออกของผู้อำนวยการโรงเรียนในการกำหนดนโยบาย แนวทางการใช้เครื่องมือดิจิทัลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะในองค์กรที่เป็นประโยชน์เพื่อการบริหารสาธารณะ การวิเคราะห์ข้อมูลขององค์กรเพื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น การแปลงข้อมูลของหน่วยงานไปสู่รูปแบบมาตรฐานเพื่อใช้ในการเชื่อมโยงของข้อมูล ระหว่างหน่วยงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Standard Data Exchange) การใช้งานระบบปฏิบัติการ การจัดการข้อมูล การสำรองข้อมูล การใช้งานคลาวด์คอมพิวเตอร์ การใช้งานเว็บไซต์ การใช้ธุรกรรม อิเล็กทรอนิกส์ การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัยในการบริหารโรงเรียน การบริหารความเสี่ยงดิจิทัล (Digital Risk Management) ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่โรงเรียน ดิจิทัลการสนับสนุนการพัฒนากระบวนทัศน์ (Ecosystem) เพื่อพัฒนาบริการดิจิทัลแบบเชื่อมโยง การใช้ ดิจิทัลคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นต่อโรงเรียนจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล (Scenario Analysis) เป็นต้น 2) ด้านการบริหารบุคคล หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและ พฤติกรรม การแสดงออกของผู้อำนวยการโรงเรียนในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับครูผู้ สอนและบุคลากรในโรงเรียน โดยวิเคราะห์จัดทำแผนการพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการ ประเมินการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลการใช้ดิจิทัลเพื่อการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ในโรงเรียน การเป็นตัวอย่างในหลักปฏิบัติที่ดีด้านดิจิทัลการสร้างเครือข่ายของครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนที่มี การเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานข้ามหน่วยงานเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล การเสนอแนวทางและ การพัฒนากลยุทธ์ด้านงานบุคคลเพื่อประสิทธิภาพการทำงานแบบดิจิทัลและแบบเชิงรุก โดยเสริมทักษะ ดิจิทัลที่เหมาะสมกับบทบาทและลักษณะงานให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากร การใช้ดิจิทัลในการวิเคราะห์ผล การปฏิบัติงานที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร เป็นต้น 3) ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรม การแสดงออกของผู้อำนวยการโรงเรียนในการใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอน การใช้โปรแกรมตัดต่อสื่อภาพเคลื่อนไหวในการ สร้างสื่อดิจิทัล การใช้โปรแกรมดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนสำหรับงานสอน ประจําการจัดทำคลังข้อมูล (Data Warehousing) ให้พร้อมนำไปใช้และวิเคราะห์ต่อ เช่น คลังข้อสอบการ พัฒนาพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลในการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นต้น 4) ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรม การแสดงออกของผู้อำนวยการโรงเรียน ในการนำระบบดิจิทัลมาจัดทำประเมินงบประมาณของโครงการ การประมาณการค่าใช้จ่ายในการนำ โครงการดิจิทัลไปใช้ (Implementation Cost Estimation) การนำระบบดิจิทัลจัดทำรายงานเพื่อเสนอ ของงบประมาณโครงการ การใช้สูตรฟังก์ชัน เพื่อการคำนวณการติดตามตรวจสอบงบประมาณในระหว่าง ดำเนินการโครงการ การประมาณการค่าใช้จ่ายและจัดทำรายงานเพื่อเสนอของงบประมาณในการบำรุง รักษาเทคโนโลยีดิจิทัล (Maintenance Cost Estimation) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีและ

นวัตกรรมดิจิทัลทั้งในด้านการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาครูผู้สอน ผู้เรียน และสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็วขึ้น การบริหารสถานศึกษาและการบริหารการศึกษา เป็นงานที่มีความซับซ้อนมากและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องได้รับข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นใช้ ในการตัดสินใจอย่างรวดเร็วและถูกต้องตลอดเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์นำเอา เทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป

6. การสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษา

ภาพลักษณ์องค์กร (Corporate Image) เป็นภาพที่ติดต่อกับองค์กรของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และสามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์องค์กร (Corporate Identity) หรือสิ่งที่องค์กรกระทำหรือ สร้างขึ้นมาได้ การมีภาพลักษณ์องค์กรที่ดีจะสามารถทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดการรับรู้และความเข้าใจ ในเจตนารมณ์ที่องค์กรได้แสดงถึงตัวตนในการทำงาน และส่งผลต่อประสบการณ์ ความเชื่อความรู้สึก ความรู้และความประทับใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมีภาพลักษณ์ที่ดีย่อมทำให้สาธารณชนเชื่อถือไว้ วางใจและให้ความศรัทธา ดังนั้นการสร้างและการบริหารภาพลักษณ์องค์กร จึงมีความสำคัญโดยภาพ ลักษณ์ที่ถูกสื่อสารออกไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่องยาวนานจะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี ขององค์กรต่อไป (มนสิข สิริธสมบุรณ์ และคณะ, 2563) การสร้างภาพลักษณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อ องค์กรต่างๆ เนื่องจากภาพลักษณ์ที่ดีเป็นการสร้างคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มในใจของประชาชน เพราะภาพ ลักษณ์เป็นภาพที่บุคคลแต่ละคนสร้างขึ้นมาจากใจจากการรับรู้หรือสัมผัส และมีประสบการณ์กับองค์กร นั้นๆ โดยผ่านกระบวนการสื่อสารและพฤติกรรมขององค์กร ซึ่งหากทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความประทับใจ ก็จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ทางบวกที่ส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับนับถือยิ่งขึ้น ผนวกกับการบริหารงาน ที่ดีและมีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่ความน่าเชื่อ ถือและไว้วางใจ ภาพลักษณ์จึงเป็นภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลตามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อองค์กรที่บุคคล นั้นรับรู้มา (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2544)

การสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีนักเรียน นักศึกษา เป็นผลผลิตออกสู่ตลาดแรงงานเป็น อีกหนึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของสถานศึกษาคือผลที่เกิดจากความเชื่อถือ การยอมรับ และศรัทธา ที่บุคคลมีต่อสถานศึกษา ดังนั้น ภาพลักษณ์ของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ ต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรภาพลักษณ์ของสถานศึกษาสามารถสร้างขึ้นมาได้โดยใช้กลยุทธ์ที่ เหมาะสม (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561) โดยมีปัจจัยดังนี้ 1) ความเชื่อถือ เช่น ผู้บริหารและบุคลากรทางการ

ศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถประพจน์ดีที่เหมาะสมของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาสถานศึกษาจนได้รับรางวัลและการยกย่อง 2) การยอมรับ เช่น ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานมาศึกษาต่อมากขึ้น สถานศึกษามีโครงการที่ดำเนินการร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน และ 3) ความเลื่อมใสศรัทธา เช่น ความภาคภูมิใจของผู้เรียนที่จบจากสถานศึกษาและประสบความสำเร็จในการทำงานและการศึกษาต่อ ดังนั้นองค์กรจะอยู่มั่นคงถาวรได้ก็ต้องมีภาพลักษณ์องค์กรที่ดี เพราะภาพลักษณ์ขององค์กรมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทำให้องค์กรมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือศรัทธาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในองค์กรต้องช่วยกันสร้างIMAGE ที่ประกอบไปด้วย I (Institution) สถาบัน คือ ภาพลักษณ์ที่สร้างได้จากการทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ M (Management) คือ ผู้บริหารมีความฉลาดและการจัดการที่ดีมีผลงานเป็นที่ยอมรับ A (Action) คือ การกระทำต่อผู้รับบริการ G (Goodness) คือ ความดีงาม และ E (Employee) คือ บุคลากรขององค์กรเปรียบเสมือนหูตอองค์กรที่จะเสริมความน่าเชื่อถือความสัมพันธ์กับลูกค้าและสังคม

7. สรุป

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคดิจิทัลเป็นแรงผลักดันอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการจัดการศึกษาอย่างมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลซึ่งเป็นพฤติกรรมความสามารถของผู้บริหารในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัลด้วยความสามารถในการปรับตัว ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลทั้งในด้านการบริหารสถานศึกษาและ การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นโดยภาวะผู้นำดิจิทัลมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร 5) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และ 7) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาและการบริหารการศึกษาเป็นงานที่มีความซับซ้อนมากและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องได้รับข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นใช้ในการตัดสินใจอย่างรวดเร็วและถูกต้องตลอดเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างของความเป็นผู้นำดิจิทัลในการสื่อสารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถานศึกษาทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ ศรัทธาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- กัญญารัตน์ สุขแสน. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูสุริยเทพ. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กันตชาติ กุดนอก. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จักรกฤษณ์ สิริริน. (2563). *ICT Leadership ภาวะผู้นำยุค 5G*. เข้าถึงได้จาก <https://www.salika.co/2020/11/10/ict-leadership-5g/>

- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- จิราภรณ์ ปกรณ์. (2564). *รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุตีรัตน์ กาญจนธงชัย. (2562). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุสิตบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ปกรณ์ ลีสกุล. (2561). *Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล*. เข้าถึงได้จาก <https://today.line.me/th/pc/article/Leadership+in+Digital+Era>
- ปณิดา สุการมย์ และกุหลาบ บุริสาร. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารวิชาการและวิจัย*, 13(1), 128-142.
- ปณณัฐรา มาเชค. (2565). *การบริหารองค์กรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล*. เข้าถึงได้จาก <https://ed-adm.buu.ac.th/public/backend/upload/edadm.buu.ac.th/document/file/document166623381159360600.pdf>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 12.
- ภารดี อนันต์นาวิ และ สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง. (2566). รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(4), 250-268.
- ภูริรัตน์ สุกใส. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี*. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล และจตุรรัตน์ เสนาะกรรณ. (2563). มโนทัศน์การสร้างภาพลักษณ์องค์กร. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์*, 15(1), 149-160.
- ยศระวี วายทองคำ และคณะ. (2563). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิรัช ถิรรัตนกุล. (2544). *นิเทศศาสตร์กับการประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาด*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.

- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2559). *การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy)*. เข้าถึงได้จาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/142-knowledges/2632>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา แซ่มซ้าย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4), 216-224.
- สุกัญญา แซ่มซ้าย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสรณ์ นามประดิษฐ์, วิศนันท์ เดชปานประสงค์ และธีรพนธ์ คงนาวัง. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชื่น, 4(2), 68-83.
- Coatney, S. (2010). *The Many Faces of School Library Leadership*. California: ABCCLIO, LLC.
- Crompton, H. (2018). *Education Reimagined: Leading Systemwide Change with the ISTE Standards*. USA: International Society for Technology in Education.
- Stodd, J. (2014). *The social leadership handbook*. London: Sea Salt Publis

การพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse)
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

Developing of skills classifying idioms, proverbs, Sayings using
the Active Learning model together with Metaverse media of
Mathayom 1 students at NongTum NongNguLuam School,
Mueang District, Khon Kaen Province

ศุภกร ดวนใหญ่, พระรชต มาตรสอน, ปาณจิตร สุขุมาลัย และสุทธิพงษ์ อุพลเกียรติ

Supakorn Duanyai, PhraRachata Martson, Panjitr Sukumal and Suttipong Upontean

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 6405502015@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นภาคการศึกษาที่ 2/2566 ห้องเรียน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 21 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre - Experimental Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) แผน 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบฝึกทักษะ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ และ 5) สื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) พบว่า หลังการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีค่าคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย ($\bar{x} = 8.48$, S.D. = 0.98) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอน และค่าคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 1.30) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตมหนองงูเหลือม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.37)

คำสำคัญ: สำนวน; สุภาษิต; คำพังเพย; การเรียนรู้เชิงรุก; จักรวาลนฤมิต

Abstract

This research aims to 1) develop the skills of distinguishing idioms, proverbs, and sayings through the use of active learning methods combined with Metaverse media for first-year secondary students at Nong Toom Nong Nguleum School, Muang District, Khon Kaen Province, and 2) study the satisfaction of developing these skills using active learning methods combined with Metaverse media for first-year secondary students at Nong Toom Nong Nguleum School, Muang District, Khon Kaen Province. The target group for this research was first-year secondary students at Nong Toom Nong Nguleum School, Muang District, Khon Kaen Province, during the second semester of the 2023 academic year, consisting of one classroom with a total of 21 students, selected through purposive sampling. This research is a pre-experimental research. The tools used in this research included 1) two active learning lesson plans, 2) pre- and post-learning tests, 3) skill practice exercises, 4) satisfaction questionnaires, and 5) Metaverse media. The data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-tests.

The results of developing skills in classifying idioms, proverbs, and Sayings using the format Active Learning combined with Metaverse media to. It was found that after

teaching and learning Students have average post-study scores. ($\bar{x}$ = 8.48, S.D. = 0.98) Higher than before teaching and learning and average pre-study scores ($\bar{x}$ = 4.90, S.D. = 1.30). They are significantly different at the 0.05 level.

The satisfaction towards the development of the ability to distinguish idioms, proverbs, and sayings of the first-year secondary students at Nong Toom Nong Nguleum School, Muang District, Khon Kaen Province, using active learning methods combined with Metaverse media was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.81, S.D. = 0.37).

Keywords: Idioms; Proverbs; Sayings; Active Learning; Metaverse

1. บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4)

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของการเรียนในทุกวิชา ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยขึ้น เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด ในสภาวะของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลให้นักเรียนต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ในปัจจุบันมีนวัตกรรมทางด้านสื่อการสอนที่เรียกว่า เมตาเวิร์ส (Metaverse) คือ โลก 3 มิติที่เชื่อมต่อด้วยอินเทอร์เน็ตและผสมผสานทั้งโลกจริงและโลกเสมือนเข้าไว้แบบไร้รอยต่อ จึงทำให้ผู้คนสามารถเข้าไปใช้ชีวิต ทั้งทำงาน พักผ่อน ชมความบันเทิง เล่นเกม พบปะพูดคุยกัน ตลอดจนทำกิจกรรมร่วมกันได้เหมือนเป็นโลกจริงๆ ด้วยมุมมองแบบบุคคลที่หนึ่ง (First Person Point-of-View) ที่เห็นสิ่งต่างๆรอบตัวเหมือนอย่างที่เราเห็นตามธรรมชาติ (พิมพ์นารา หิรัญกลี, 2565) ซึ่งเมตาเวิร์สจะช่วยส่งเสริมประสบการณ์การเข้าชมที่หลายหลายทางดิจิทัลซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าชมได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ

จากการจัดทำการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังขาดสื่อ

นวัตกรรมทางการสอนที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และยังขาดแรงจูงใจในการทบทวนบทเรียน ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่สามารถจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจความหมายของสุภาษิต คำพังเพย ทำให้นักเรียนขาดทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย การวิเคราะห์ความหมาย การตีความ การสรุปความ เพราะในบางครั้งผู้เรียนต้องเข้าใจในความหมายของคำเพื่อจะสามารถตีความได้อย่างถูกต้อง ครูผู้สอนจึงต้องมีสื่อนวัตกรรมที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน และมีกลวิธีในการสอนที่ทำให้ นักเรียนสามารถจำแนกและเข้าใจความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพยและนำไปใช้ได้ถูกต้อง ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) มาใช้ในการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการจำแนกเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อช่วยเพิ่มพูนการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้ดี ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานขณะเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นเป็นอย่างมาก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre - Experimental Design)ดำเนินการทดลองกลุ่มเดียว แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One group pretest posttest design) ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเนินการทดลองในเดือนกุมภาพันธ์ 2567ภาคเรียนที่ 2/2566 ระยะเวลารวมจำนวน 4 ชั่วโมง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่นภาคการศึกษาที่ 2/2566 ห้องเรียน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 21 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรต้น ทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ตัวแปรตาม ทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต

คำพึงเพย และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จำนวน 2 แผน 2) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน จำนวน 10 ข้อ 3) แบบฝึกทักษะ จำนวน 2 ชุด 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 1 ชุด 5) สื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse)

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาทักษะ หมายถึง การพัฒนาทักษะการจำแนกให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสำนวน สุภาษิต คำพังเพยมากยิ่งขึ้น หลังจากการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ได้ปฏิบัติจริงลงมือจริง ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เป็นกระบวนการเรียนที่ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง

จักรวาลนฤมิต (Metaverse) หมายถึง ห้องเรียนภาษาไทยเสมือนจริง 3 มิติในรูปแบบออนไลน์ที่มีกระดานช่องต่างๆเพื่อวางความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย หรือแทรกข้อสอบ แบบฝึกทักษะ รวมถึงการตกแต่งห้องให้สวยงามเพื่อทำให้นักเรียนมีความสนใจมากยิ่งขึ้น

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความไพเราะ คมคายและมีความหมายที่ลึกซึ้งไม่ตรงตัว

สุภาษิต หมายถึง คือ สุภาษิตเป็นถ้อยคำสั้น ๆ ที่มีสัมผัสคล้องจอง มีความหมายลึกซึ้งและเป็นคติสอนใจให้ประพฤติในสิ่งที่ดีงาม

คำพังเพย หมายถึง คือ เป็นคำกล่าวให้มีความหมายให้ข้อคิด โดยจะกล่าวถึงพฤติกรรม การกระทำบางอย่างในสถานการณ์ต่างๆ

ความพึงพอใจ หมายถึง ค่าระดับความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse)

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเหลือม อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น จำนวน 21 คน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ประกอบด้วย 1) ศึกษาทฤษฎี ตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2. ออกแบบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยแล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5

ท่าน 6) นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 7) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดลอง (try out) กับนักเรียนโรงเรียนหนองตูมหนองงูเหลือมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 8) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และผ่านจากการทดลอง (try out) แล้วนั้น นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเหลือม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-2 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกจากการทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนหนองตูมหนองงูเหลือม จำนวน 30 คน โดยค่าความยากง่ายมีค่าตั้งแต่ 0.57-0.77 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าทางบวกตั้งแต่ 0.20-60 และค่า KR-20 เท่ากับ 0.71 3) แบบฝึกทักษะชุดที่ 1-2 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทั้ง 2 ชุด 4) แบบสอบถามความพึงพอใจมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80-1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคจากการทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนหนองตูมหนองงูเหลือม จำนวน 30 คน มีค่าเท่ากับ 0.73 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 แสดงให้เห็นว่าอยู่ในค่าที่มีความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ 5) สื่อจักรวาลอนฤมิต (Metaverse) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

วิธีดำเนินการวิจัย 1) นำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) จำนวน 10 ข้อ มาให้นักเรียนทดสอบ 2) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลอนฤมิต (Metaverse) เพื่อพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย และมีการวัดและประเมินการเรียนรู้ระหว่างเรียนเพื่อตรวจสอบความเข้าใจด้านความรู้ ด้านทักษะจากการที่ได้ร่วมกิจกรรมของนักเรียน ทั้งนี้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้จำนวน 2 แผน 4 ชั่วโมง 3) นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน มาให้นักเรียนทดสอบ 4) ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน 5) นำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4. สรุปผลการวิจัย

1.การพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลอนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูม

หนองสูงเหลื่อมอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการจำแนกสำนวน สุภาพิต คำพังเพย ก่อนเรียนและหลังเรียนใช้
โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse)

แบบทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig
ก่อนเรียน	21	10	4.90	1.30	18.81*	20	.00
หลังเรียน	21	10	8.48	0.98			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{x} = 8.48$, S.D. = 0.98) และค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 1.30) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) นักเรียนมีค่าคะแนนหลังเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาพิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองสูงเหลื่อมอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวนสุภาพิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ดังตาราง

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
1. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน	4.76	0.43	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไปนักเรียนสามารถปฏิบัติได้	4.81	0.39	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงาน	4.90	0.29	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและยอมรับซึ่งกันและกัน	4.71	0.45	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการจำแนกสำนวน สุภาพิต คำพังเพย อย่างมีขั้นตอน	4.67	0.64	มากที่สุด
รวม	4.77	0.44	มากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		S.D.	แปลผล
2. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้			
6. นักเรียนเรียนด้วยความเป็นกันเอง	4.90	0.29	มากที่สุด
7. นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยนวัตกรรม, สื่อการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
8. บรรยากาศการเรียนรู้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี	4.86	0.35	มากที่สุด
9. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.71	0.45	มากที่สุด
10. ครูคอยแนะนำ คอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.90	0.22	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
11. นักเรียนได้ฝึกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น	4.48	0.79	มาก
12. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย	4.67	0.64	มากที่สุด
13. นักเรียนคิดว่าการเรียนเรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย มีประโยชน์	5.00	0.00	มากที่สุด
14. นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและในวิชาอื่นๆ ได้	4.71	0.45	มากที่สุด
15. นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย	4.90	0.29	มากที่สุด
รวม	4.75	0.44	มากที่สุด
ภาพรวม	4.81	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.81$, $S.D.=0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านบรรยากาศการเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$, $S.D.=0.22$) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.77$, $S.D.=0.44$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.75$, $S.D.=0.44$) ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองสูงเหลื่อม อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยขออภิปรายผลประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) มีการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย หลังการจัดการเรียนการสอนนักเรียนมีค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) เพราะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติได้จริง ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และเพิ่มความหลากหลายของการเรียนรู้ให้กับบทเรียนและช่วยสร้างแรงจูงใจเป็นจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนมีรางวัลของนักเรียนในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนสร้างประสบการณ์โดยตรงให้กับนักเรียนและกระตุ้นนักเรียนให้มีบทบาทในการเรียนได้ดีขึ้น ทำให้นักเรียนรู้สึกได้รับการสอนที่แปลกใหม่ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล บุญลือ (2565) ได้ศึกษาเมตาเวิร์สสำหรับการศึกษา เกี่ยวกับการเชื่อมต่อระหว่างจักรวาลนฤมิตกับโลกความจริงของการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบเต็มตัว พบว่าการอวตารไปเป็นคนอื่นอาจจะทำให้เกิดความสนุก เกิดความแปลกใหม่ และยังสอดคล้องกับธนภัทร ศรีผาน (2565) ที่กล่าวว่าเมตาเวิร์ส (Metaverse) หรือจักรวาลนฤมิต คือเครือข่ายสามมิติบนโลกเสมือนจริง (Virtual World) ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้คนเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ทุกรูปแบบ ทั้งการพูดคุย การเรียนการสอน และการทำงานร่วมกัน ผู้ใช้เมตาเวิร์สสามารถเข้าสู่โลกเสมือนจริงได้ทุกที่ตลอดเวลาผ่านร่างอวตาร (Avatar) มีกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนร่วมดำเนินการเป็นกระบวนกรกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม กิจกรรมระดมสมอง มีการทดสอบความเข้าใจเป็นระยะ และมีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับณัฐนันท์ เกษตรเอี่ยม (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.47) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รวีน ระวีวงศ์. (2566). แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มโลกเสมือน (Metaverse) เพื่อยกระดับแหล่งเรียนรู้และการบริการแห่งอนาคต.ผลการวิจัย

พบว่า ความต้องการของผู้เรียน มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น และท้าทาย เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนหรือผู้ใช้งานสนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเรียนรู้สาระที่น่าสนใจ และสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ Metaverse แตกต่างจากการเรียนออนไลน์ทั่วไปคือ ความสามารถในการสร้างประสบการณ์พิเศษในการเรียนรู้ด้วยสื่อที่หลากหลายและสอดคล้องกับผลการวิจัยของฮัมมีย์ บือแน (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ห้องเรียนเสมือนจริงด้วยจักรวาลนฤมิตโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเรื่อง ความเป็นไป เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรนำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) เรื่องการจำแนกสำนวน สุภาพิต คำพังเพย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น หรือในโรงเรียนอื่น เพื่อศึกษาในบริบทที่แตกต่างกับการศึกษาในครั้งต่อไป

1.2 ควรนำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ไปในบูรณาการจัดการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการองค์ความรู้ และมีแนวคิดในเนื้อหาวิชามากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งถัดไป

2.1 ควรพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

2.2 ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องในเรื่องการเรียนการสอนในระยะยาว หลังจากที่ได้เสร็จสิ้นการทดลองสอนไปแล้ว เพื่อดูว่าการเรียนการสอนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนไปแล้ว ยังคงอยู่กับนักเรียนมากน้อยอย่างไร เพื่อสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการองค์ความรู้ และมีแนวคิดในเนื้อหาวิชามากขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการจำแนกสำนวน สุภาพิต คำพังเพย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองตูมหนองสูงเหลื่อม อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนมี

พัฒนาการจำแนกสำนวน สุภาษิต คำพังเพยที่ดีขึ้น และ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับสื่อจักรวาลนฤมิต (Metaverse) เพราะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติได้จริง ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในการเรียนรู้ และเพิ่มความหลากหลายของการเรียนรู้ให้กับบทเรียนและช่วยสร้างแรงจูงใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนสร้างประสบการณ์โดยตรงให้กับนักเรียนและกระตุ้นนักเรียนให้มีบทบาทในการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

องค์ประกอบของจักรวาลนฤมิต Metaverse ประกอบด้วย ห้องเรียนเสมือนจริงที่มีมิติหลากหลายร่วมกับนักเรียนทุกคนมีตัวตนเสมือนจริงในรูปแบบของอวตาร ข้ามพรมแดนจำกัดของโลกปัจจุบันในการเกิดขึ้นแบบเรียลไทม์โต้ตอบกันได้ทันที พร้อมทั้งเกิดความเพลิดเพลินไปกับการเรียนรู้และสามารถเข้าศึกษาเรียนรู้ย้อนหลังได้ทุกเวลา

องค์ประกอบของการบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ประกอบด้วยขั้นกระตุ้นความสนใจขั้นสำรวจและค้นหาขั้นอภิปรายและลงข้อสรุปขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจขั้นสะท้อนผลซึ่งทำให้นักเรียนได้เกิดองค์ความรู้ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ไม่ได้เป็นเพียงผู้รับฟังอย่างเดียว แต่เป็นการลงมือปฏิบัติได้จริงลงมือด้วยตัวเอง ผ่านการปฏิบัติเพราะเป็นการเชื่อมโยงให้นักเรียนได้ควบคุมคอนโทรลตัวละครของตัวเองในการเรียนรู้ ไปในห้องเรียนเสมือนจริง และทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับครู เพื่อนร่วมชั้น เนื้อหาที่เรียน และสื่อการเรียนรู้และทำให้นักเรียนได้เกิดการคิด วิเคราะห์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนผู้สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐนนท์ เกษตรเอี่ยม. (2565). *การพัฒนาบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยีเรื่องเทคโนโลยีแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธนภัทร ศรีผ่าน และภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร. (2565). การพัฒนาขั้นสุดท้ายของนวัตกรรมและบทบาทของเมตาเวิร์สเพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์เจนอิมอล. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 7(2), 174-188.
- พิมพ์นารา หิรัญกลี. (2565). *เมตาเวิร์ส: เมื่อโลกเสมือนกลายเป็นความจริง*. ธนาครกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). เข้าถึงได้จาก <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/metaverse>
- รวิน ระวิวงศ์. (2566). แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มโลกเสมือน (Metaverse) เพื่อยกระดับแหล่งเรียนรู้และการบริการแห่งอนาคต. *วารสารรัฐศาสตร์*, 64(3), 33-37.
- สุรพล บุญลือ. (2565). เมตาเวิร์สสำหรับการศึกษา: การเชื่อมต่อระหว่างจักรวาลนฤมิตรกับโลกความจริงของการเรียนรู้ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบเต็มค่า. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 11(1), 9-16.
- อัมตย์ ปิโณ. (2566). *การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ห้องเรียนเสมือนจริงด้วยจักรวาลนฤมิตรโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเรื่อง ความน่าจะเป็นเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

การพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา
(CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนหนองตุมหนองงูเหลือม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
Development of Dead and Live Syllables using CIPPA MODEL
learning management together with board games of Grade 4
students at Nong Tum Nong Ngu Luam School, Mueang District,
Khon Kaen Province

ปิยาภรณ์ อินมะโรง, พระราชต มาตรสอน, ปาณจิตร สุกุมาลย์ และสุทธิพงษ์ อุพลเถียร
Piyaporn Inmarong, Phra Rachata Martson, Panjitr Sukumal and Suttipong Upontean
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 6405502060@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการจำแนกคำเป็น คำตาย 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปาร่วมกับบอร์ดเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตุมหนองงูเหลือม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตุมหนองงูเหลือม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 2/2566 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 21 คนได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นแบบแผนการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre - Experimental Design) ดำเนินการทดลองกลุ่มเดียว แบบสอบก่อนและหลัง (One group pretest posttest design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) จำนวน 2 แผน 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่องการจำแนกคำเป็น คำตาย จำนวน 1 ชุด 3) บอร์ดเกม 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 1 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าการทดสอบที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถด้านการจำแนกคำเป็น คำตาย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตุมหนองหูล้อม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น หลังจากการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกมสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีค่าคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย ($\bar{x} = 8.62$, S.D. = 1.12) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และค่าคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 1.24) และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตายโดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม พบว่าหลังการใช้การจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.02)

คำสำคัญ: คำเป็น คำตาย; โมเดลชิปปา; บอร์ดเกม; การพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย

Abstract

The objectives of this research were to compare classification skills and to study student satisfaction with learning management using the CIPPA model combined with board games. The target group for this research was Grade 4 students at Nong Tum Nong Ngu Lueam School, Mueang District, Khon Kaen Province. The sample consisted of 21 Grade 4 students from one classroom at Nong Tum Nong Ngu Lueam School. These students were selected through purposive sampling. This research employed an experimental design. The research tools included: CIPPA MODEL learning plans (2 sets), pre- and post-tests on classifying words into dead words (1 set), board games, and satisfaction questionnaires (1 set). The data were analyzed using descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation) and inferential statistics (t-test).

The research found that:

1. Grade 4 students at Nong Tum Nong Ngu Lueam School, Mueang District, Khon Kaen Province, demonstrated significantly higher ability to Dead and Live Syllables classification after learning ($\bar{x} = 8.62$, S.D.=1.12) with the CIPPA MODEL learning management system combined with board games, compared to their pre-learning ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 1.24) ability.
2. Students reported high levels of satisfaction with the CIPPA MODEL learning management system combined with board games, particularly with the development of

their dead word classification skills. The average satisfaction score ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.02).

Keywords: Dead and Live Syllables; CIPPA MODEL; Boardgame; development of Dead and Live Syllables classification

1. บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐาน เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของการเรียนในทุกวิชา เด็กนักเรียนควรมีทักษะในการอ่าน การเขียน การเรียนรู้ และเข้าใจความแตกต่างของคำเป็น คำตายได้อย่างถูกต้อง ทักษะดังกล่าวเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต ในมุมมองทางภาษาศาสตร์ คำเป็น และคำตายเป็นส่วนสำคัญของภาษาที่มีบทบาทในการสร้างความหมายและความเชื่อมโยงในประโยค นอกจากนี้ ความเข้าใจและการใช้งานที่ถูกต้องของคำเหล่านี้ยังเป็นสิ่งสำคัญในการพูดและเขียนในภาษาไทย การรู้จักคำเป็นและคำตายจึงเป็นประโยชน์ที่มีค่าอย่างมาก เพราะความรู้เกี่ยวกับคำเป็น และคำตายมีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ภาษาที่ซับซ้อนขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4)

โรงเรียนหนองตูมหนองลูหลือม เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลไปจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจากการสำรวจปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนขาดทักษะการจำแนกคำเป็นคำตาย ไม่มีความเข้าใจในเนื้อหา และ ไม่เข้าใจหลักการจำแนกที่ถูกต้อง ซึ่งสาเหตุเกิดจาก วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ขาดการ active learning และ ไม่มีสื่อนวัตกรรมทางการสอนที่สร้างแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนไม่ให้ความสนใจร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการจำแนกคำเป็น คำตายสามารถทำได้หลายวิธีซึ่งจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปาพบว่า สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการแสวงหาความรู้ นอกจากนี้วิธีการที่นำมาพัฒนาทักษะการจำแนกคำเป็นคำตายที่ทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อมกับการเรียน คือการนำบอร์ดเกมมาใช้ในการสอนนอกจากจะทำให้ นักเรียนสนุกสนาน

และยังเป็นการฝึกทักษะการจำแนกได้เป็นอย่างดียิ่ง เกมการสอนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะเรียนรู้ได้ไว โดยจะแบ่งนักเรียน ออกเป็นกลุ่มละเท่าๆ กัน ในแต่ละกลุ่มความสามารถในการเรียนของผู้เรียนเป็นเก่ง กลาง อ่อน ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และใช้บอร์ดเกม เพื่อการสอน คือ การใช้กระบวนการ Active Learning เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้แนวคิดของการเรียนรู้เชิงรุก และฐานความเชื่อของการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการจำแนกคำเป็น คำตาย นอกจากนี้เกมจะทำให้นักเรียนเข้าใจได้ดีและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาข้างต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องหาแนวทางพัฒนาทักษะการจำแนกคำเป็นคำตายของนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาและคาดว่าจะการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปาร่วมกับบอร์ดเกมจะเป็นนวัตกรรมที่จะพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้จากการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาและศึกษาถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปาร่วมกับบอร์ดเกมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการจำแนกคำเป็น คำตายของนักเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการจำแนกคำเป็น คำตาย ก่อนเรียนและหลังเรียน หลังจากการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปาร่วมกับบอร์ดเกม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปาร่วมกับบอร์ดเกม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม มีกระบวนการและขั้นตอนการศึกษาดังนี้

แบบแผนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre - Experimental Design) ดำเนินการทดลองกลุ่มเดียว แบบสอบก่อนและหลัง (One group pretest posttest design)

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้นำเนินการทดลองในเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ภาคเรียนที่ 2/2566 ระยะเวลารวมจำนวน 4 ชั่วโมง

กลุ่มเป้าหมายนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเรียนหนองตมหนองงูเห่า อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 2/2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 21 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่องการจำแนกคำเป็นคำตาย จำนวน 1 ชุด 3) บอร์ดเกมคำเป็นคำตาย 4) สื่อ Application Class Point 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 1 ชุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้ทฤษฎี ADDIE MODEL ตามลำดับดังนี้ 1) ศึกษาทฤษฎี ตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ออกแบบเครื่องมือการวิจัย 3) สร้างเครื่องมือการวิจัยและดำเนินการเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน 4) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและวิเคราะห์ผลเครื่องมือ 5) นำเครื่องมือที่ผ่านการหาคุณภาพและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย

ผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-2 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 2) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนเรื่องคำเป็นคำตาย มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่า 0.67-1.00 และผลการหาคุณภาพเครื่องมือจากการ (try out) ค่าความยากง่ายมีค่า 0.33-0.77 ค่าอำนาจจำแนกมีค่า 0.20-0.47 และค่าความเที่ยงตรง KR-20 เท่ากับ 0.71 3) บอร์ดเกมคำเป็นคำตายมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 4) สื่อ Application ClassPoint มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability Test) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.70

วิธีดำเนินการวิจัย 1) ชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการเรียน และการประเมินผลให้นักเรียนทราบ 2) นำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) ทำการทดสอบองค์ความรู้ก่อนเรียนเรื่องคำเป็นคำตาย จำนวน 10 ข้อ กับนักเรียน 3) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ 2 แผนจำนวน 4 ชั่วโมง 4) นำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ทำการทดสอบองค์ความรู้เรื่องคำเป็นคำตาย จำนวน 10 ข้อ กับนักเรียน และให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Excel) สถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Excel) ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องค่าความยากง่าย (Difficulty index) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ด้วยสูตร KR-20 (Kuder-Richardson)

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยการพัฒนากาจำแนกคำเป็น คำตาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตมหนอง

งูเหลือม อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการจำแนกคำเป็น คำตาย 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปา ร่วมกับบอร์ดเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเหลือม อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น แบบแผน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre - Experimental Design) ดำเนินการทดลองกลุ่มเดียว แบบสอบก่อนและหลัง (One group pretest posttest design) ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเหลือม อ.เมือง จ.ขอนแก่น

ตารางที่ 1 ตารางการเปรียบเทียบคะแนนการจำแนกคำเป็น คำตายก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การ ทดสอบแบบ (t-test)

แบบทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t - test	sig
ก่อนเรียน	21	10	4.05	1.24	17.35*	.00
หลังเรียน	21	10	8.62	1.12		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย ของนักเรียนหลังเรียน 8.62 ($\bar{x} = 8.62$, S.D. = 1.12) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และค่าคะแนนก่อน เรียนเฉลี่ย 4.05 ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 1.24) และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกมสามารถพัฒนาทักษะ การจำแนกคำเป็น คำตายของนักเรียนได้

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยใช้การจัดการ เรียนรู้รูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนอง ตูมหนองงูเหลือมอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2 ตารางความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการจำแนกคำเป็นคำตาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม

ความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา (CIPPAMODEL)ร่วมกับบอร์ดเกม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
1. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน	4.73	0.44	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไป นักเรียนสามารถปฏิบัติได้	4.56	0.50	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงาน	4.40	0.56	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและยอมรับซึ่งกันและกัน	4.70	0.44	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการจำแนกคำเป็นคำตาย อย่างมีขั้นตอน	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.60	0.04	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้			
6. นักเรียนเรียนด้วยความเป็นกันเอง	4.50	0.50	มาก
7. นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยนวัตกรรม, สื่อการสอน	4.66	0.47	มากที่สุด
8. บรรยากาศการเรียนรู้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี	4.53	0.68	มากที่สุด
9. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.46	0.50	มาก
10. ครูคอยแนะนำ คอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	4.54	0.08	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
11. นักเรียนได้ฝึกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น	4.53	0.57	มากที่สุด
12. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการจำแนกคำเป็น คำตาย	4.50	0.50	มาก
13. นักเรียนคิดว่าการเรียนเรื่องคำเป็น คำตายมีประโยชน์	4.56	0.56	มากที่สุด
14. นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการจำแนกคำเป็น คำตาย ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและในวิชาอื่นๆ ได้	4.53	0.57	มากที่สุด

ความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยการใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา (CIPPAMODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
15. นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้เรื่องการจำแนกคำเป็นคำตาย	4.63	0.49	มากที่สุด
รวม	4.53	0.03	มากที่สุด
รวมทั้งหมด 3 ด้าน	4.56	0.02	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยการใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อมอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นหลังการใช้การจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อด้านกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.44) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.08) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.03) ตามลำดับ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.02)

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยการใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อ.เมือง จ.ขอนแก่นโดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการจำแนกคำเป็น คำตาย ก่อนเรียนและหลังเรียน หลังจากการใช้การจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยการใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่ล้อม อ.เมือง จ.ขอนแก่น หลังจากการนำไปจัดการเรียนการสอนแล้ว พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 21 คน มีการพัฒนาทักษะการจำแนกคำเป็น คำตาย และหลังการจัดการเรียนการสอน มีค่าคะแนนหลังเรียน สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาการจำแนกคำเป็น คำตาย โดยการใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม เพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องลงไปเก็บข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลจากหลักสูตรแกน

กลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการยืมคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย เพื่อให้ได้เนื้อหาข้อมูลที่เป็นจริง น่าเชื่อถือและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เรื่องคำเป็นคำตายเพื่อให้ได้เนื้อหาข้อมูลที่เป็นจริง และมีความน่าเชื่อถือซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของอาปีตะย์ คงสิเหร่ (2562) เรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลซิปปาร่วมกับเกมที่มีต่อความสามารถในการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้โมเดลซิปปาร่วมกับเกมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .012) ความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้โมเดลซิปปาร่วมกับเกมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) เจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้โมเดลซิปปาร่วมกับเกมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วรางคณา ผิวหุม (2552) วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้เรื่อง “การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยใช้การจัดการ เรียนรู้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ รัสรินทร์ แพร่งสุวรรณ (2559) วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนโมเดลซิปปา (CIPPA Model) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนเท่ากับ 0.67 คิดเป็นร้อยละ 67.46 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.67 คิดเป็นร้อยละ 67.46

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลซิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกม ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.02) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิมลรัตน์ วงแสน (2552) วิจัยเรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง พลเมืองดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลประจักษ์ศิลปาคม พบว่า ภาพรวมและความเหมาะสมของการสร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง พลเมืองดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 คิดเป็นร้อยละ 95.2 อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปทิตตา ไชยทิพย์ (2553) วิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถด้านการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโมเดลซิปปา สำหรับความพึงพอใจ ของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ดีมาก ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ

งมณฤดี สุวรรณนิมิต (2555) วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา ร่วมกับการใช้ นิทานพื้นบ้านสงขลาต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา ร่วมกับการใช้นิทานพื้นบ้านสงขลา มีความพึงพอใจ ระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาการจำแนกคำเป็นคำตาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับบอร์ดเกมสามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ และทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและช่วยฝึกทักษะการจำแนกได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงควรมีการนำการจัดการเรียนรู้ไปจัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมทักษะการจำแนกคำเป็นคำตายของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งผลไปยังการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ที่หลากหลาย เพื่อนำไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบโมเดลชิปปา (Cippa Model) ร่วมกับบอร์ดเกมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการแสวงหาความรู้เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์โดยหลักการจัดการเรียนรู้ของโมเดลชิปปา (Cippa Model) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ ตามแนวคิด การสรรค์สร้างความรู้ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสรสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเองกิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู เพื่อน ผู้รู้ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งความรู้ และสื่อประเภทต่างๆ กิจกรรมนี้ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การมีส่วนร่วมทางกาย ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ ที่เป็นทักษะที่จำเป็น

ต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ ทั้งเนื้อหาและกระบวนการ กระบวนการที่นำมาจัดกิจกรรม เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรมและการนำบอร์ดเกมมาใช้ในการสอนนอกจากจะทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานยังเป็นการฝึกทักษะการจำแนกได้เป็นอย่างดียิ่ง เกมการสอนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะเรียนรู้ได้ไวการใช้บอร์ดเกมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลทำให้ช่วยในการให้ฝึกสมอง เล่นเกมกระดานทำให้มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ช่วยให้คิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น เกมกระดานช่วยให้มีสมาธิในการเรียนมาก โดยเกมเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญาด้านการคิด การสังเกต การคิดหาเหตุผล เนื่องจากเกมแต่ละชุด จะมีวิธีการเล่น การใช้เกมการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง หรือลงมือทำ เป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเรียนรู้กันอย่างจริงจัง (Actively Involved) แม้แต่การเรียนรู้จากการฟัง ผู้เรียนก็ต้องได้ปฏิบัติการฟังจริงๆ อย่างตั้งใจ จึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ ที่สำคัญที่สุดในงานที่ใช้การคิดขั้นสูงในระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย นอกจากนั้นเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการฝึกทักษะ และช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

ผู้วิจัยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (Cippa Model) ร่วมกับบอร์ดเกม ซึ่งเป็นกระบวนการ Active Learning เพื่อให้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้แนวคิดของการเรียนรู้เชิงรุก และฐานความเชื่อของการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการจำแนกคำเป็น คำตาย นอกจากนี้เกมจะทำให้นักเรียนเข้าใจได้ดีและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นและจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ไปบูรณาการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่าล้อม พบว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา (Cippa Model) ร่วมกับบอร์ดเกม ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้ดีมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น ได้รับทั้งองค์ความรู้ ความสนุกสนาน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ไว นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้และทำให้ทักษะการจำแนกคำเป็นคำตาย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองตูมหนองงูเห่าล้อม มีทักษะที่ดีขึ้น และนักเรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุเม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นิตินัย พิระวัชรกุล. (2555). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค TGT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). *กระบวนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซีปปา (CIPPA MODEL)*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

- พิมลรัตน์ วงแสน. (2552). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง พลเมืองดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลประจักษ์ศิลปาคม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณฤดี สุวรรณนิมิต. (2555). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา ร่วมกับการใช้พื้นที่บ้านสงขลา ต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ
- รสรินทร์ แพร่งสุวรรณ. (2559). การพัฒนาทักษะการสื่อสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา โมเดลโมเดล (CIPPA Model) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อาปีตะย์ คงสีเห่. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลซิปปาร่วมกับเกมที่มีต่อความสามารถในการอ่าน และเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

พุทธนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมครูต้นแบบในศตวรรษที่ 21 Buddhist innovation for encourage of model teachers in the 21st century

พระลักกี้ วรปัญญา, คุณากร สมบึงกลาง, จิรันธนิน ศิริหลวง, วิศวชิต พระโคตร และวิทยา ทองดี
Phra Lucky Vorapanya, Kunakorn Sombuengklang, Jiranthanin Siriluang,
Witsawachit Phrakhot and VitthayaThongdee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Luckyvorapanya14@gmail.com

บทคัดย่อ

ในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วการเป็นครูจึงเป็นเรื่องยากที่จะเป็น“แม่แบบ” หรือ “พ่อแบบ” ที่ดีที่สุดให้กับอนาคตของชาติ เพราะทุกการกระทำ ทุกคำสอนและทุกการตัดสินใจล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม รูปแบบของการเป็นครูที่ดีก็ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามกาลและยุคสมัยโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่เกิดการตื่นตัวเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และเทคโนโลยี การสอนแบบท่องจำพร้อมกำไ้เรียวอย่างที่เคยเป็นต้นแบบครูที่ดีของสังคมไทยในสมัยก่อนนั้นก็ดูจะล้าสมัยไปเสียแล้ว

ดังนั้น จึงนำเอาหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาเป็นหลักปฏิบัติเพื่อส่งเสริมลักษณะครูต้นแบบที่ดีในศตวรรษที่ 21 ตามหลักพุทธศาสนา โดยครูจะมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ดีของศิษย์กล่าวคือครูจะเป็นมิตรแท้เป็นที่พึ่งพาได้ของศิษย์ได้ดีโดยหลักกัลยาณมิตร คือบุคคลที่ช่วยชี้แนะแนวทาง แนะนำสั่งสอน ชักนำให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีงาม ให้ประสบความสำเร็จความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรมย่อมเป็นส่วนประกอบสำคัญให้เกิดคุณลักษณะของครูต้นแบบเรียกว่าหลักธรรมกัลยาณมิตร

คำสำคัญ: พุทธนวัตกรรม; ครูต้นแบบ; ศตวรรษที่ 21; การส่งเสริม

Abstract

In an era where technology is advancing rapidly. Being a teacher is difficult to be the best “role model” or “role model” for the future of the nation because every action,

every teaching, and every decision affect student's learning. However, the style of being a good teacher has changed with the times and times, especially in the modern era when there is an awareness of rights. Freedom & Technology The rote teaching with a rod, as it used to be a good teacher model of Thai society in the past, seems to be outdated. It is a practice to promote the characteristics of good teachers in the 21st century according to Buddhist principles. That is to say, the teacher will be a true friend and dependable to the students. Instruct, instruct, and lead a virtuous life to be successful. Both temporal and spiritual progress is an essential ingredient for the character of a model teacher, called the principle of spirituality.

Keywords: Buddhist innovation, master teacher, 21st century, promotion

1. บทนำ

ครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ได้ระบุความหมายเอาไว้ว่า “ครู หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน”

ครูต้นแบบหมายถึง ครูแกนนำดีเด่นมีการพัฒนาเครือข่าย เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเป็นต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ หรือด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา รวมทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีผลงานเป็นแบบอย่างและมีผลการพัฒนาเครือข่ายในโรงเรียน และหรือเขตพื้นที่การศึกษา และหรือจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ

จากความหมายของครูในขั้นต้นนี้ เราจะสังเกตเห็นสิ่งสำคัญสองส่วน อันได้แก่ส่วนแรกคือ การที่ครูเป็นวิชาชีพ และส่วนที่สองคือครูมีหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้กับผู้เรียน ทั้งสองส่วนนี้นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบอาชีพครูเลยทีเดียวได้และการเป็นครูที่ดีนั้นจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมรวมถึงลักษณะครูต้นแบบที่ดีตามหลักพุทธศาสนา โดยนำเอาพุทธนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันดังคำนิยามของ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า หมายถึงสิ่งที่ทำขึ้นใหม่ หรือแปลกจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการหรืออุปกรณ์เป็นต้น และคำนิยามของพจนานุกรม Oxford Advanced Learner's Dictionary ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า การริเริ่มใช้สิ่งของ ความคิด หรือแนวทางใหม่ๆ ในการทำสิ่งต่างๆ ขึ้นมา

จะพบว่าวัตรกรรมเป็นแนวคิดในการปฏิบัติแบบใหม่ที่จะก่อให้เกิดผลดีในการเรียนรู้หลักคำสอนในพุทธศาสนา โดยนำเอาหลักกัลยาณมิตรมาเป็นแนวทางปฏิบัติของการเป็นครูต้นแบบที่ดี ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมี 7 ประการ คือ 1) ปิโย หมายถึง น่ารัก 2) ครุ หมายถึง การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่นมั่นคงในด้านของจิตใจ 3) ภาวนีโย หมายถึง การเป็นผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีความประพฤติดีงามควรแก่การเคารพ 4) วัตตา หมายถึง เป็นผู้มีความสามารถในการตักเตือนสั่งสอน 5) วจนกขโม หมายถึง เป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำ 6) คัมภีร์รัฐจ กถัง กัตตา หมายถึง สามารถขยายข้อความที่ยากให้เข้าใจง่ายแก่การเข้าใจ 7) โน จัญญานะ นิโยช เย หมายถึง คือการรู้จักและแนะนำศิษย์ไปในทางที่ถูกที่ควร หลักกัลยาณมิตรเป็นหลักธรรมที่ช่วยในการส่งเสริมครูต้นแบบที่ดีในศตวรรษที่ 21

2. ความหมายและประเภทของครู

(ราชบัณฑิตยสถาน) ได้ให้ความหมายว่า คำว่า ผู้สอนเปรียบเทียบกับศัพท์ว่า สัตถุ (สัตถา) ในภาษาบาลีและ ศาสตถุ (ศาสตา) ในภาษาสันสกฤต แต่ในภาษาไทยมักจะเทียบกับคำว่า “ครู - ครู” หรือครู แปลว่า “ผู้สั่งสอนศิษย์หรือ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์” ขอบเขตผู้สอนอาจพิจารณาได้จากภาษาที่ใช้สื่อสารกันอยู่ใน ชีวิตประจำวันได้แก่คำว่า ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ธรรมกถึก กัลยาณมิตรและทูต ดังต่อไปนี้ 1) ผู้สอนธรรม คือครูผู้ทำหน้าที่สอน อบรมตามลักษณะของ “สาร” อันเป็นเรื่องราว หรือเนื้อหาในการสื่อสาร 2) ผู้สอนการแสดงละคร เล่น มีข้อกล่าวถึงครูผู้สอนพอร่า ผู้สอนกระโดดไม้สูง ผู้สอน การละเล่น การเล่นจำพวก ผู้สอนการเล่นกลอง เป็นต้น 3) เจ้าลัทธิ คือผู้ตั้งตัวเป็นผู้รู้แล้วเที่ยวสั่งสอนคนอื่นตามความเชื่อถือ ค่านิยม และ ประสบการณ์ของตนๆ ในสมัยโบราณเจ้าลัทธิทั้ง 6 เรียกว่า ครู 4) พระอุปัชฌาย์ คือผู้เพ่งโทษน้อยใหญ่และเป็นผู้ปกครองคอยรับผิดชอบทำหน้าที่ ฝึกสอนอบรมให้การศึกษาต่อไป 5) อาจารย์ ผู้สั่งสอนวิชาความรู้ ผู้ฝึกหัดอบรมมารยาท แบ่งย่อยออกเป็น 4 ประเภท คือปัพพชาจารย์ (อาจารย์ในการบรรพชา) อุปสัมปทาจารย์ (อาจารย์ในอุปสมบท) นิสสัยจารย์ (อาจารย์ผู้ให้นิสัย) อุทเทสาจารย์ (อาจารย์สอนธรรม) 6) กัลยาณมิตร ท่านที่คบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญเพื่อนที่ดี มีตรัสผู้มีคุณอันบัณฑิตพึงนับ กล่าวคือ มีความลักษณะเป็นครู 7) ธรรมกถึก ผู้แสดงธรรม คือผู้บอกหลักการ วิธีการ ผลได้ผลเสียของการประพฤติ ปฏิบัติ เช่นนั้น บุคคลเช่นนี้ต้องมีคุณลักษณะที่ดีด้วยจึงจะเรียกได้ว่าเป็นนักเทศน์ 8) ทูต ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนไปประกาศหลักคำสอนทางศาสนาต้องประกอบด้วย คุณลักษณะของทูต หรือของนักเผยแผ่ได้แก่ผู้สอนนั่นเอง (คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

นักวิชาการและหน่วยงานราชการต่างๆ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” (Teacher) กู๊ด (Good) ได้สรุปความหมายของครูไว้ ดังต่อไปนี้

ครู คือ บุคคลที่ทางราชการจ้างไว้ เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกในการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนในสถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน

ครู คือ บุคคลที่มีประสบการณ์ หรือมีทั้งประสบการณ์ศึกษาดีในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่สามารถช่วยทำให้บุคคลอื่นๆ เกิดความเจริญงอกงามพัฒนาก้าวหน้าได้

ครู คือ บุคคลที่มีประสบการณ์หรือการศึกษามาก หรือมีทั้งประสบการณ์การศึกษาดีใน

ครู คือ บุคคลที่สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพจากสถาบันฝึกหัดครู และการฝึกอบรมนั้นได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ โดยการมอบประกาศนียบัตรทางการสอนให้แก่บุคคลนั้นๆ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 ได้ให้ความหมายคำว่า “ครู” คือ บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ยนต์ ชุมจิต ได้สรุปความหมายของคำว่า “ครู” ไว้เฉพาะประเด็นสำคัญดังนี้ 1) ครู เป็นผู้ตระหนักโดยใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญในสิ่งที่ดี-ชั่ว ถูก-ผิด ควรมีควร และเป็นบุคคลที่ศิษย์ควรตระหนัก 2) ครู สมัยโบราณหมายถึง ผู้นำทางหรือเป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณของศิษย์เพื่อศิษย์ไปสู่คุณธรรมชั้นสูง และมักใช้กับผู้สอนที่เป็นคฤหัสถ์หรือบุคคลทั่วไป 3) ครู ปัจจุบันหมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่สอนคน คือเป็นผู้สั่ง สอนศิษย์หรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ และจะใช้กับผู้ทำการสอนในสถานศึกษาทั้งของรัฐและ เอกชนระดับต่ำกว่าปริญญา

สรุปได้ว่า ครู หมายถึง ผู้ซึ่งทำหน้าที่อบรมสั่งสอนวิชาความรู้ ความเชื่อถือ ค่านิยมและประสบการณ์ต่างๆ ให้ศิษย์เพื่อพัฒนาให้ศิษย์มีความเจริญงอกงาม และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยปัญญาในสังคม

3. ครูต้นแบบที่ดีตามหลักธรรมกัลยาณมิตร

ครู หมายถึง ผู้จัดการเรียนรู้ หรือจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ ตาม(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า) ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เนื่องจากครูได้ นำเอานวัตกรรมและเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้จนเป็นที่เชื่อถือและยอมรับของเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษาดังนั้น จึงเป็นที่มาของคำว่าครูต้นแบบในด้านการปฏิบัติการเรียนรู้ และทำหน้าที่พัฒนาเครือข่าย ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแก่เพื่อนครูในโรงเรียน จะมีครูชุกก่คนที่ได้เป็นครูต้นแบบดังที่เรานึกคิด

บุญยืน ทุบแป้น ได้กล่าวว่า ครูต้นแบบ หมายถึง ครูแกนนำดีเด่นมีการพัฒนาเครือข่าย เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและเป็นต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ หรือด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา รวมทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีผลงานเป็น

แบบอย่างและมีผลการพัฒนาเครือข่ายในโรงเรียน และหรือเขตพื้นที่การศึกษา และหรือจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ โดยผ่านเกณฑ์การประเมิน การพัฒนาครูต้นแบบ เป็นยุทธศาสตร์ ปฏิรูปการเรียนรู้ของศึกษา โดยใช้ครูเป็นฐาน ใช้ศักยภาพครูในพื้นที่ เน้นการพัฒนาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติจริง เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงเจตคติและพัฒนาการเรียนการสอน อย่างถาวร ซึ่งจะ เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่ยั่งยืน และสามารถเข้าถึงครูอย่างรวดเร็ว

จากความหมายครูต้นแบบข้างต้นจะเห็นว่าในการจะเป็นครูที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องจะต้องเพียบพร้อมทั้งในด้านความรู้ควบคู่กับคุณธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ ดังหลักธรรม กัลยาณมิตรที่ว่าลักษณะครูที่ดีตามหลักพุทธศาสนา ครูจะมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ดีของศิษย์ กล่าวคือครูจะเป็นมิตรแท้เป็นที่พึ่งของศิษย์ได้อย่างดี โดยหลักกัลยาณมิตร คือ บุคคลที่ช่วยชี้แนะแนวทาง แนะนำสั่งสอน ชักนำให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ให้ประสบผลดีและความสุข ให้เจริญก้าวหน้า ให้พัฒนาในธรรม ย่อมเป็นส่วนประกอบสำคัญให้เกิด คุณลักษณะของครูอย่างที่เราเรียกว่า องค์คุณของ กัลยาณมิตร ซึ่งมี 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ปิโย หมายถึง น่ารัก คือ ครูต้องทำตนให้เป็นคนน่ารักของลูกศิษย์ ต้องเป็นผู้มีเมตตา รักเด็กมากกว่ารักตนเอง มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความสนิทสนมแก่ศิษย์ การที่ครูทำตัวเป็นที่รักแก่ ศิษย์และบุคคลทั่วไป สามารถตั้งตนยึดมั่นอยู่ในพรหมวิหาร 4 ดังต่อไปนี้ 1) เมตตา ปราบปรามดีต่อศิษย์ หาทางให้ศิษย์เป็นสุข และเจริญก้าวหน้าทั้ง ทางด้านวิชาการและการดำเนินชีวิตทุกซักร้อน 2) กรุณา สงสาร เอ็นดู ศิษย์ ช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ และใส่ใจบำบัด 3) มุทิตา คือ ชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ได้ดี และยกย่องเชิดชูให้ปรากฏ เป็นการให้ กำลังใจ และช่วยให้เกิดความภูมิใจในตนเองมีอคติ และ 4) อุเบกขา คือ วางตัวเป็นกลาง จิตใจที่คงอยู่ในความยุติธรรมไม่ลำเอียงและไม่

2. ครู หมายถึง การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่นมั่นคงในด้านของจิตใจ ที่จะดำรงตนอยู่ ในความดีไม่หวั่นไหวไปตามอำนาจของกิเลสตัณหา สิ่งที่จะช่วยให้ครูมีคุณสมบัติดังกล่าว คือ พละ 5 ประการ ดังนี้ 1) ศรัทธาพละ คือ มีความเชื่อในทางที่ดี เช่น เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความ เชื่อเกิดขึ้นในใจแล้วจะเป็นพลังต่อต้านฝ่ายอกุศล 2) วิริยะพละ คือ ความเพียรในทางที่ดี คือ เพียรระวังความชั่วไม่ให้เกิดขึ้นในตน เพียรทำความดีให้คงอยู่ และเจริญยิ่งๆ ขึ้นไปคิดให้รอบคอบ 3) สติพละ หมายถึง ความระลึกได้ มีความรู้สึกตัวในการกระทำ การพูด ให้รอบคอบ 4) สมาธิพละ หมายถึง ความมีใจจดจ่อแน่วแน่นมั่นคงในสิ่งที่ เป็นบุญกุศลพลั้ง สมาธินี้ จะเป็นกำลังต่อต้านความฟุ้งซ่านมิให้เกิดขึ้นในใจ และ 5) ปัญญาพละ หมายถึง ความรอบรู้ คือ รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ

3. ภาวนีโย คือ การเป็นผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีความประพฤติดีงามควรแก่การเคารพ กล่าวคือ การแต่งกายเรียบร้อย กิริยาท่าทางสง่าผ่าเผย วาจาอ่อนหวาน มีวิทยาความรู้และมีระเบียบ วินัยอันดี การที่ครูจะอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นผู้มีความประพฤติดีงามได้นั้น ตัวครูเองจะต้องอบรมตนเองให้เป็น

ผู้มีความประพฤติที่ดีงามเสียก่อน

4. วัตถุประสงค์ คือ เป็นผู้มีความสามารถในการตกแต่งสอน เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ ความสามารถและเป็น คนดี คือ ใช้ความรู้ ความสามารถไปในทางสุจริต เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ลักษณะการสอนในพุทธศาสนามี 4 ประการดังนี้ 1) สันทัสสนา คือ สอนให้เข้าใจชัดเจน เห็นจริงอย่างที่ต้องการ ซึ่งจะต้อง ดำเนินไปตามลำดับขั้นดังนี้ สอนจากสิ่งที่ย่อยไปยาก สอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรม สอนจากสิ่งคนเคยไปหาการใช้เหตุผล 2) สมาทปนา มีการกระตุ้นเร่งเร้า เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะประพฤติปฏิบัติที่ครูสอน 3) สมุตเตชนา สร้างกำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ และมีมานะว่าจะต้องเรียน 4) สัมปหังสนา สร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียน คือ มีเทคนิคในการสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ มีกลวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความร่าเริง และมีความสุขต่อการเรียน

5. วจนักขโม คือ เป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำ และอดทนต่อกิริยาจาจอนก้าวร้าว รุนแรง ของผู้อื่นได้นั้น และการรู้จักหักห้ามใจ ครูจะต้องมีขันติรู้จักรักษาควบคุมอารมณ์ และมีความยับยั้งชั่งใจเพราะหน้าที่ของครู ก็คือเปลี่ยนพฤติกรรมของคนที่ไม่รู้ให้รู้ดังนั้น ครูจึงต้องพร้อมที่จะทนต่อถ้อยคำรบกวนโต้แย้ง สักถามของผู้เรียน ไม่เบื่อหน่ายขุ่นเคืองที่จะให้ความกระจ่างในเรื่องต่างๆ ที่ผู้เรียนยังเคลือบแคลงสงสัยและเข้าใจครูจะต้องระลึกถึงเสมอว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีสติปัญญา ความสามารถแตกต่างกัน และยังมีมาจากสภาพแวดล้อมต่างกันด้วย

6. คัมภีร์รัฐจากถั่ง กัตตา คือ สามารถขยายข้อความที่ยากให้เข้าใจง่ายแก่การเข้าใจเพราะ วิชาการต่างๆ ที่ครูนำมาสอนนั้นล้วนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนมาก่อน ครูจะต้องมีวิธีที่จะทำให้ ผู้เรียนเข้าใจเรื่องยากๆ ได้ง่าย รวมทั้งมีการอธิบายสาระสำคัญต่างๆ ของวิชาได้ถูกต้องแม่นยำ

7. โนจัญฐาเน นิโยช เย คือ การรู้จักและแนะนำศิษย์ไปในทางที่ถูกที่ควรไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางที่เสื่อมเสีย ไม่ประพฤติชั่วโดยละเว้นอบายมุขทั้ง 5 อย่าง ได้แก่ การติดสุราและของมีนเมา เทียวกลางคืน เทียวดูการละเล่น ติดการพนัน คบคนชั่ว และเกียจคร้านในการงาน อ่างใน (ธราญา จิตรขญาวณิข)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้อธิบายคุณสมบัติของผู้สอนตามหลักพุทธธรรมไว้ว่ามีสาระ 2 ประการคือ บุคลิกภาพและคุณธรรมดังนี้

1. บุคลิกภาพ เป็นคุณสมบัติภายนอกได้แก่ ความสง่างาม วาจาสุภาพ มารยาทน่า เลื่อมใส ความเป็นผู้มีคุณสมบัติผู้ดีมีธรรม 4 ประการคือ รูปร่างปมาณิกโฆสัปปมาณิกัมมปมาณิก และสุวิขาจรณสัมปันนะ อธิบายได้ดังนี้ 1) ความสง่างามของรูปร่างเรียกว่า รูปร่างปมาณิก รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ คือถึงพร้อมด้วยความงดงามด้วยรูปร่างหน้าตาภิรียมารยาท ผิวพรรณสะอาดผ่องใส มีระเบียบวินัยทางร่างกายที่ถืออารมณ์เบิกบานแจ่มใส ใครได้พบเห็นก็จะเป็นสิริมงคลทั้งแก่ตัวเองและผู้พบเห็น 2) ความงามของเสียงหรืองามเสียงเรียกว่า โฆสัปปมาณิกามีความงามในการพูด ในคำพูด การบอกกล่าวด้วยน้ำเสียง

ที่ดีประเสริฐสุด เสียงของพรหม 8 ลักษณะ คือ (1) วิสสุทฐ (ไพเราะ) (2) วิญญูโย (ชัดเจน) (3) มัญช (นุ่มนวล) (4) สวณีย (ชวนฟัง) (5) พินทุ (กลมกล่อม) (6) อวิสารี (ไม่แตกพรา) (7) คัมภีโร (ลึกซึ้ง) (8) นินนาที (ก้องกังวาน) ครูต้องบริหารวาทะให้มีความงามทั้ง 8 อย่างต้องรู้จักแต่งเสียงให้สวยงามเหมาะสมกับความเป็นครูไม่ประกอบ วลีทุจริต นั้นเอง

2. ความสง่างามในความรู้และสติปัญญาเรียกว่า อัมมปมาณิก บุคลิกภาพทางสติปัญญาทางสติปัญญาเป็นเรื่องของชาวปัญญาได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษโดยกระบวนการทาง พันธุกรรม ครูจึงต้องพัฒนาตัวเองให้มีความสามารถเฉลียวฉลาดเป็นนักปราชญ์เปี่ยมด้วยสติปัญญามี บุคลิกภาพทางสติปัญญาดีประกอบด้วย สัปปุริสธรรม 7 คือธรรมของคนดี ธรรมสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดีคือ อัมมัญญตา (รู้เหตุ), อัตถัญญตา (รู้ผล), อัตตัญญตา (รู้ตน), มัตตัญญตา (รู้ประมาณ), กาลัญญตา (รู้กาล), บุคคลัญญตา (คน), และปริสสัญญตา (รู้ชุมชน)

3. ความประพฤติดี หรือหลักธรรมของการเป็นครูดีของวัฒนธรรมไทย ที่ถือว่า ครูดี จะต้องหลักธรรม 3 สุวิชาโน คือ เป็นผู้มีความรู้ดี สุสาสน คือเป็นผู้สอนดี รู้จัก ชี้แจง ชักจูง ปลุกใจ ให้เกิดความเพลินเพลินสนุกสนานในการเรียนและ สุปฏิปันโน คือผู้ที่มีความ ประพฤติดีปฏิบัติตนดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์และบุคคลอื่น อันได้แก่ การเป็นผู้มีความประพฤติ ปฏิบัติดีเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ลูกศิษย์และบุคคลทั่วไป เพราะการเป็นผู้มีความประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ก็เป็น การสอนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งมักจะเกิดผลแก่ผู้เรียนและดีกว่าการสอนด้วยการแนะนำทางตรงกับหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการดังกล่าว แล้วซึ่งการสอนด้วยการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีสามารถที่นำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่างได้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน อ่างใน (คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

สรุปได้ว่า ลักษณะของครูที่ดี ครูต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดี มีความเชี่ยวชาญชำนาญในศาสตร์ที่ตนสอน มีคุณธรรมจริยธรรมมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ มีความรักความเมตตาต่อศิษย์ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์เสียสละ รับผิดชอบ และอดทน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนมีความสามารถในการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรม ทักษะกระบวนการคิด ทักษะ ชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะอาชีพ คอยชี้แนะแนวทางที่ดีแก่ศิษย์ในการดำรงชีวิตใน กระแสสังคมปัจจุบัน

4. สรุป

ครู คือผู้ซึ่งทำหน้าที่อบรมสั่งสอนวิชาความรู้ ความเชื่อถือ ค่านิยม และประสบการณ์ต่างๆ ให้ศิษย์เพื่อพัฒนาให้ศิษย์มีความเจริญงอกงาม และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยสติปัญญาในสังคมครูต้นแบบที่ดีในศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องมีคุณธรรมจริยธรรม จึงนำเอาหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาเป็นหลักปฏิบัติเพื่อส่งเสริมลักษณะครูต้นแบบที่ดีในศตวรรษที่ 21 ตามหลักพุทธศาสนา โดยครูจะมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ดีลักษณะของครูที่ดี ครูต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดี มีความเชี่ยวชาญชำนาญ

ในศาสตร์ที่ตนสอน มีคุณธรรมจริยธรรมมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ มีความรักความเมตตาต่อศิษย์ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ และอดทน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรม ทักษะกระบวนการคิด ทักษะ ชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะอาชีพ คอยชี้แนะแนวทางที่ดีแก่ศิษย์ในการดำรงชีวิตในกระแสสังคมปัจจุบัน

เมื่อครูมีคุณธรรมจริยธรรม ก็จะสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี ที่เรียกว่า คนดีมีคุณภาพให้แก่สังคม สังคมจะดีขึ้นหรือแย่ลงก็อยู่ที่การกระทำของคนในสังคม เด็กในประเทศที่มีการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นตามวัยที่โตขึ้นพร้อมๆ กับมีความรับผิดชอบมากขึ้นตามไปด้วย และไม่ใช่เรียนรู้แต่ การแข่งขัน (Competition) แต่จะต้องเรียนรู้เรื่องการประนีประนอม (Compromise) และการทำงานร่วมกับคนอื่น (Cooperation) เพราะประชาธิปไตยคือ การอยู่ร่วมกันในสังคม จึงต้องสอนให้เด็กเรียนรู้ที่จะแก้ไขความขัดแย้ง เรียนรู้ที่จะตกลงกัน และเรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ พุทธศักราช 2556. (2556, 4 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 130 ตอนพิเศษที่ 130 ง. หน้า 73.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). *พุทธวิถีการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธราญา จิตรชนวนิช. (2560). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยืน ทูปแป้น. (2567). *ครุต้นแบบในอุดมคติ*. เข้าถึงได้จาก <https://readgur.com/doc/2236625/>
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2541). *พุทธวิถีการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 27). กรุงเทพฯ: พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22. หน้า 13.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). *ความเป็นครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: เดอะบุ๊คส์.
- Good. (1973). *arter V, Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.

ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหัตถ์ 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 Necessary Needs for Personnel Management Based on the Four Principles of Sangahavathu of School Administrators under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1

พระครูวินัยธรวรวุฒิ เทชธมโม (เฮียงเหี้ย), พระครูโพธิสังวรคุณ (สมชายคุณส่วโร) และสัมฤทธิ์ทางเพ็ง
PhrakhruwinaiTHON Worawuth Techathammo (Hainghai),
Phrakru Bhodhisangvarakul (Somchay Kunawangso) and Samrit Kangpheng
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: worawuth2018@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหัตถ์ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ ครู จำนวน 331 คน ซึ่งระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method Research) เป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.857 และสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คน เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 คน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหัตถ์ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน และทุกประเด็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับ

การพัฒนาก่อน ซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ได้ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนบุคลากร 2) ด้านการสรรหาบุคลากร 3) ด้านปฏิบัติงานบุคลากร 4) ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การบริหารงานบุคคล; สังคหวัตถุ 4; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this research is to study the current condition. Desired condition and the essential needs of personnel administration according to the 4 principles of 4Sanghavathu of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, District 1, the sample group included administrators, academic heads, and teachers, totaling 331 people. The research method is mixed method research (Mixed method Research) which is both quantitative research and qualitative research the research instrument was a questionnaire. The current condition has a confidence value of 0.857 and the desired condition has a confidence value of 0.971. Quantitative research Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation. and the adjusted needs index Qualitative research section Data were collected from 15 key informants through semi-structured interviews and focus group discussion with 9 people.

The research results found that: Current conditions, desired conditions, and necessary needs of personnel administration according to the 4Sanghavathu principles of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 1 has an average of desirable conditions higher than the current conditions in every aspect. and every issue Overall, it is at the highest level. When sorted by importance of urgent needs that must be developed first which is considered from the adjusted needs index as follows: 1) personnel planning 2) personnel recruitment, 3) personnel operations, 4) personnel maintenance.

Keywords: necessity; Personnel Management; sanghavathu 4; the Primary Educational Service Area Office

1. บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นผลให้ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยให้อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นอำนาจโดยแท้ตามกฎหมายกำหนด โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป โดยที่การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลของโรงเรียน อยู่ในภารกิจงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียส่วนทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนคุณภาพนักวิชาการ ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับมีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการในภารกิจหลักคือการวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการวินัยและการรักษาวินัยและการออกจากราชการแต่งงานบริหารบุคคลเป็นงานที่ยุ่ยยากและซับซ้อน เพราะต้องทำงานเกี่ยวข้องกับคนซึ่งมีความรู้ความสามารถตลอดจนมีความสำนึกแตกต่างกันและที่สำคัญคนเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจมีอารมณ์ผู้บริหารจึงต้องประสบกับปัญหาต่างๆในการบริหารบุคลากรซึ่งปัญหาที่สำคัญได้แก่ปัญหาการวางแผนการบริหารบุคลากรปัญหาการสรรหาและการแต่งตั้งบุคลากรปัญหาบุคลากรปัญหาการประเมินผลการปฏิบัติงานปัญหาการให้บุคลากรพ้นจากงานและปัญหาการควบคุมกำกับติดตามและนิเทศบุคลากร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจฺ ตีโต) (2552) ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีบูรณาการพระพุทธศาสนา กับศาสตร์สมัยใหม่ว่า ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก็มีการทำหลักสูตรสร้างรายวิชาที่ ประยุกต์พุทธธรรมเข้ากับศาสตร์สาขาต่างๆ ซึ่งเป็นการเสริมธรรมเสริมปัญญาเข้าไปในศาสตร์เหล่านั้น รายวิชาประเภทนี้มักลงท้ายด้วยคำว่า “เชิงพุทธ” หรือ “แนวพุทธ” ทั้งนี้ เนื่องจากธรรมเกี่ยวกับทุก กิจกรรมของชีวิตธรรมจึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อย่างใด ผู้ที่นำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่าง สม่ำเสมอย่อมจะเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา ต้องการให้คนไทยเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนา ประโยชน์ดังกล่าวจะรักษาพระพุทธศาสนาให้อยู่กับสังคมไทยตลอดไป และจะรักษาวิชาพระพุทธศาสนา ให้อยู่คู่หลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยตลอดกาล นอกจากนี้ ยังได้อธิบายถึงประโยชน์ในการบูรณา การหลักพุทธธรรมเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ว่าการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยการสร้าง ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ความเป็นเลิศนี้จะเกิดไม่ได้ถ้าไม่มีการบูรณาการพระพุทธ ศาสณากับศาสตร์สมัยใหม่ การบูรณาการอาจทำได้ 2 วิธี คือ ปรับศาสตร์ให้เข้าหาพระพุทธศาสนา และ ปรับพระพุทธศาสนาเข้าหาศาสตร์ ดังนั้น จึงนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการกับศาสตร์การบริหารจัดการ ของโรงเรียนเพราะเป็นหลักคำสอนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับคนและสิ่ง แวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณธรรม และจริยธรรมที่มีคุณค่าพบได้ในสังคมมนุษย์ หรือปัจจัยแห่งสังคมใน กระบวนการอาศัยซึ่งกันและกัน การพิจารณาด้วยเหตุด้วยผล รู้จักโลก รู้จักธรรมชาติ เพราะมนุษย์เท่านั้น ที่จะเป็นผู้ที่บริหารจัดการองค์การที่ดีได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารจัดการนั่นเอง

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้และเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการบริหารงานบุคคลนอกเหนือ ไปจากการบริหารงานอื่นๆ อาทิ เช่น การวางแผนงานบุคคล การจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงานการพัฒนาบุคคล การบำรุงรักษาบุคคลและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของ กระบวนการทั้ง 5 งานนี้แล้ว จะเห็นว่าการบริหารงานบุคคลจัดว่าเป็นกระบวนการบริหารที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นกระบวนการแห่งความพยายามที่จะให้บุคลากรที่ดีมีความรู้ความสามารถไว้ปฏิบัติงานและธำรง รักษาคนดีฯ นี้ไว้ปฏิบัติงานนานๆ เมื่อการบริหารงานบุคคลมีการดำเนินงานอย่างดีแล้วการบริหารงาน อื่นก็จะได้รับการจัดการแก้ไขหรือดำเนินการตามมา ทรัพยากรการบริหารที่สำคัญประการหนึ่ง คือ คน ที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ แม้ว่าจะระบบคุณธรรมจะเป็นเครื่องมือสรรหาคนเข้าสู่ ระบบอย่างมีคุณภาพในระดับหนึ่งแล้วก็ตามกระบวนการที่จะขับเคลื่อนองค์กรนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง ใช้คนที่มีคุณภาพในเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะปฏิเสธไม่ได้ว่าระบบบริหารจัดการองค์การอาจกระทบต่อ “คน” ทั้ง โดยตรงและโดยอ้อมหรือเมื่อนานไปไม่ได้รับการพัฒนาเป็นระยะอาจทำให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายล่าช้า ขาดประสิทธิภาพจึงต้องมีการพัฒนาและทบทวนการปฏิบัติตามนโยบายและภารกิจเพื่อให้การขับเคลื่อน

องค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพระดับการบริหารจึงต้องมีการปรับปรุงวิสัยทัศน์ในการทำงานเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จึงได้จัดให้มีโครงการพัฒนาองค์กร (Organization Development) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร โดยที่การบริหารเชิงพุทธและหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้ภารกิจทุกๆ ด้านบรรลุเป้าหมายด้วยความราบรื่นเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพแต่ถ้าบุคลากรขาดความรู้ความสามารถขาดประสบการณ์ขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ก็ย่อมก่อให้เกิดปัญหา

ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสภาพการณ์ในปัจจุบันความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วสภาพสังคมมีการเปลี่ยนไปความสลับซับซ้อนในการปฏิบัติงานทั้งด้านบุคลากรและเครื่องมือต่างๆ เพิ่มขึ้นถ้าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนขาดการติดตามและวิเคราะห์เหตุการณ์ให้ทันต่อสภาพปัจจุบันย่อมทำให้อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถพัฒนาตนเองหรือตามทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันเพราะความรู้ใหม่ๆ มักเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ประกอบการปฏิบัติงานอยู่เสมอเพื่อให้ทราบถึงการบริหารงานบุคคลเพื่อนำเอาพุทธวิธีการบริหาร โดยยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญเพื่อใช้บริหารงานบุคคลด้วยเหตุผลที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องประพฤติธรรมและใช้หลักธรรมเป็นหลักในการบริหารงานบุคคลโดยอาศัยหลักธรรมหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2564)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method Research) เป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวนทั้งหมด 2,320 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 205 คน หัวหน้าวิชาการ จำนวน 174 คน และครูจำนวน 1,914 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 331 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดย

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 331 ชุด แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 15 คน เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi structure) และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.857 และสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)

4. สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.09$) ด้านการสรรหาบุคลากร ($\bar{x} = 3.10$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ($\bar{x} = 3.09$) ด้านปฏิบัติงานบุคลากร ($\bar{x} = 3.09$) และต่ำสุดคือ ด้านการวางแผนบุคลากร ($\bar{x} = 3.08$)

สภาพพึงประสงค์ของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) ด้านการวางแผนบุคลากร ($\bar{x} = 4.71$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาคือด้านการสรรหาบุคลากร ($\bar{x} = 4.66$) และต่ำสุดคือด้านการดำรงรักษาบุคลากร ($\bar{x} = 4.61$)

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยการระบุนความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน พบว่า คือ ด้าน ด้านการวางแผนบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อนเป็นอันดับ 1 ($PNI_{modified} = 0.346$) รองลงมาคือ ด้านสรรหาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ($PNI_{modified} = 0.335$) และด้านที่น้อยสุด คือ ด้านการดำรงรักษาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ($PNI_{modified} = 0.330$) ผู้วิจัย ได้นำผลดังกล่าวมาจัดลำดับองค์ประกอบการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้วย สังคหวัตถุ 4 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้¹⁾ ด้านการวางแผนบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 2) ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 3) ด้านปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 4) ด้านการดำรงรักษาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และระดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

การบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI _{modified}	ลำดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการวางแผนบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4	3.08	0.44	ปานกลาง	4.71	0.46	มากที่สุด	0.346	1
2. ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4	3.10	0.48	ปานกลาง	4.66	0.46	มากที่สุด	0.335	2
3. ด้านปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4	3.09	0.46	ปานกลาง	4.62	0.46	มากที่สุด	0.331	3
4. ด้านการธำรงรักษาบุคลากร ตามหลักสังคหวัตถุ 4	3.09	0.46	ปานกลาง	4.61	0.48	มากที่สุด	0.330	4
รวมเฉลี่ย	3.09	0.46	ปานกลาง	4.65	0.47	มากที่สุด	0.335	

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เรียงลำดับตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงในแต่ละด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 2) ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 3) ด้านปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 4) ด้านการธำรงรักษาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในการบริหารงานบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับพระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานีสุขโชโต) (2560) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า

1. สภาพการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การให้ได้มาซึ่งบุคลากรการบำรุงรักษาบุคลากรบุคลากรและการให้บุคลากรพ้นจากงานโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากซึ่งด้านการให้ได้มาซึ่งบุคลากรผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการการวางแผนและแนวทางการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องด้านการบำรุงรักษาบุคลากรผู้บริหาร

เผยแพร่ผลพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ ของบุคลากรอย่างโปร่งใสด้านบุคลากรการมีส่วนช่วยในการบริหารงานบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่วนด้านการให้บุคลากรพ้นจากงานควรจะได้ใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างรวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง

2. การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทั้ง4ด้านโดยมีการวางแผนงานบุคลากรแล้วนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารบุคลากรให้ดียิ่งขึ้นโดยนำหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อประยุกต์ใช้ในด้านการใช้ได้มาซึ่งบุคลากรใช้หลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการบำรุงรักษาบุคลากรใช้หลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในด้านบุคลากรและใช้หลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการให้บุคลากรพ้นจากงาน

3. กระบวนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีกระบวนการในการบริหารดังต่อไปนี้ด้านการให้ได้มาซึ่งบุคลากรมีกระบวนการการบริหารดังนี้คือการสรรหาคณะลักษณะการดำเนินการการดำรงตำแหน่งการแต่งตั้งและการบรรจุด้านการบำรุงรักษาบุคลากรมีกระบวนการการบริหารดังนี้คือการสร้างความตระหนักการสร้างค่านิยมและการวางแผนกลยุทธ์ด้านบุคลากรมีกระบวนการการบริหารดังนี้คือการศึกษาศึกษาการฝึกอบรมการดูงานงานวิจัยงานวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่วนด้านการให้บุคลากรพ้นจากงานมีกระบวนการการบริหารงานบุคคลดังนี้คือให้ลาออกลดจำนวนพนักงานปลดเกษียณเลิกจ้างและพ้นจากตำแหน่ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอานนท์ชวนาภิกุ (แสนแป้) (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบสมรรถนะหลักของบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาพบว่า

1. สภาพสมรรถนะหลักของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั้ง5ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเรียงจากมากไปหาน้อยคือ (1) ด้านการทำงานเป็นทีม (2) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (3) ด้านการบริการที่ดี (4) ด้านตนเองและ (5) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามลำดับปัญหาที่พบด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์บุคลากรขาดสมรรถนะเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนและการวิเคราะห์แผนการปฏิบัติงานไม่มีการติดตามผลการทำงานอย่างต่อเนื่องด้านการบริการที่ดีขาดสมรรถนะคือการสื่อสารและประสานงานที่ดีของผู้รับบริการด้านตนเองบุคลากรหาหน้าที่การทำงานหลายด้านด้านคุณธรรมและจริยธรรมบุคลากรขาดสมรรถนะอันเกี่ยวกับระเบียบวินัยในการทำงานและด้านการทำงานเป็นทีมขาดสมรรถนะเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการทำงานกับองค์กรอื่น

2. ผลการศึกษาวิธีสมรรถนะหลักของบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ควรใช้หลักอิทธิบาทเป็นเครื่องมือบุคลากรให้ประสบความสำเร็จในการวางแผนปฏิบัติงานมีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและมีการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน 2) ด้านการบริการที่ดีควรใช้หลักพรหมวิหารเป็นเครื่องมือในบุคลากรให้รู้จัก

การบริการที่ดีต่อผู้อื่น 3) ด้านตนเองควรใช้หลักไตรสิกขาเป็นเครื่องมือในบุคลากรให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ตั้งใจทำงานและแก้ปัญหาเป็น 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมควรใช้หลักศีล 5 เป็นเครื่องมือในบุคลากร ให้เป็นผู้ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยทางกายและทางวาจา และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีมควรใช้หลักสังคห วัตถุ 4 เป็นเครื่องมือให้บุคลากรมีความเสียสละมีมนุษยสัมพันธ์มีจิตอาสาและรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับเพื่อนร่วมงาน

3. รูปแบบสมรรถนะหลักของบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาควรใช้โมเดลสมรรถนะเชิงพุทธที่เรียกว่า BCD Model ประกอบด้วย 1) Buddhist principles หลักพุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในสมรรถนะหลักของบุคลากร ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ศีล 5 และสังคหวัตถุ 4 2) Core competency สมรรถนะหลักของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์การบริการที่ดีตนเองคุณธรรมและจริยธรรม และการทำงาน เป็นทีม 3) development กระบวนสมรรถนะหลักตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อขับเคลื่อนสมรรถนะ หลักของบุคลากรตามหลักทั้ง 5 ด้านเพื่อให้บุคลากรรู้จักวางแผนปฏิบัติตามแผนติดตามการทำงานและ ปรับปรุงแก้ไข และธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์ (2554) ได้เสนอหลัก 4 x 4 ในการบริหารทรัพยากรบุคคลประกอบด้วยหลักใหญ่ 4 หลักแต่ละหลักประกอบด้วยหลักย่อยอีก 4 หลักเป็นแนวทางประกอบการบริหารงาน และบริหารคนไว้ดังนี้ 1) เข้าใจวัตถุประสงค์สำคัญของการบริหารงานประกอบด้วย (1) ต้องให้งานสำเร็จ ตามนโยบายแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ (2) ต้องตอบสนองความต้องการที่ถูกต้องของลูกค้าหรือ ประชาชนผู้รับบริการ (3) ต้องก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นแก่สังคม (4) ต้องสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติงาน 2) รู้คุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรบุคคลประกอบด้วย (1) ทรัพยากรบุคคล เป็นตัวเชื่อในการบริหารทรัพยากรทุกชนิด (2) ทรัพยากรบุคคลเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตจิตใจมีอารมณ์มีความรู้ และมีความคาดหวังต้องการต่างๆ มากมายการบริหารทรัพยากรบุคคลจึงต้องทำด้วยความระมัดระวัง เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง (3) ทรัพยากรบุคคลมีอายุการใช้งานนานกว่าทรัพยากรชนิดอื่นหาก มิได้ดูแลรักษาพัฒนาให้ดีแล้วนอกจากจะไม่ช่วยให้องค์กรก้าวหน้ายังอาจทำความเสียหายอย่าง ร้ายแรงให้แก่หน่วยงานได้ (4) คนเป็นทรัพยากรที่สามารถพัฒนาให้ดีกว่าเดิมได้ 3) รู้จุดเน้นในการบริหาร ทรัพยากรบุคคลประกอบด้วย (1) ต้องสรรหาคนดีมีฝีมือมาทำงาน (2) ต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ (3) ต้องรักษาคนดีมีความสามารถให้ทำงานให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ (4) ต้องใช้คนให้เหมาะสมกับงาน 4) มีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มี ประสิทธิภาพประกอบด้วย (1) ต้องมีนโยบายและแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ดีและชัดเจน (2) ต้องมีระบบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานที่ถูกต้องและทันสมัย (3) ต้องมีมาตรฐานงานที่เหมาะสม (4) ต้อง มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่สะดวกรัดกุมและเชื่อถือได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ควรจัดให้มีฝ่ายบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะ เพื่อความสะดวก ความเป็นระบบระเบียบ ชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการบริหารภายในองค์กรมีความคล่องตัวมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ควรจัดให้มีหลักสูตรในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรทั้งในส่วนที่เป็นนโยบายและส่วนที่เป็นโครงการ ตามความจำเป็นเฉพาะด้าน ให้เป็นระบบ ชัดเจน สอดคล้องและเหมาะสมกับงานหรือพันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของบุคคลในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ในการบริหารด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากรด้านการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร

2.2 การศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ กับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต

2.3 ศึกษาเรื่องตัวชี้วัดการบริหารบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อการประเมินบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อใช้ในการประเมินต่อไป

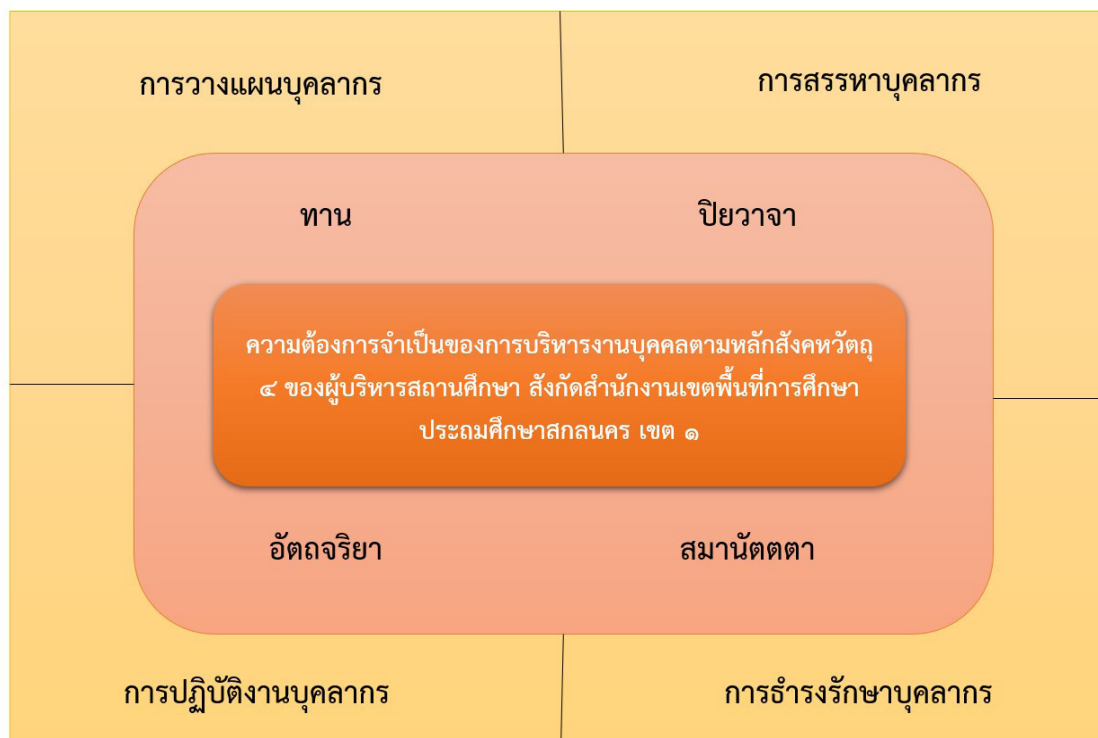
2.4 ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานบุคคล ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กับจังหวัดอื่นๆ เพื่อนำผลมาใช่วางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นผลจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน โดยมีค่า PNI ^{modified} ตั้งแต่ 0.300 ขึ้นไป โดยเรียงลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ด้านการวางแผนบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารได้มีการส่งเสริมบุคลากรในด้านสวัสดิการ 2) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งยัดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ 3) ผู้บริหารมีกระบวนการ มีการวางแผน ที่จะให้บุคลากรได้รับ

การปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ลำดับที่ 2 ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการสรรหาคัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ให้ปฏิบัติงานในองค์การ 2) ผู้บริหารจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติอย่างเหมาะสมระหว่างคนกับงานอย่างจริงจังด้วยความเมตตา 3) การแต่งตั้งให้บุคลากรเข้าปฏิบัติงานโดยมีคำสั่งการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานนั้นโดยใช้ความยุติธรรม ลำดับที่ 3 ด้านปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายพัสดุ 2) บุคลากรควรให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารยกย่องและชมเชยครูที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และลำดับที่ 4 ด้านการธำรงรักษาบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารควรมีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อมีปัญหาต่างๆ 2) ผู้บริหารจัดให้บุคลากรเข้าปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดแต่ละบุคคลเพื่อประโยชน์สูงสุดในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนงานต่างๆ เสนอข้อคิดเห็นและรับฟังอย่างเสมอภาค ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์. (2554). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: โพรเพซ.
- พญา พุทธรักษ์. (2550). *การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ 4: กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาดานนท์ ชวนาภิกุ (แสนแป้). (2560). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. 116 ตอนที่ 74 ก.
- พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานีสุขโชโต). (2560). *กระบวนการการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักพุทธบริหารการศึกษา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2538). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์. คณะวิทยาการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พระธรรมปิฎ (ปอ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิวัฒน์ รอดสุข. (2550). *เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนตามปกติ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2554). *ความสุขทุกแห่งทุกมุม*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ผลิธัมม.
- พระเทพดิลก (ระแบบ วิฑูยาโณ). (2544). *ธรรมปริทัศน์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจฺ จิตโต). (2552). *วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่*. เข้าถึงได้จาก https://www.mcu.ac.th/directory_uploads/administrator/file_upload/20180810135126_5579A3DA-BE21-41B8-A7AC-E517A756F6E5.pdf
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). *ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: พรานนกการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2546). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564*. สกลนคร: ฝ่ายบริหารงานทั่วไป.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2564). *ข้อมูลจากงานสารสนเทศ กลุ่มงานนโยบายและแผนปีการศึกษา 2564*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *การบริหารงานบุคลากรสำหรับผู้บริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โครงการบริหารงานบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร). (2541). *ธรรมะสร้างเยาวชน*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ไสว มาลาทอง. (2552). *คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อรศิริ เกตุศรีพงษ์. (2550). สังคหวัตถุ 4 วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการจัดการความรู้. *วารสาร Productivity World เพื่อการเพิ่มผลผลิต*, 12(68).
- Edwin, B. Flippo. (2001). *Principles of Personnel Management*. (3rd ed.). Tokyo: McGraw-Hill.

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู The Development of Educational Leadership in the 21st Century According to The Four Iddhipada Principles Four School Administrators Under the Office Vocational Education, Nong Bua Lamphu Province

สิริรัตน์ ดอนจันทร์โคตร, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (อุ้ยวงศ์) และสุนทร สายคำ

Sirirat Donjankot, Phrakhrupalad Boonchuay Chotivungso (Auiwong) and Sunthon Saikham

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: siri.don2527@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู 2) ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู การศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ด้านการทำงานเป็นทีม
2. การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ไปต่ำสุด คือ ด้านการแก้ปัญหาตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการทำงานเป็นทีม ตามหลักอิทธิบาท 4

3. แนวการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้บริหารต้องมี ความพอใจ ความรัก ความชอบ ในงาน บริหารมีความขยันหมั่นเพียร คนที่ประสบความสำเร็จในงานด้านบริหารต้องมีการเอาใจใส่ในการบริหาร งาน จึงจะทำให้งานบริหารประสบความสำเร็จ รู้จักพิจารณา ใคร่ครวญ ต้องรู้จักวิเคราะห์ ใคร่ครวญ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานด้านบริหาร และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; การพัฒนาทางการศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1. study the state of leadership development of school administrators in the 21st century under the Office of Vocational Education, Nong Bua Lamphu Province; 2. explore leadership development according to the Four Iddhipada Principles among school administrators under the same office; 3. propose guidelines for developing leadership of school administrators in the 21st century according to the Four Iddhipada Principles under the Office of Vocational Education, Nong Bua Lamphu Province. The study used a mixed-methods approach. The sample group consisted of 172 participants, including school principals, deputy principals, and teachers. Research instruments included questionnaires and interviews, with data analysis using statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results were as follows:

1. The leadership development of school administrators in the 21st century under the Office of Vocational Education, Nong Bua Lamphu Province, was generally at a high level. The areas with the highest to lowest average of means were: problem-solving; analytical and creative thinking; technology and digital skills and teamwork.
2. Leadership development according to the Four Iddhipada Principles for school administrators under the same office was also at a high level. The areas ranked from highest to lowest means were: problem-solving according to the Four Iddhipada Principles; analytical and creative thinking according to the Four Iddhipada Principles; technology and digital skills according to the Four Iddhipada Principles and teamwork according to

the Four Iddhipada Principles.

3. The guidelines for developing leadership of school administrators in the 21st century according to the Four Iddhipada Principles under the Office of Vocational Education, Nong Bua Lamphu Province, suggest that administrators should: have satisfaction, love, and passion for administration, demonstrating diligence and persistence; be attentive to administration, considering, reflecting, and analyzing to improve and develop their work and develop themselves to gain more knowledge and skills for successful administration.

Keywords: leadership ; Development of Educational; Institution administrators

1. บทนำ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมควรมีความเป็นภาวะผู้นำมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีหลักธรรมาภิบาลเพราะผู้บริหารเป็นผู้นำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคุณครูใช้กระบวนการทางการบริหารพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมถึงการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่ประเทศชาติต้องการหน้าที่หลักของผู้บริหารการศึกษา (พระครูปลัดบุญช่วย โชติวีโส, 2564: 3)

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน การมีโลกออนไลน์จากการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรง ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและพลเมืองโลกหลายๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้เองสถานศึกษาจึงต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ทำให้มนุษย์ต้องพัฒนาทักษะตนเองให้ปรับตัวทันกระแสสังคมที่อาจ เปลี่ยนไป อาทิเช่น การปรับตัวของคนที่เป็
ลักษณะพิเศษในตัวมนุษย์ ที่แม้แต่ปัญญาประดิษฐ์เองก็ไม่สามารถพัฒนาได้ ไม่ว่าจะเป็นการจินตนาการ การสร้างแรงจูงใจ ความเข้าใจลุ่มลึก การเกิดญาณทัศน์ หรือคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น (จินวัตร เจริญนิธย์, 2566: 67-74) ทั้งนี้การศึกษาน่าจะให้ทางออกที่ดีต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น และผู้บริหารโรงเรียนก็น่าจะเป็นความหวังหนึ่งของสังคมที่เป็นผู้มีภาวะผู้นำตาม หลักธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้าน จริยธรรมต่อครู นักเรียน และบุคคลอื่นในสังคม ตามความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของชาติตาม ความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 6 (พระครูปลัดบุญช่วย โชติวีโส, 2566: 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจึง

ต้องเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติหลายประการคือมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะมีคุณธรรมและลักษณะดีซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ จะบ่งบอกถึงสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง การสร้างคุณธรรมเพื่อใช้ในการบริหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะทำให้สามารถดำเนินงานไปด้วยความราบรื่นและบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีแนวปฏิบัติ ที่อยู่ในกรอบของคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควรเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจ รู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ธวัชชัย ตรีวรชัย, 2561: 1-11)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 ได้กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มาประยุกต์ใช้กับสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลัก

อิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน และตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิดของวิจัย ส่วนแบบสอบถาม (questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู มีลักษณะเป็นปลายเปิด

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานอาชีวศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ 4) ด้านการแก้ปัญหา และ 2) การพัฒนาผู้บริหารตามหลักอิทธิบาท 4 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ และ 4) วิมังสา ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนผู้บริหารทั้งหมด 18 คน จำนวนครูทั้งหมด 295 คน รวมทั้งสิ้น 313 คน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 172 คน จากประชากรทั้งหมด 313 คน โดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้โดยเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์

ด้านระยะเวลาที่ใช้วิจัย การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการวิจัยอยู่ใน ปีการศึกษา พ.ศ. 2566

4. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และวุฒิการศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 172 คน ปรากฏตามรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	18	10.46
1.2 ครูผู้สอน	154	89.53
รวม	172	100.00
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	135	87.66
2.2 ปริญญาโท	35	20.35
2.3 ปริญญาเอก	2	1.16
รวม	172	100.00
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 ระยะ 5 ปีลงมา	127	73.83
3.2 ระยะ 5-10 ปี	32	18.60
3.3 ระยะ 11 ปีขึ้นไป	13	7.55
รวม	172	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 172 คน แยกตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.46 ครูผู้สอน จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 89.53 แยกตามระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 87.66 ระดับปริญญาโท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 20.35 ระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 แยกตามประสบการณ์ในการทำงาน ระยะ 5 ปีลงมา 127 คน คิดเป็นร้อยละ 73.83 ระยะ 5-10 ปี 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 และเป็นระยะ 11 ปีขึ้นไป 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.55

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

การพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4	4.44	0.70	มาก	3
2. ด้านการทำงานเป็นทีม ตามหลักอิทธิบาท 4	4.42	0.67	มาก	4
3. ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4	4.45	0.67	มาก	2
4. ด้านการแก้ปัญหา ตามหลักอิทธิบาท 4	4.46	0.68	มาก	1
รวม	4.44	0.68	มาก	

ตารางที่ 2 พบว่าการพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) และรายด้านที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือด้านการแก้ปัญหา ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{X} = 4.45$) ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{X} = 4.44$) และด้านการทำงานเป็นทีม ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการศึกษาพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 3 แนวทางการพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4

การพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู	จำนวน	ร้อยละ
	(N)	(%)
1. ผู้บริหารมีการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการใช้ ICT ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ	27	36.00
2. ผู้บริหารสามารถประยุกต์เทคโนโลยีพัฒนาเครื่องมือเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ในงานบริหาร	18	24.00
3. ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน	17	22.66

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู	จำนวน	ร้อยละ
	(N)	(%)
4. ผู้บริหารมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ	13	17.33
โดยภาพรวม	75	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ดังนี้ ผู้บริหารมีการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการใช้ ICT ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 36.00) ผู้บริหารสามารถประยุกต์เทคโนโลยีพัฒนาเครื่องมือเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพในงานบริหาร (ร้อยละ 24.00) ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน (ร้อยละ 22.66) ผู้บริหารมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 17.33)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางการศึกษาพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทราบแนวทางการปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการแก้ปัญหา ตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการแก้ปัญหา ผู้บริหารจำเป็นต้อง ผู้บริหารมีระดับความรู้และสติปัญญา มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา จัดการปัญหาหรือเรื่องราวต่างๆ ได้ มีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรทุกระดับ มีความเข้าใจ และรับฟังสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดองค์กรอย่างเป็นระบบ กำหนดสายงานชัดเจน ให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างเหมาะสม ให้คำแนะนำบุคลากรเพื่อนำข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานไปพัฒนางานให้บรรลุผล

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผู้บริหารต้องมีความคิดที่สร้างสรรค์ คิดในสิ่งใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเกิดผลคือได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารสามารถบูรณาการความคิดของบุคลากรไปใช้ในการปฏิบัติงาน ควรพัฒนาตนเอง โดยการเปิดใจกว้างและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน การเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนา หรือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันกับผู้บริหาร ทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นกระบวนการสร้างความมีส่วนร่วม สร้างการรับรู้ร่วมกัน และมีการทำงานเป็นทีม มีการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต สร้างความท้าทายให้บุคลากรเชื่อมั่นในตนเอง ส่งเสริมกำลังใจ ให้ความเชื่อมั่นว่าจะสร้างผลลัพธ์ที่สร้างสรรค์ได้ มีความเชื่อใจบุคลากรและยอมรับแนวคิดการปฏิบัติงานแบบใหม่ มีความรู้ประสบการณ์ หลักและทฤษฎีต่างๆ มาช่วยในการวิเคราะห์ ทำให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลผู้บริหารต้องสามารถสื่อสารกับทุกคนทุกเพศทุกวัยได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งเป็นผู้ส่งสารหรือเป็นผู้รับสาร ก็ตาม ต้องสร้างสื่อเพื่อสื่อสารกับสังคมหรือโลกได้และเป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลขององค์กรตนให้กับสังคมโลกรับทราบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ต่อการพัฒนาประเทศทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา ในขณะเดียวกันเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงที่เร็วมากโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทุกระบบและทุกภาคส่วนมีการใช้อย่างกว้างขวาง และหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งด้านการจัดการศึกษา ผู้บริหารมีความสนใจ ใส่ใจและ ความสามารถด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี มีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยี อย่างสม่ำเสมอ มีความสนใจที่จะเรียนรู้สื่อนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการใช้ ICT ในองค์กรให้มีความมีประสิทธิภาพสามารถประยุกต์เทคโนโลยีพัฒนาเครื่องมือเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพในงานบริหาร สามารถใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการทำงานเป็นทีม ตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหาร

ต้องทุ่มเทเวลาอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคคลได้อย่างเหมาะสม มีการทำงานให้เป็นแบบอย่างแก่บุคลากร เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดี เปิดโอกาสให้กับบุคลากรสามารถ คิด แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจเอง กำหนดสายงานชัดเจนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง รู้จักสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร และกระตุ้นให้บุคลากรมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้สำหรับบริหารงานกับบุคลากรในองค์กร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะสมการบริหารงานจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุด คือ ความร่วมมือจากทุกส่วนงาน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย การทำงานเป็นทีมได้นั้นผู้บริหารต้องใช้ทักษะและกระบวนการในการสื่อสาร การถ่ายทอดข้อมูล แนวคิด เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันเกิดการประสานงานงานที่ดี ตลอดจนสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน และผู้บริหารสามารถนำทีมให้การทำงานเกิดประสิทธิผลในการทำงาน สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันถือเป็นแนวปฏิบัติเพื่อสู่ความสำเร็จขององค์กรได้อย่างยั่งยืน

ตอนที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพการศึกษาพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	วิธีดำเนินการ/กิจกรรม
ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4	ผู้บริหารควรมีการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการใช้ ICT ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์เทคโนโลยีพัฒนาเครื่องมือเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพในงานบริหาร ใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน สร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
ด้านการทำงานเป็นทีมตามหลักอิทธิบาท 4	ผู้บริหารควรมีการจัดองค์กรอย่างเป็นระบบ กำหนดสายงานชัดเจนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้สำหรับบริหารงานกับบุคลากรในองค์กร เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม เช่น การร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมสร้างขวัญกำลังใจกับบุคลากรในองค์กร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะสม

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	วิธีดำเนินการ/กิจกรรม
ด้านการคิดวิเคราะห์และ สร้างสรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4	ผู้บริหารควรวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด มีความรู้ ประสบการณ์ หลักและทฤษฎีต่าง ๆ มาช่วยในการวิเคราะห์ ทำให้ ตัดสินใจได้อย่างถูกต้องสามารถวิเคราะห์ ประมวลผลและนำไป กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ส่งเสริมให้ องค์กรสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการแสดง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ด้านการแก้ปัญหา ตามหลักอิทธิ บาท 4	ผู้บริหารควรมีการจัดองค์กรอย่างเป็นระบบ กำหนดสายงาน ชัดเจนให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ การปฏิบัติงานของ บุคลากรอย่างสม่ำเสมอมีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัญหาความขัด แย้งในองค์กรมีความเป็นกันเองในการให้คำแนะนำและแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจนบรรลุผล

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู สามารถอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการแก้ปัญหา ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการทำงานเป็นทีม ตามหลักอิทธิบาท 4 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล คูหาแก้ว (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นลักษณะสำคัญและจำเป็นในการชักนำ จูงใจ โนมน้าวใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน และ 3) จัดทำข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ใน

ศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2. การศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการแก้ปัญหา ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 และด้านการทำงานเป็นทีม ตามหลักอิทธิบาท 4 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะเนื่องจาก ผู้บริหารมีความรู้และสติปัญญา มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาจัดการปัญหาหรือเรื่องราวต่างๆ ได้ มีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรทุกระดับ มีความเข้าใจ และรับฟังสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญสุดา ฤทธิมนตรี (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครู จำนวน 365 คน รวมทั้งสิ้น 380 คน เครื่องมือเป็นแบบประเมินองค์ประกอบ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น และค่าความถี่ในการจำแนกในการพัฒนา พบว่า องค์ประกอบของการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ทักษะภาวะผู้นำด้านการสร้างทีม 3) ทักษะภาวะผู้นำด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี 4) ทักษะภาวะผู้นำในการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 5) ทักษะภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ 6) ทักษะภาวะผู้นำด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์

3. วิเคราะห์การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารควรมีการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการใช้ ICT ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์เทคโนโลยีพัฒนาเครื่องมือเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพในงานบริหาร เพื่อ

การพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการทำงานเป็นทีม ตามหลักอริยบท 4 ผู้บริหารควรมีการจัดองค์กรอย่างเป็นระบบ กำหนดสายงานชัดเจนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้สำหรับบริหารงานกับบุคลากรในองค์กร เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตามหลักอริยบท 4 ผู้บริหารควรวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด มีความรู้ประสบการณ์ หลักและทฤษฎีต่างๆ มาประมวลผลและนำไปกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ส่งเสริมให้องค์กรสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ และการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการแก้ปัญหา ตามหลักอริยบท 4 ผู้บริหารควรมีการจัดองค์กรอย่างเป็นระบบ กำหนดสายงานชัดเจนให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจนบรรลุผล

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาการบริหารให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมเพื่อให้การบริหารงานเกิดความสำเร็จและมีประสิทธิผลชัดเจน

1.2 ควรนำผลการศึกษานี้ ในข้อที่มีระดับปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้ายของแต่ละด้านในการบริหารงานตามหลักอริยบท 4 ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารงานและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอริยบท 4 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อศึกษาสาเหตุที่มีระดับปฏิบัติต่ำและพัฒนาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่บูรณาการกับหลักธรรมอริยบท 4 เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอริยบท 4 เพื่อนำไปพัฒนาการบริหารงานด้านอื่นๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

2.2 ควรมีการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทราบถึงพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ด้านการแก้ปัญหา โดยการใช้หลักอิทธิบาท 4 ร่วมด้วย ผู้วิจัยจึงได้ประมวลผลความรู้ที่ทำการศึกษาและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ชินวัตร เจริญนิตย์. (2566). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 17(2), 67-74.
- ธวัชชัย ตรีวรชัย. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 23(1), 1-11.
- พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 6(2), 3.

-
- _____. (2566). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารพุทธศึกษาและวิจัย, 6(1), 3.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2566). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

นารสในวรรณกรรมสินไซ Literary 9 Tastesin Sinxai

พระอานนท์ อานนโท, พระกายสิทธิ์ กิตติสิริโช และพระมหาอิวัณห์ ภทรกวี

Phra Aanon Aanando, Phra Kaiyasit Kittisiddho and Phramaha Athiwat Bhadrakavi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 6305502042@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รสในวรรณกรรมสินไซ ตามแนวคิดรสวรรณคดีสันสกฤต ทั้ง 9 รส ผลการศึกษาพบว่า ศตยคารรส เป็นการพรรณนาความรักระหว่างสามีภรรยา คือพระยาkusarath และนางจันทา ความรักของผู้ใหญ่กับผู้เยาว์ คือ พระยาkusarath กับนางสุนันทา หาสยรส มีการกล่าวถึงความขบขันของพระนางสุนันทาที่มีต่อเจ้าชาย สินไซที่ปลอมตัวมาพูดเกี่ยวพาราสิ และขบขันความอ่อนเยาว์ของเจ้าชายสินไซ กรุณารส กล่าวถึงความเปราะบางเป็นห่วงเป็นใยของพระนางสุนันทาที่ประสงค์อยากให้ท้าวสินไซปลอดภัยรอดพ้นจากอันตรายและเสียงหายของแก้วท้าวสินไซ รุทรรส กล่าวถึงความโกรธแค้นของราชานาคต่อท้าวสินไซ ที่ต้องการจะเอาพระมเหสีของตนไป ซึ่งถือว่าเป็นหลบหลู่เกียรติของผู้ชายอีกด้วย วิรสร เช่น ท้าวสินไซต้องการที่จะไปสร้างเกียรติยศให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูล ภูยานกรส กล่าวถึงความกลัวของหมู่ชาวเมือง กษัตริย์และพระมเหสีต่อฝูงสัตว์ที่ลี้ภัยเข้ามาในพระนคร พิภตสรส กล่าวถึงความรังเกียจ ของนางสุนันทาที่มีต่อยักษ์กุมภกันท์ ที่ได้ลักพาตนเองมา อัปภูตสรส กล่าวถึงความแปลกใจ ของนางสุนันทาต่อคำพูดของหูกุมารซึ่งนางพิจารณาแล้วยากที่จะเป็นไปได้ ศานตีสรส กล่าวพรรณนาถึงนครหนึ่งที่ชื่อว่าเป็งจาล มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม

คำสำคัญ: นารส; วรรณกรรม; สินไซ

Abstract

This article aims to analyze the flavor in Sinxai literature. According to the concept of the 9 tastes in Sanskrit literature, the results of the study found that sarangkaros is a description of love between husband and wife. namely, Phraya Kusarat and Mrs. Chantha

The love of an adult and a young person is Prince Kusaraja and Mrs. Sumuntha Hasayarot. There is a mention of Queen Sumuntha's amusement towards the prince. Sinxai who disguised herself spoke flirtatiously, and is amused by Prince Sinxai's youthfulness. Karunaros talks about Queen Sumuntha's concern for Thao Sinxai's safety and escapes danger. of the Naga king to Thao Sinxai who wanted to take away his wife This is considered to be an insult to the honor of men as well. Heroes such as Thao Sinxai wanted to create honor for themselves and their families. Bhayanakros spoke of the fear of the townspeople. The king and his wife towards the flocks of animals pouring into the capital, Phiphatsaros spoke of their disgust. of Mrs. Sumuntha towards the giant Kumbhanda who had kidnapped himself, Apphutrassa spoke of his surprise of Mrs. Sumundha to the words of the six princes, which she considered impossible. Shantiros describes a city called Penjal. There is abundance both worldly and religious.

Keywords: 9 tastes; literature; Sinxai

1. บทนำ

วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสมบัติอันล้ำค่า ซึ่งสามารถได้ให้คุณค่าหลายด้าน อาทิ คุณค่าด้านเนื้อหาจะกล่าวถึงคุณประโยชน์ที่ผู้อ่านได้รับ คุณค่าด้านสังคม จะกล่าวถึงการสะท้อนภาพของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต ค่านิยมและภูมิปัญญาของชาวชนในขณะนั้น เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สามารถศึกษาทำให้รู้อดีตและประวัติศาสตร์ ที่ผ่านมา ผ่านวรรณกรรมและวรรณคดี

วรรณกรรมและวรรณคดีเป็นมรดกตกทอดกันมาแต่อดีต และเป็นกระจกสะท้อนภาพสังคมที่เป็นขาวของวรรณกรรมตามยุคสมัยที่ต่าง จึงทำให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ อุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้นวรรณกรรมมีหลายประเภท ได้แก่ วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา วรรณกรรมประวัติศาสตร์วรรณกรรมคำสอน ฯลฯ แต่วรรณกรรมส่วนใหญ่มีกวีมาจากนิทาน ซึ่งอาจจะเป็นนิทานปรัมปรา นิทานชาดก หรือนิทานพื้นบ้าน นิทานนี้ยังมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมและวรรณคดีของทุกชาติทุกภาษาหลายๆ ชาติมีนิทานเป็นของตนเอง วรรณกรรมจึงจัดเป็นงานสำเร็จรูปที่ประกอบขึ้นอย่างพิสดาร ไม่ว่าจะเป็นประเภทลายลักษณ์หรือมุขปาฐะหรือไม่ว่าจะเป็นงานที่สร้างขึ้นอย่างประณีตบรรจง หรืออุบัติขึ้นด้วยความมีอัจฉริยะของผู้สร้าง (สุธิวศ์ พงษ์ไพฑูรย์, 2525)

หากกล่าวเฉพาะในท้องถิ่นอีสานวรรณกรรมส่วนใหญ่จะมาจากนิทานชาดก ซึ่งพบว่ามีหนังสือผูกที่เป็นวรรณกรรมชั้นสูงในภาษาอีสานตรงกับประวัตินิทานชาดก วรรณกรรมบางเรื่องเช่น จำปาสีต้น

ท้าวคำกาดำ เป็นต้น ล้วนเป็นที่รู้จักกันดีในภาคเหนือและภาคอีสาน (ธวัช ปุณโณทก, 2522: 26) วรรณกรรมสำคัญที่อาณาจักรล้านช้างกับชาวอีสานรู้จักกันเป็นอย่างดีเรื่องหนึ่ง คือวรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัย อันเนื่องมาจากลักษณะคุณค่าทางวรรณคดีอันสูงส่งซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถในอักษรศาสตร์ และการประพันธ์ของบรรพบุรุษชาวอีสาน ที่ได้ถ่ายทอดลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิด

วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัยเป็นเรื่องที่มีบทบาทให้ความบันเทิงในหลายรูปแบบ เช่น ใช้อ่านในงานศพ ใช้เทศน์ให้อุบาสกอุบาสิกาฟัง นำไปเล่นหมอลำและหนังประโมทัย เป็นต้น วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัยมีลักษณะเด่นในด้านรูปแบบภาษา เนื้อหาและสำนวนโวหารที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ (ธวัช ปุณโณทก, 2522: 96) นอกจากนี้ยังทรงคุณค่าด้านความรู้ที่ถือเป็นแนวปฏิบัติในสังคมอีสานตั้งแต่ในอดีต เช่น รัฐศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น (จินดา ดวงใจ, 2506) หากกล่าวเฉพาะเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ถือว่าเป็นตัวแทนแห่งวรรณกรรมอีสานได้ทั้งหมด เพราะเป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อเรื่องยาวและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย จัดเป็นวรรณกรรมที่จารึกเป็นลายลักษณ์อักษรประเภทร้อยกรอง ได้แก่ วรรณกรรมที่ผูกเป็นถ้อยคำขึ้นตามลักษณะของฉันทลักษณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น โคง กาบ กลอน ลำ ฮ่าย ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องยาวๆ ซึ่งเรื่องสังข์ศิลป์ชัยก็รวมอยู่ในประเภทนี้ด้วย (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2521: 18) และหากกล่าวให้ลึกซึ้งไปกว่าจะเห็นว่าวรรณกรรมเรื่องสินไซเป็นสุดยอดนิทานธรรมคำกลอนอีสาน เป็นตำนานรักอมตะบันลือโลก คือความรักระหว่างพี่กับน้อง ความรักต่างเผ่าพันธุ์ระหว่างคนกับยักษ์ คนกับกินรี คนกับนาค แม้กระทั่งคนกับผลไม้ที่มีรูปร่างเหมือนผู้หญิง (นารีผล) ซึ่งชาวอีสานและชาวลาวรุ่นก่อนๆ ต่างก็รู้จักกันดี ผู้ประพันธ์ได้วางโครงเรื่องและตัวละครไว้อย่างเหมาะสม กลมกลืน โดยเฉพาะตัวเอกของเรื่องอิงนิทานชาดกทางพระพุทธศาสนา ให้พระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นสินไซลงมาเกิด เพื่อชดใช้กรรมและบำเพ็ญบารมี มีเนื้อหาสาระต่างๆ มากมาย (ธีรพล นามวงศ์, 2557)

“สินไซ” หรือ “สังข์ศิลป์ชัย” เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานที่มีความยิ่งใหญ่และได้แพร่กระจายไปอยู่ในภาคอีสานและประเทศลาวเป็นเวลานาน มีเนื้อหาสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม การปกครอง และศาสตร์ต่างๆ และเพื่อให้เผยแพร่ให้แก่ประชาชนทั่วไปที่แม้จะไม่ได้เรียนหนังสือก็สามารถรับรู้เรื่องราวได้ จึงได้แปรรูปวรรณกรรมออกมาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การร้องหมอลำ เทศน์แหล่ หนังประโมทัย (หนังตะลุงอีสาน) ภาพจิตรกรรม และอื่นๆ โดยเฉพาะการทำเป็นรูปหุ่นขี้ผึ้ง (ภาพจิตรกรรมฝาผนัง) ที่เจตนาแต้มไว้ภายนอกสิม (โบสถ์) ยิ่งแสดงถึงเจตนาของความศรัทธาที่อยากจะให้ผู้เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา

แต่เดิม สินไซเป็นหนังสือเทศน์ชาวบ้าน เรียกว่า “ลำสินไซ” สาเหตุที่เรียกลำสินไซเป็นเพราะทำนองเทศน์คล้ายลำกลอน และหนังสือผูกสมัยโบราณก็รักษาวัดในกระบอกไม้ไผ่ จึงเรียกว่า ลำสินไซ ลำพระเวส เรื่องสินไซมีอยู่สองมัต มัตละ 21 ผูกใบลาน เขียนด้วยตัวอักษรธรรม มีคำขึ้นต้นเป็นภาษาบาลีว่า เอวะ เม สุตัง เอ กัง สยามัง ภควา ภะชะกะเหวิ ะระติ เวถุวะเม แล้วมีคำบรรยายก่อนจะดำเนินเรื่อง

ว่า ครึ่งหนึ่งพระพุทธเจ้าประทับอยู่วัดเวฬุวัน ใกล้เมืองราชคฤหะ คราวนั้นพระภิกษุทั้งหลายประชุมอยู่ ศาลาธรรม ธรรมปรารภกันว่า พระพุทธเจ้ามีฤทธิ์อัศจรรย์อะไรบ้าง พระองค์จึงได้ทรงตรัสเรื่องสินไซให้พระภิกษุฟัง

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมเรื่อง สินไซ หรือ สังข์ศิลป์ชัย นั้น มีความหลากหลายทางด้านวรรณศิลป์ อีกทั้งยังแฝงความเชื่อ ศรัทธาและคำสอนลงไปอีกด้วยทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเรื่องสินไซ เน้นวิเคราะห์รสแห่งวรรณคดีสันสกฤต ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญต่อการศึกษาวรรณคดีตะวันออก อันสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางภาษาที่มีต่อการถ่ายทอดมรดกอันทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมของความเป็นชาติ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว วรรณศิลป์ในวรรณกรรมสินไซ นั้น คือองค์ประกอบทั้งหลายด้าน เช่น ความคิดและจินตนาการ (Thought and Imagination) ศึกษาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและจุดมุ่งหมายของผู้แต่งวรรณกรรมสินไซ กลวิธีการเขียน (Technique) รูปแบบฉันทลักษณ์และกลวิธีต่างๆในวรรณกรรมสินไซ องค์ประกอบ (component) คือ องค์ประกอบของเรื่องสินไซ การจัดวางอย่างเหมาะสม ไม่รกรุงหรือโล่งจนเกินไป มีน้ำหนักและโทนของเรื่องที่กลมกลืน มีการสร้างตัวละคร เหตุการณ์ สถานที่ ซึ่งมีความลงตัว อารมณ์สะท้อนใจ (Emotion) คือ อารมณ์ของวรรณกรรมสินไซไม่ว่าจะเป็นการกล่าวชมความงามของตัวละครในเรื่อง ผู้เขียนเล็งเห็นความสำคัญของอารมณ์ของวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของวรรณศิลป์ เป็นหนึ่งในตัวช่วยที่เพิ่มรสชาติในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม อีกทั้งยังเป็นตัวดึงดูดให้ผู้อ่านสนใจ อยากอ่านต่อไปจนจบ สามารถเรียกอารมณ์ในวรรณคดีและวรรณกรรม อีกชื่อหนึ่ง คือ รสในวรรณคดี

รสในวรรณคดีนั้น ทางผู้เขียนมีความสนใจในการเลือกศึกษารสในวรรณคดีสันสกฤต เนื่องจากสามารถครอบคลุมเนื้อหาได้ เพราะมีมากถึง 9 รส และสามารถวิเคราะห์ได้ชัดเจน ครบถ้วน โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ศฤงคารรส (รสแห่งความรัก) หาสยรส (รสแห่งความขบขัน) กรุณารส (รสแห่งความเมตตา กรุณา ที่เกิดภายหลังความเศร้าโศก) รุทธรส/เราทรรส (รสแห่งความโกรธเคือง) วีรรส (รสแห่งความกล้าหาญ) ภัยานกรส (รสแห่งความกลัว ตื่นเต้นตกใจ) พิภัสสรส (รสแห่งความขิง ความรังเกียจ) และศานติรส (รสแห่งความสงบ)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์รสแห่งวรรณคดีสันสกฤตในวรรณกรรมสินไซ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบหาเอกสารหรือหนังสือที่มีการจาร การคัดลอก การตรวจชำระ การแต่ง การประพันธ์ และการแต่งหนังสือในชื่อ สังข์ศิลป์ชัย สังข์ศิลป์ชัย สินไซย์ สินไซ

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนรลในวรรณกรรมสินไซ
3. ตีความ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ประเด็นและเนื้อหาที่ได้ศึกษามา
4. สรุปเนื้อหาและประเด็นที่ได้ศึกษามา
5. นำเสนอเนื้อหาทั้งหมดออกมาเป็นความรู้ใหม่และหลักฐานใหม่ เพื่อยืนยันผลการศึกษาวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษารสในวรรณคดีสันสกฤตมี 9 รส ได้แก่ ศฤงคารรส (รสแห่งความรัก) หาสยรส (รสแห่งความขบขัน) กรุณรส (รสแห่งความเมตตา กรุณา ที่เกิดภายหลังความเศร้าโศก) รุทรรส/เราทรรส (รสแห่งความโกรธเคือง) วีรรส (รสแห่งความกล้าหาญ) ภูยานรส (รสแห่งความกลัว ตื่นเต้นตกใจ) พิกตสรส (รสแห่งความข็ง ความรังเกียจ) และศานติรส (รสแห่งความสงบ) ซึ่งรสทั้งหมดนี้จะเป็นตัวกำหนดประเภทของบทกลอนในแต่ละชั้น (หมายถึงบทหรือตอนในวรรณกรรมอีสานและลาว ส่วนมากจะใช้คำว่าชั้นแทนบท เช่น ชั้นต้น ชั้นปลาย)ของวรรณกรรมสินไซ ดังผลการศึกษาต่อไปนี้

1. ศฤงคารรส (รสแห่งความรัก) เป็นการพรรณนาความรักระหว่างหนุ่มสาวระหว่างสามภรรยาระหว่างผู้ใหญ่กับผู้เยาว์ บิดามารดากับบุตร ญาติกับญาติ ฯลฯ สามารถทำให้ผู้อ่านพอใจรักเห็นคุณค่าของความรักนี้ถ้อยคำรักกับเขาบ้าง เช่น รักฉันซู้สาว รักหมู่รักคณะ รักประเทศชาติ เป็นต้น (บาลี เรียก รสนี้ว่า รติรส) จะกล่าวว่าในรสนี้ อาจเทียบได้กับนารีปราโมทย์ก็ว่าได้ ตัวอย่างรสแห่งความรักจากวรรณกรรมสินไซ มีความว่า

มีทอ เยวะยอดแก้ว	เป็นมิ่งใจเมือง
นางลุนมี	แม่เดียวเทียมท้าว
ผาตแก้ว	สุมนทาทางฮูบ
โสมยิ่งเพี้ยง	เพ็งไฉ่แว่นใจ
ตะเกิงหน้า	นางพาวผั่งใหญ่
งามเลิศล้ำ	ลือเท้าหมื่นเมือง
ฮ้อยปะเทศท้าว	เต้าส่งสารหมาย
พุมียัก	บ่อวางไปได้
พระกียกยอดแก้ว	กินเกิงนะครขวาง
พระองค์แพงเพี้ยง	พระเนตต์เนาในหน้า
สองพี่น้อง	ประสงคืใช้ปันบัว
ท่อว่า ปกกะติน้อย	เคยชมดวงดอก
ละอองโอบแอ้ม	สองข้างไขว่แถม

เลี้ยงชื่อนั้น	มุกมาสมะโนรส
ปูนดาวเดีย	ระดาตคือดวงฟ้า
ผานผานเพี้ยน	มุนเพียรทเวราช
แก้วก่อล้อม	วันเข้มข่ายกระดิง (บันทึกที่ 1 บทที่ 17-22 หน้า 3-4)

พระยาสุรราช ทรงรักนางจันทาที่เป็นมเหสี และนางสุมนทา ที่เป็นน้อง ความสวยงามของนางสุมนทาทำให้เหล่ากษัตริย์และเจ้าชายจากทุกทิศ ต่างได้ส่งสารเพื่อมาขอนางสุมนทา แต่เพราะพระยาสุรราชยังมีความเป็นห่วงและหวง ดังดวงตาของพระองค์ พระองค์ก็ทรงยกพระนางสุมนทาขึ้นปกครองพระนครทั้งหนึ่งกับพระองค์ เพื่อลดพระราชกรณียกิจของพระองค์ อีกทั้งยังทรงจัดปราสาทที่สวยงามดุจดั่งวิมานของพระอินทร์ มีการก่อกำแพงแก้ว และใส่ตาข่ายทอง ตรงกับรสความรัก เนื่องจากมีการกล่าวถึงความรักของสามิภรรยา คือพระยาสุรราชและนางจันทา ความรักของผู้ใหญ่กับผู้ย่อย คือ พระยาสุรราช ผู้เป็นพระเชษฐภคินี (พี่ชาย) กับนางสุมนทา ผู้เป็นพระชนิษฐา (น้องเมีย)

ในทางพระพุทธศาสนา ได้แบ่งคำว่า “รัก” กับ “หลง” ไว้ “รัก” คือ ซึ่งเป็นความปรารถนาดี อยากเห็นคนที่เรารักพ้นจากความทุกข์ มีความยินดีที่ได้เห็นเขามีความสุข มีความเมตตา และเข้าใจเมื่อเวลาที่เขาไม่เป็นอย่างใจเราต้องการ ตรงกับพรหมวิหาร 4 ส่วนคำว่า “หลง” คือ ความรักที่เห็นผิดขาดปัญญา จนทำให้เกิดความไม่เห็นแจ้ง ไม่รู้ ไม่เห็น ก่อเกิดเป็นความปรารถนาไม่ดี ไม่อยากเห็นคนที่เรารักพ้นจากความทุกข์ ไม่มีความยินดี ที่ได้เห็นเขามีความสุข ไม่มีความเมตตา และไม่เข้าใจเมื่อเวลาที่เขาไม่เป็นอย่างใจเราต้องการ เช่น พระยาสุรราชที่มีความรักน้องอย่างพระนางสุมนทา ยอมเสียสละความสุขของตนในการครองราชย์สมบัติเพื่อตามหา พระนางสุมนทาผู้เป็นน้อง ยักษ์กุมภภณฑ์ที่หลงพระนางสุมนทา จนไม่สนใจในความทุกข์ของพระนางและเหล่าญาติ พบมากใน สมมุติบัน วิปะวาสะบัน บัพพะชาบัน วิวาหะบันและปะติสนธิบัน

2. หาสยรส (รสแห่งความขบขัน) เป็นการพรรณนาที่ทำให้เกิดความร่าเริง สดชื่น เสนาะขบขัน อาจทำให้ผู้อ่าน ผู้ดู ยิ้มกับหนังสือ ยิ้มกับภาพที่เห็น ถึงกับลืมทุกข์ดับกลุ่มไปชั่วขณะ ตัวอย่างรสแห่งขบขันจากวรรณกรรมสินไซ มีความว่า

แต่ว่าขอเข้าเฝ้าเยี่ยม	หลังหล้าภายใน
ค้นหากพอใจจัก	ดั่งเดินไปหน้า
เมื่อนั้นนางคานได้	ยินคำดูหลาก
เป็นดังจักสวกซ้อน	ชมเจ้าก็เล่าหัว
นางก็ส่องเบ่งหน้า	เจ้าอ่อนดูเด็ก
นางคานถาม	ซีลีน้อย
กูนี้มีใช้สามานเชื้อ	ยิงเกกังกาด มึงเอย

ผัวกูยังญ่ซื่อน	ชมสุบไ้การท่านเอย
สั่งว่ากุมมารน้อย	จาเส้นเชิงต่างสนนี้
ลูกขอต๋อง	กูก้าวกว่ามิ่งนี้ไ้
ท้าวว่าขอชมห้อง	ในปางค์ด้วยซิ่นางเอย
เจ้าญาจงแ่งเลี้ยว	พานพ้องเกียดกัวงศ์นั้
คำแห่งวาจานี้	เป็นคองแปนเป่าจิงลี
แต่ว่าขอต๋อยต๋อง	นมน้องบโผดผาย แท้ลี
นางก็ส่องเบ้งหน้า	แล้วเล่าเลยหัว
มิ่งท่อมาเวียนจา	ญ่สังสนนี้
คั่นว่านานหนิแท้	ขุนมารชิมาสอด
มันจักขับปิ่นแป้	เป็นเหมียงเมื่อเถื่อน แท้แล้ว (บันทึก 9 บทที่ 38-42 หน้า

154-155)

เมื่อนั้น ท้าสินไซพูดเกี่ยวพาราสิ จะขอเข้าไปดูพระนางสุมทาในห้องปราสาทด้วยอ้างตนว่าเป็น เจ้าชาย เมื่อนางสุมทาได้ยินคำเกี่ยวพาราสิชมตน ก็หัวเราะขึ้นมาเมื่อมองดูก็เห็นว่ายังเป็นเด็ก นางจึงถาม ชื่อเจ้าชายน้อยสินไซ และกล่าวว่าตนเองไม่ใช่หญิงโสแต่นางนั้นมีสามีอยู่ และสงสัยว่ากุมารน้อยด้วยเหตุใดจึงกล่าววาจาเช่นนี้ ขนาดลูกสุดท้องของนางก็ยังอายุมากกว่า ในส่วนของเจ้าชายสินไซ จึงกล่าวว่า จะขอเข้าไปชมในปราสาท นางจงอย่าได้กลัวไป เมื่อนางได้ยินดังนั้น ก็หัวเราะขึ้นมาอีกที พร้อมกล่าวว่าคำที่พูดมานั้นเป็นคำสัจย์ข้อจริงหรือ ถ้าเจ้ามัวแต่คุยอยู่ตรงนี้พระยาักษ์จะกลับมา อาจจะเป็นอันตรายได้ ตรงกับรสแห่งความขบขัน เนื่องจากการกล่าวถึงความขบขันของพระนางสุมนทาที่มีต่อเจ้าชาย สินไซที่ปลอมตัวมาพูดเกี่ยวพาราสิ และขบขันความอ่อนเยาว์ของเจ้าชายสินไซ

ความขบขัน หมายถึงความสนุก ความสุข รื่นเริง บันเทิงใจ ในทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึงความสุข ไว้ 2 ประการคือโลกียะสุข คือความสุขเกี่ยวกับโลก ประกอบไปด้วย ลาภ ยศ สรรเสริญ แต่ยังอยู่ในกฎของสามัญลักษณ์คือความไม่เที่ยงมีแล้วหายไปเป็นธรรมดา อีกประการหนึ่ง โลกุตระสุข ความสุขอันอยู่เหนือวิสัยแห่งโลก พ้นจากวิญญูสงสาร สู่พระนิพพานอันเป็นความสุขที่นิจันรันดร์ เช่น พระนางลูกนันทเศรษฐีทั้ง 6 ที่มีความสุขที่มาจากลาภ ยศ สรรเสริญที่เป็นโลกียะสุข พระสงฆ์ที่พบในสมมุติบัน มินัยความว่า “มีทั้ง สังคหะฐั แป้ทมิฬไสสาร ฐังคำเข้า ตามใต้เอื้อเอื้ออง” หมายถึงมีพระสงฆ์ผู้รู้ ศึกษาแปลพระธรรมคัมภีร์ทุกคำเข้า ซึ่งการศึกษาพระธรรม คำสอนแห่งพระบรมศาสดา จะได้ซึ่งความสุขอันเป็นโลกุตระพบมากใน สมมุติบัน วิวาหะบัน ถาปะนาบันและนาคสะดั่ง

3. กรุณารส (รสแห่งความเมตตา กรุณา ที่เกิดภายหลังความเศร้าโศก) เป็นบทพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านหดหู่เหี่ยวแห้งเกิดความเห็นใจถึงกับน้ำตาไหลพลอยเป็นทุกข์เอาใจช่วยตัวละคร ตัวอย่างรสแห่ง

ความเมตตา จากวรรณกรรมสินไซ มีความว่า

นางนาตให้	แล้วกำวอนถาย
ขอแก้พันดาตัด	สองยานเยื้องข้า
พระหากเป็นเตียงด้าว	พระจุลาโลกล่ม
กับทั้งท้าวสีหน้า	แห่นพ้อมพริ้วสวาง
จะตุโลกไท้	ท้าวใหญ่ยมพิบาล ก็ดี
ทอระนีนาง	เมคชะลาลวงซ้อย
กับทั้งไอสวรสร้าง	พวยพุ่มพื่นต่ำ
ขอให้มาพ้าพ้อม	คอยข้าเมื่อมัว แต่ถ้อน
พระหากมีหูแก้ว	ตาใสแสนโยชน์
ไผ่ผู้แคนคั่งเส้า	ประนมนิ้วนอบเือง
บัดนี้ข้าก็คิดคั่งแค้น	คะนิงฮอดฮมเือง แลแต่
เงินช้อยปูนปองปด	โทสคายคำสั้ง
ฉิวาบาดับเมียน	มีจิงจมจากดั่งนั้น
ขอให้ของเสี่ยงข้า	หายพ้อชู่ประการ นั้นถ้อน
คันท่าบาทายังค้อยม้ม	มีชาติชีวิตญ่นั้น
ขอให้มีคนนำ	ขาบถายเถิงข้า
เทิงดินแท้	สิลทานท้าวก่อนนั้น
ข้าจักแย่งขึ้น	จำจ้างช้อยชู ท้าวเถิน (บันทึก 13 บทที่ 21-26 หน้า

284-285)

เมื่อนางสมุททาได้รับข่าวจากหกพี่น้องว่าท้าวสินไซตายแล้ว ก็เศร้าโศกร้องไห้ แล้วจึงกล่าวอ้างถึงพระอินทร์ พระพรหม ท้าวจุลโลกบาล ยมบาล พระนางธรณีและพระนางเมขลา นางขอถอนไหว้วาถ้าหากท่านทั้งหลายมีหุทิพย์ตาทิพย์ ขอให้ช่วยลดโทษอันผิดพลาดถ้าหากมั่นใจว่าท้าวสินไซไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ขอให้ขอเสี่ยงทายหายไปด้วย ถ้าหากท้าวสินไซยังมีชีวิตอยู่ของให้ของเสี่ยงทายจงกลับมาหาตนเองซึ่งของเสี่ยงทายคือ ปิ่น ช้องและสไบ ตรงกับรสแห่งความกรุณา เนื่องจากกล่าวถึงความห่วงเป็นโยของพระนางสมุททาที่ประสงค์อยากให้ท้าวสินไซปลอดภัยรอดพ้นจากอันตรายและเสี่ยงทายของแก่ท้าวสินไซ

ในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงความเมตตา ว่าเป็นหนึ่งในพรหมวิหาร หรือหลักธรรมประจำใจ เพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหม โดยเมตตานี้จะกล่าวถึงการปรารถนาให้ผู้อื่นมีสุข บำราศทุกข์ มิใช่ตรัสคือกิริยาอันไม่มีเจตนาร้าย เอ็นดูคือการคอยปกป้องคุ้มครอง สงสารคือความห่วงใยไปกับเขาด้วย กรุณา คือความปรารถนาให้ผู้อื่นหรือสรรพสัตว์พ้นทุกข์ หรือการเห็นผู้อื่นหรือสรรพ

สัตว์เป็นทุกข์หรือตกอยู่ในทุกข์แล้วทนอยู่ไม่ได้ ต้องหาทางช่วยเหลือเต็มที่ โดยไม่หวังผลตอบแทน ความปรารถนาอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความปรารถนาให้สรรพสิ่งเป็นอิสระจากความทุกข์ เช่น ท้าวเวสสุวรรณที่มีความเมตตาและกรุณา ปรารถนาอยากให้อัษฎมณเฑียรที่กำลังเกิดความทุกข์ในความลุ่มหลงมัวเมาในความรัก พ้นจากความทุกข์แห่งความลุ่มหลงนั้น พบมากในยักษ์เสน่สนัน บัพพะชาบัน อนุยทุทกัมมบัน มหาอุทกัมมบัน นาคะอุทกัมมบัน และกาละบัน

4. รุทธรส/เราทรรส (รสแห่งความโกรธเคือง) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจฉุนเฉียว ขัดเคืองบุคคลบางคนในเรื่อง บางทีถึงกับขว้างหนังสือทิ้ง หรือฉีกต่อนั้นก็มี ตัวอย่างรสแห่งความโกรธเคืองจากรวรรณกรรมสินไซ มีความว่า

เมื่อนั้นบาก้าวต้าน	ขุนนาคทั้งหลาย
คั่นวาราชาขึ้น	บ่อไเลเมืองบ้าน
เฮาก็ ขอแต่กะสัตติแก้ว	กุมพันธ์ปองปูก มานัน
นางเอกตัน	เนาห้องผู้เดียว นั้นเถิน
เหตว่า นางนั้นเป็นกิ้งก่า	นามนาตแนวเฮา แท้ตาย
มารดาปะสงค์	มอบมาเถิงน้อย
เมื่อนั้นราชาท้าว	นาโคกั้วโกท
บัดนี้กูบไลมิ่งตัน	วางให้แก่มึง แท้ตาย
มิ่งนี้มาสะหวาก้า	บ่มีญ่าญานญ่อนไผ่นัน
เมียวฮ่วมข้าง	เจิงซู้ช่วงแหน แท้น้อ
เมื่อนั้นบุญเพ็งท้าว	สิลปชัยเซิงเดช
อู้บ่อแค้น	คำป้อนปากพระองค์
ยังวาราชาผู้	ทงเมืองหลักโลก
ลีเล้าปากปิ่นแป้	เป็นชะเลี้ยวแงงอน ดั่งนี้
จาฮีดพุมมะราชชั้น	แนวหน่อกะสัตตา
สัจจะจมอยู่ในวจา	เทียงพระทัยทงหมั่น
อันนี้สับหลักัน	หลานเซิงงอนเกียด กันนี้
คือดั่งชายชีเหล้า	เซิงซ้าซัวซาม แท้น้อ (บันทึก 11 บทที่ 50-54 หน้า

249-250)

เมื่อนั้นท้าวสินไซกล่าวว่า เสนานาคทั้งหลาย ถ้าหากพระราชนาคพวกท่านไม่ประสงค์จะเสียเมืองตามสัญญา ก็จะขอเพียงแค่พระนางที่เป็นมเหสีแห่งราชานาคผู้เป็นลูกของอาตนแค่ผู้เดียว เมื่อราชานาคได้นั้นก็นักกริ้วโกรธว่าจะไม่นางอันเป็นที่รักแก่ใครเจ้าช่างสามท้าวกล่าวเช่นนี้ เมื่อท้าวสินไซ ได้น

ดังนั้นก็กล่าวว่าเมื่อพระราชชาติเอ๋ยคำอะไรออกไปต้องรักษาคำสัตย์นั้น ด้วยเหตุใดราชานาคแห่งเมืองนี้ ถึงได้ปลี่ยนปลอนกล่อนสับเปลี่ยนคำพูดไปมาเช่นคนชี้ให้ล่านิสัยชั่วช้าเช่นนี้ ตรงกับรสแห่งความโกรธเคือง เนื่องจากการกล่าวถึงความโกรธแค้นของราชานาคต่อท้าวสินไช ที่ต้องการจะเอาพระมเหสีของตนไป ซึ่งถือว่าเป็นหลบลู่เกียรติของผู้ชายอีกด้วย

ในทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึงความโกรธหรือโทสะว่า เป็นรากเหง้าแห่งต้นกำเนิดทุกข์ ทำให้เกิดความไม่พอใจ ความคับแค้นใจ ความขัดเคือง ความเกลียดชังโทสะเกิดจากมานะคือความถือตัวถือตน ความรู้สึกตัวเด่นกว่าเขา ตัวด้อยกว่าเขา หรือตัวเสมอกับเขา เมื่อถูกกระทบเข้าก็เกิดความไม่พอใจ เกิดโทสะขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วหากระงับไม่ได้ก็จะนำไปทำความชั่วความไม่ดีต่างๆ เช่น ทะเลาะวิวาทกัน กลั่นแกล้งกัน ทำร้ายกัน ฆ่ากัน เป็นเหตุให้ตัวเองเดือดร้อน โลกก็เร่าร้อน ชาติสันติภาพ อยู่กันอย่างเดือดร้อน หวาดระแวงกันและกัน ซึ่งทำให้เกิดความทุกข์อันเป็นอนันต์ไม่รู้จักจบจักสิ้น มาตรมั้นต้องทำลายความโกรธหรือโทสะควรใช้เมตตาธรรม คือความปรารถนาดีต่อกัน เป็นเครื่องมือดับความโกรธให้สูญสิ้น ดับสนิทไม่มีเหลือเช่น ความโกรธพระยารุณนาคนผู้เป็นราชาแห่งเมืองนาค ที่โกรธแค้นท้าวสินไช เนื่องด้วยสินไชจักมาขอนางสีดาจันทน์อันผู้เป็นรักแห่งตนไป พบมากในบัพพะชาบัน ปะติสนธิบัน อนุยทกัมมบัน มหายทกัมมบัน และนาคะยทกัมมบัน

5. วีรรส (รสแห่งความกล้าหาญ) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่าน ผู้ดู ผู้ฟังพอใจผลงาน และหน้าที่ ไม่ดูหมิ่นงาน อยากรับเป็นใหญ่ อยากร่ำรวย อยากรมีชื่อเสียง ตัวอย่างรสแห่งความกล้าหาญจากวรรณกรรมสินไช มีความว่า

บาก็ปูนคำต้าน	มารดาโดยชอบ
ลูกจักปูนเพื่อนพ้อม	คณาน้ำญ์แผ่ แม่เอย
อันที่ลูกดั่งดิน	ทางที่กระทำการ
แม่ญาเคื่องคำฮน	หากจักเป็นไปหน้า
นับหมู่เป็นชายส้าง	สินควนคณาโลก
ไผบ่อขึ้นแสลงหน้า	เกียรติ์กว้างกว่าเฮา แม่เอย (บันทึก 8 บทที่ 91-92

หน้า 101)

ท้าวสินไชได้กล่าวกับพระมารดาว่า การที่ลูกกระทำการในครั้งนี้เพื่อสนับสนุนหมู่เพื่อนฝูง แม่อย่าได้เดือดร้อนเลย ลูกนั้นเป็นผู้ชายจักต้องสร้างเกียรติยศไว้ไม่ให้ใครเกินกว่า ตรงกับรสแห่งความกล้าหาญ เนื่องด้วยท้าวสินไชต้องการที่จะไปสร้างเกียรติยศให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูล

ความกล้าหาญ ในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า เวสารัชชกรณธรรม คือธรรมแห่งความกล้าหาญ, คุณธรรมที่ทำให้เกิดความกล้ากล้า ประกอบไปด้วย ศรัทธาคือความเชื่อที่มีเหตุผล มั่นใจในหลักที่ถือว่าดีแล้ว ถูกต้องแล้ว เหมาะสมแล้ว ตรงแล้วและสมควรแล้ว ศीलคือความประพฤติที่ถูกต้องงามเป็นธรรมดา

ไม่ผิดระเบียบไม่ผิดวินัย พาหุสัจจะคือเป็นผู้ได้เล่าเรียนมากศึกษามากจนเกิดความชำนาญ จนรอบรู้ และปัญญาคือการที่ศึกษามากจนสามารถวิเคราะห์และนำมาประยุกต์ใช้ได้ รู้จักผิดชอบชั่วดี เช่น ท้าวสินไชยที่ไปตามเอาพระนางสุนันทาจากยักษ์กุมภกรัณท์ สินไชยประกอบด้วยความกล้าหาญคือเป็นผู้มีศรัทธาคือการตั้งใจแน่วแน่ที่จะช่วยเหลือผู้เป็นวงศ์คณาญาติและเพื่อสร้างเกียรติยศให้แก่วงศ์ตระกูล เป็นผู้มีความมีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติถูกต้องไปламаไหว้บอกเหตุและผลแก่มารดาและน้าสาว เป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยามากทั้งดาบ ธนู เป็นผู้มีความสามารถกล่าวคำเพื่อพระยารุนนาคเกิดความคับแค้นจนนำมาสู่การรบที่ท้าวสินไชยนัด พบมากใน โศกรบั่น อนุยทุกกัมมบั่น มหายทุกกัมมบั่น นาคยทุกกัมมบั่น และถาปะนาคบั่น

6. ภายนอก (รสแห่งความกลัว ตื่นเต้นตกใจ) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านผู้ฟัง ผู้ดูมองเห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัยในบาปกรรมทุจริต เกิดความสะดุ้ง กลัวโรคร้ายสัตว์ร้าย ภูตผีปีศาจบางครั้งต้องหยุดอ่าน รู้สึกขนลุกซู่ อ่านเรื่องผีต่างๆ ตัวอย่างรสแห่งความกลัวจากรรณกรรมสินไชย มีความว่า

เมื่อนั้นฟังคะนาคเนื้อ	ทั้งแดนโดยอาชญา
ฝูงหมู่คุนาคน้ำ	พระกายเปื้อนเป่งไป
คั่นคั่นเค้า	ล้านสำแสนสัตว์
ฟังหลงไหล	ฮอดนะครยามเข้า
ชวณะครค้ำ	กัวงงฟ้าฟุ้ง
พอบสเจ้าแผ่นหน้า	ฟังญาณสิ้นสาย
แลปากฟั่น	อากาศกุ่มบด
สายลวงลึบ	คอบงวณะครท้าว
พวยดินด้าว	เต็มกงฟั่นแผ่น
เสือโค้งเขี้ยว	ฝูงฮ้ายแฮดกะทิง
พระกัเฮวฮีบขึ้น	เมื่อสู่ชานขวาง
มุนตีเขา	คู่คนคางง้วน
มะเหลสีฮ้อน	ฮมเคื่องคางสัน
คือดั่งฟ้าโค่นขว้า	เงินม้างมอดเมือง
พ่องตื้นตื้น	วางลูกชាយ
เอากันเถิง	ป่าดอนดงไม้
คนกมก้าม	กัววายทุกที่
โลมลูกท้าว	เซ็นให้ปาวหนี เลี้ยวเถิน (บันทึก 8 บทที่ 63-67

เมื่อนั้น ฝูงเนื้อ ฝูงครุฑ ฝูงนาค ฝูงแรด ฝูงเสือโคร่ง ฝูงกระทิงก็พากันหลั่งไหลเข้าสู่พระนครเป้ง จาลเวลาเช้า ชาวเมืองก็เกิดความกลัวต่อฝูงสัตว์ทั้งหลาย รวมถึงพระเจ้ากุสราและพระมเหสี แสดงความ กลัวจนถึงขั้นออกสันขั้วหนี ตรงกับรสแห่งความกลัว เนื่องจากการกล่าวถึงความกลัวของหมู่ชาวเมือง กษัตริย์และพระเมเหสีต่อฝูงสัตว์ที่หลั่งไหลเข้ามาในพระนคร

ในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงความกลัวว่าคือความยึดมั่นถือมั่นในกายในใจแล้วคิดปรุงแต่งเป็น ความวิตกกังวลต่างๆ นานา ทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการดับแห่งความกลัวไว้ 2 แบบ แบบสมณะ คือการข่มความกลัวไว้และให้จิตจดจ่อกับสิ่งอื่นแทนเพื่อช่วยให้เกิดความปิติยินดีในใจ และแบบวิปัสสนา คือการรวบรวมสติให้ตั้งมั่น แล้วตามเฝ้าอาการของความกลัวแล้วพิจารณาด้วยปัญญาเปลี่ยนความกลัว ให้เป็นความกล้า เช่นชาวเมือง เป้งจาลที่เกิดความกลัวต่อฝูงสัตว์ร้ายทั้งหลาย แล้วใช้การข่มจิตใจนึกถึง ลูกพระยาทั้งหกเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้คลายจากความกลัว พบมากใน โศกรบ้น อนุยทุกัมมบ้น มหายุทกัมมบ้น นาคยุทกัมมบ้นและถาปะนาบ้น

7. พิกัสสรส (รสแห่งความข้ง ความรังเกียจ) บทบรรยายหรือพรรณนาทำให้ผู้อ่านผู้ดูผู้ฟังข้งน้ำ หน้าตัวละครบางตัว เพราะจิต (ของตัวละคร) บ้าง เพราะความโหดร้ายของตัวละครบางตัว ตัวอย่างรส แห่งความข้ง ความรังเกียจจากรรณกรรมสินไซ มีความว่า

ยักข์ก็ปองมึงแก้ว
เมื่อนั้นนางคานขม
ดูลาชายโชนเถ้า
มึงอย่ากวาดเว้า
กูก็อะทิตถานแล้ว
เทื่อนี้กัมมฮอดแล้ว
คี่ดั่งเสือลงไต้
ลี้จักเถียงท่านแพ้

ปะโลมลูบจอมขวัญ

เดียดเค็มปูนป้อย

ยักโขผีเผด

พอให้เวทนา ท่านเอย

ทานตนตามช่าง ท่านเอย

ลือห้ามห่อนเป็น

มิกคาลูกมั่ง จิงแล้ว

กัมมช้องคอบคิง แลเด (บันทึกที่ 4 บทที่ 31-33 หน้า

16)

ในตอนนั้นพระยาคุมพันที่ใดกอดเกี่ยวหมายจะเอานางสุนทามาเป็นภรรยา แต่นางกลับเกิด ความรังเกียจและต่อว่าว่าร้ายว่า ดูก่อนยักข์แก่ชรา เจ้าอย่ามาพูดให้น่าสลดสมเพชเวทนาเลย อันตัวเรา นั้นได้อิฐฐานแล้วว่าจักบริจาคนอง เพราะในตอนนีเวรกรรมมาถึงแล้ว เปรียบดั่งเสือได้ลูกกวางมาแล้ว หาจจะต่อสู้ให้ท่านได้แพ้นั้นก็ไม่ได้

ตรงกับรสแห่งความข้ง ความรังเกียจ เนื่องจากการกล่าวถึงความถึงความรังเกียจ ของนางสุน ทนาที่มีต่อยักข์กัมภันท์ ที่ได้ลักพาตนองมา โดยมีในบทวรรณกรรมว่า “เมื่อนั้นนางคานขม เดียดเค็ม ปูนป้อย”

ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวว่าความเกลียดชังคือจิตอันของมนุษย์ที่แสดงถึงความประสพกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจ ความเกลียดชังนั้นเป็นความรู้สึกที่รับใช้อคติ ความริษยา ความแค้น การยึดมั่นในทิฐิ และเป็นที่มาของความความขัดแย้ง ความรู้สึกแบ่งแยก ความแตกสามัคคี ความเกลียดชังทำให้เกิดการหาทางทำลายล้างคู่กรณีในที่สุดด้วยวิธีการต่างๆ ในการดับความเกลียดนั้นก็มีหลักธรรมอยู่หลายประการ ในที่นี้จะขอยกอุเบกขาธรรม ธรรมอันปล่อยวาง วางเฉย เหมือนปล่อยวาง วางเฉยไม่ยินดียินร้ายต่อสิ่งใดๆ ที่มากระทบกับอายตนะทั้ง 6 ก็ไม่เกิดความเกลียดชังขึ้น เช่น พระนางสุมณฑาที่โดนยักษ์กุมภัณฑ์ลักพาตัวมา พระนางนั้นเกิดความรังเกียจ แต่ปล่อยวางให้ถือว่ากรรมนั้นได้มาถึงนางแล้ว จะเป็นอย่างไรก็สุดแท้แต่กรรม พบมากใน วิปัสสะวะบัน ปะติสนธิบันและกาสะบัน

8. อัพภูตรส (รสแห่งความแห่งความพิศวง) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ให้นึกแปลกใจ เอะใจอย่างหนัก ตื่นเต้นนึกไม่ถึงว่าเป็นไปได้เช่นนั้น หรือ อัศจรรย์คาดไม่ถึงในความสามารถ ในความคมคายของคารม ในอุบายหรือศิลปวิทยาคุณแปลกใจในสุปฏิบัติ (ความประพฤติที่ดีงาม) แห่งขันติเมตตาคุณอันยากยิ่งที่คนธรรมดาจะทำได้ ตัวอย่างรสแห่งความพิศวงจากวรรณกรรมสินไซ มีความว่า

ดูหากหกท่อนท้าว	ทบทอดคิงเดียว
ขอว่าปานสิลปชัย	ผู้จุ่มในน้ำ
บัดนี้บาวายเมียน	เป็นผีพัดพา เฮาแล้ว
มันจักเป็นโยชนด้วย	ใดไก่อ้าหา นั้นเด
ปานนี้น้ำท่วมท้าว	เมื่อปองแปวสมุทร นั้นเด
อาญาหวังคองคอย	คาบบาสิฟูฟ่ง
เฮาพำนาคความน้อม	นางปางปีตุเรส พายพุ่น
คำทอท้าว	ดีสั่งส่งหา
แล้วหลั่งน้ำ	ขอคอบคาไว
ไผ่หอนเอาซอนผี	กอดนอนในญ้าว
พ่องเล่าให้	พ่องเล่าเลยหัว
บางพ่องงมจัวหา	ดาบสรแสงท้าว
เมื่อนั้นนางคานคุ่ม	สงสัยสองปาก
อันนี้ฮ้อยที่เขาข่มให้	บาท้าวจุ่มจุ่มแท้แล้ว
ลอนบอดับตั้งข้อ	เขาถ้อยเบียบานดั่งนั้น
กุมพันธ์พลพอกี้	คอบงวาก็ยังแพ้
ควนที่อะทิตถานไว้	ของสี่สามสิ่ง
ไม้ปิ่นช้อง	ทั้งผ้าแผ่นสะไบ (บันทึก 13 บทที่ 16-20 หน้า 284)

เมื่อนั้นหกกุมารรวมกันเป็นหนึ่งกล่าวเป็นคำเดียวกันว่า ท้าวสินไชยถูกน้ำพัดจนเสียชีวิต ขอให้พระนางสุมนทาและบุตรของนางกลับเข้าสู่พระนครเบ็ญจาล จักรอยู่ก็หาประโยชน์มิได้ ซึ่งพวกตนทั้งหกนั้นได้พากันหาท้าวสินไชยแล้ว ก็ไม่เจอแม้กระทั่งดาวยสรสลับ เมื่อนางสุมนทาได้ยินดังนั้นก็เกิดความสงสัยในคำพูดของหกกุมาร และแปลกใจด้วยเหตุอันใดที่ทำให้ท้าวสินไชยตาย ขนาดกองพลของพระยายักษ์กุมภัณฑ์มาห้อมล้อมก็ไม่สามารถทำให้ท้าวสินไชยแพ้ได้ นางจึงอธิษฐานด้วยของสามสิ่งคือ ปิ่น ช้องและสไบ ตรงกับรสแห่งความพิศวง เนื่องจากการกล่าวถึงความแปลกใจ และเอะใจของนางสุมนทาต่อคำพูดของหกกุมารซึ่งนางพิจารณาแล้วยากที่จะเป็นไปได้

ความพิศวง หรือความแปลกใจนั้นหมายถึง งงงัน, ประหลาดใจ, งง, พิศวง, งุนงง เป็นบ่อเกิดแห่งความสงสัยในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงความสงสัยว่าเป็นกลุ่มอารมณ์ประเภท ความไม่แน่ใจ ลังเลใจสงสัย กังวล กล้าๆ กลัวๆ ไม่เต็มที่ไม่มั่นใจ ซึ่งเป็นหนึ่งใน นิวรณ์หรือเครื่องปิดกั้นหรือขัดขวางไม่ให้บรรลุความดี ไม่เปิดโอกาสให้ทำความดี และเป็นเครื่องกั้นความดีไว้ไม่ให้เข้าถึงจิต เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติบรรลุธรรมไม่ได้ หรือทำให้เลิกล้มความตั้งใจปฏิบัติไป เช่น พระนางสุมนทาที่เกิดความสงสัยในท้าวทั้งหกท้าวสินไชยตายไปแล้ว ด้วยเหตุที่พระนางปฏิบัติตามกาละสูตรคือวิธีปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนสงสัยทำให้พระนางไม่หลงเชื่อคำของท้าวทั้งหกจึงทำให้พระนางนำของมาเสี่ยงทายเพื่อให้เกิดความกระจ่างแจ้งตามความเชื่อ พบมากในโคจรบันและกาละบัน

9. ศานติรส (รสแห่งความสงบ) อันเป็นอุดมคติของเรื่อง อันเป็นผลมุ่งหมายทางโลกและทางธรรม เป็นผลให้ผู้อ่าน ผู้ดู ผู้ฟัง เกิดความสุขสงบในขณะที่ได้เห็นได้ฟังตอนนั้นด้วย ตัวอย่างรสแห่งความสงบจากวรรณกรรมสินไชย มีความว่า

บัดนี้	ยังมีนคะเรสล้ำ	ชั้นช่อเบ็ญจาล
	นิคมคน	คั่งเค็งพอดี้
	เสียงหลวงลั่น	ลุล่งล้ำน่าน
	น้ำผ่าล้อม	ละวังต่ายชั่วตา
	ฮุ่งคำลั่น	ชาวเทสเทียวสะพา
	อุดมโดย	ดั่งดาวะดิงส์ฟ้า
	ลีเกียรต์ท้าว	ทานี่ในท๊ิบ
	เมืองใหญ่กว้าง	คนค้ำคั่งโฮม
	พูเบสรุ ส้างท่อนท้าว	กุสุราขนามกะสัตร์
	ปาเกียรต์นั้น	นอกเซียงเซ้งอ้าง
	นับแต่บุรืล้ำ	นะครคนใดเปียบ
	โองใหญ่กว้าง	ออละทัมผ่านเซียง
	ประดับช่อฟ้า	มุกมาสดาวดำ

มุงทองแดง	หล่อตันตางผ้า
มะเหลเจ้า	จันทาเทียมราช
โสมยิ่งย้อย	ปูนปั้นแปกเขียน
บริวารหน้า	ในปางคันับหมื่น
ปะดับเครื่องฮ้อย	ตะเกิงเก้าก้อมผิว
พุเบสรสร้าง	นัครใหญ่อยู่กะเสิม
เมียงๆ พายงาคำ	ญโฮงพันช้าง
อัสตรม้า	มะโนมัยฮ้อยคู่
นายแอบพื่อน	พะลานกว้างแกว่งแพน
ฮุ่งค้ำอัน	อามาตย์ชุมสนาม
โดยเดิมกะบิน	ซัวกลางประถมเกล้า
เซียงหลวงลั่น	ละงมคนเค้าคีน
ทุกทวยไต้ลุ่มฟา	ญ้าท้าวทอดทอง
ลาดใหญ่ตั้ง	เดียรดาดของชาย
อาฮาเอื้อง	ฮุ่งสีแสงแก้ว
มีทั้ง สักกะฮู้	แปทมมไซสาตร์
ฮุ่งค้ำเข้า	ตามไต้เอื้อเอื้อง (บันทึกที่ 1 บทที่ 8-15 หน้า 2-3)

ในกาลครั้งนี้มีนครที่ชื่อว่า เป้งจาล มีผู้คนมากมายแน่นขนัดมีพระราชวังใหญ่โต มีแม่น้ำไหลผ่าน เป็นปราการระวางภัย มีชาวเมืองสัจจรไปมาไฟสว่างทั้งกลางวันและกลางคืน ดุจดั่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มีพระมหากษัตริย์นามว่า พระยาสุรราช มีพระเกียรติยศลือก้องไปไกลทั่วทุกหนแห่ง พระองค์ทรงสร้างพระราชวัง ที่สวยสดงดงาม มีพระมเหสีนามว่า พระนางจันทา ผู้งดงามเคียงคู่อยู่ปกครองด้วยกัณมา มีข้าราชการบริพาร ในราชวังนับหมื่น มีโรงช้างโรงม้า ทหารหัดต่อสู้ ท้าวทองสนาม ทั้งมีตลาดใหญ่ขายของนานาชนิด มีวัดวาอารามศาสนา มีพระสงฆ์ผู้รู้แตกฉานในพระธรรมคัมภีร์ทุกคำเข้า พระองค์ทรงปกครองนครอย่างผาสุก จนเมืองน้อยใหญ่ได้หล้ายำเกรง ตรงกับรสแห่งความสงบ เนื่องด้วยบทมีการกล่าวพรรณนาถึงนครหนึ่งที่ชื่อว่าเป้งจาล มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยจะเห็นจากบทที่กล่าวว่า “นับแต่บุรีล้า นัครคนใดเปียบ โหงใหญ่กว้างอละทิมผ่านเซียง...มีทั้ง สักกะฮู้ แปทมมไซสาตร์ ฮุ่งค้ำเข้า ตามไต้เอื้อเอื้อง...ฮุ่งค้ำลั่น ชาวเทศเทียวสะพาอุดมโดย ดั่งดาวะดิงส์ฟ้า” ซึ่งกล่าวถึงความเจริญรุ่งเรือง ดุจดั่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ทำให้เกิดความสงบสุข ทางใจของผู้อ่าน

ในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงความสงบสุขที่แท้จริงคือพระนิพพานอันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา เป็นความสงบสุขอันนิรันตรกาล ซึ่งความสุขกับความสงบนี้มีความแตกต่างกัน ความสงบนั้นหมายถึงการระงับ ระงับจากกิเลส ตัณหา แล้วจึงเกิดความสุข เพราะเหตุนี้ความสุขจึงหมายถึงการเกิดแต่

เกิดไปในทางที่ดี ปิติไม่มีความทุกข์เป็นสุขายเวทนา เช่น นครเป็งจาลที่มีความสงบจากอันตรายต่างๆ สงบจากกิเลสเนื่องจากมีพระสงฆ์ผู้รู้คำสั่งสอนพร่ำเพียรสอนและแนะนำ พบมากในสมมุติบัน มุตตะนังบัน ถ้าปะน้านและนาคสะดั่ง

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานวนรสนในวรรณกรรมสินไซ โดยการวิเคราะห์ตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤตทั้ง 9 รส ผลการศึกษาพบว่า ศฤงคารรส เป็นการพรรณนาความรักระหว่างพระยาकुสราและนางจันทา ความรักของผู้ใหญ่กับผู้น้อย คือ พระยาकुสรา ผู้เป็นพระเชษฐภคินี (พี่ชาย) กับ นางสุมนทา ผู้เป็นพระชนิษฐา (น้องเมีย) หาสยรส เป็นการกล่าวถึงความขบขันของพระนางสุมนทาที่มีต่อเจ้าชาย สินไซที่ปลอมตัวมาพูดเกี่ยวพาราสี และขบขันความอ่อนเยาว์ของเจ้าชายสินไซ กรุณารส เป็นบทพรรณนา กล่าวถึงความป่วนเป็นไยของพระนาง สุมนทาที่ประสงค์อยากให้ท้าวสินไซปลอดภัยรอดพ้นจากอันตรายและเสี่ยงตายของแกท้าวสินไซ รุทธรส/เรธาทรส เป็นบทกล่าวถึงความโกรธแค้นของราชานาคต่อท้าวสินไซ ที่ต้องการจะเอาพระมเหสีของตนไป ซึ่งถือว่าเป็นหลบหลู่เกียรติของผู้ชายอีกด้วย วีรรส เป็นบทบรรยายท้าวสินไซ ต้องการที่จะไปสร้างเกียรติยศให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูล ภัยานกรส บทบรรยายหรือพรรณนาที่กล่าวถึงความกลัวของหมู่ชาวเมือง กษัตริย์และพระมเหสีต่อฝูงสัตว์ที่หลั่งไหลเข้ามาในพระนคร พิภตสรส บทบรรยายหรือพรรณนาถึงความถึงความรักของนางสุมนทาที่มีต่ออัศวินกุ่มภณท์ ที่ได้ลักพาตนเองมา โดยมีในบทวรรณกรรมว่า “เมื่อนั้นนางคานขม เดียดเค็มปูนป้อย” อัปภูตรส บทบรรยายหรือพรรณนาที่มีการกล่าวถึงความแปลกใจ และเอะใจของนางสุมนทาต่อคำพูดของหูกุมารซึ่งนางพิจารณาแล้วยากที่จะเป็นไปได้ ศานตีส เป็นบทที่มีการกล่าวพรรณนาถึงนครหนึ่งที่ตั้งชื่อว่าเป็งจาล มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม

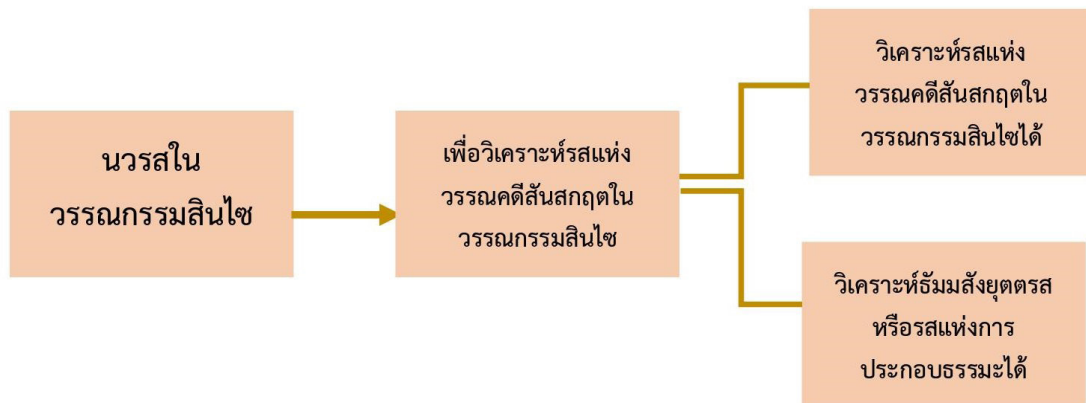
จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมสินไซมีวรรณศิลป์ที่แสดงรสแห่งวรรณคดีสันสกฤตครบทั้ง 9 รส เป็นผลจากสำนวนภาษาที่มีความงดงาม เป็นที่น่าสนใจต่อการศึกษาด้านวรรณกรรม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า วรรณกรรมสินไซเป็นวรรณกรรมที่มีความหลากหลายทางด้านวรรณศิลป์ ทำให้เกิดอรรถรสทางวรรณกรรมตามคัมภีร์นาฏยศาสตร์ในวรรณกรรมสันสกฤต ที่กล่าวถึงรสแห่งวรรณกรรมเอาไว้ได้ครบทั้ง 9 รสคือ รติรสหรือศฤงคารส ความรักห้วงหาอาลัย มีความเกี่ยวเนื่องกับพรหมวิหาร 4 ที่เป็นหลักธรรมแห่งความรัก, หาสรสหรือหาสยรส ความสนุกสนาน มีความเกี่ยวเนื่องกับ โลกียสุขกับโลกุตรสุขอันเป็นธรรมแห่งความสุข 2 ประเภท, กรุณารส ความเมตตากรุณา มีความเกี่ยวเนื่องกับหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในส่วนของเมตตาและกรุณา, โศกรส ความเศร้าโศกเสียใจ, รุทธรสหรือเรธาทรส หรือโกรธส ความโกรธเคือง มีความเกี่ยวเนื่องกับอกุศลมูล หรือมูลเหตุแห่งอกุศล กล่าวในส่วนของโทสะ, วีรรสหรืออุสสาหรส ความห้าวหาญชาญชัย มีความเกี่ยวเนื่องกับเวสัชชกรณธรรม คือธรรมแห่งความ

กล้าหาญ คุณธรรมที่ทำให้เกิดความกล้า, ภัยอันตราย ความหวาดกลัว ตื่นเต้นตกใจ มีความเกี่ยวเนื่องกับกรรมฐาน เป็นธรรมอันระงับความกลัว, พิกัดสรรหรืออริคุณรส ความเกลียดชัง มีความเกี่ยวเนื่องกับอุเบกขาธรรม เป็นธรรมอันปล่อยวางไม่ยินดียินร้ายกับผู้ใด, อัทธุตรสหรือวิมหารส ความพิศวงงงงวย ประหลาดใจมีความเกี่ยวเนื่องกับกาลามสูตร หลักธรรมที่ปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนสงสัย, และศานติรสหรือสมรส ความสงบสุขสันติมีความเกี่ยวเนื่องกับพระนิพพานอันเป็นดินแดนแห่งความสงบอันหาที่เปรียบไม่ได้ นอกจากนี้ผู้เขียนเพิ่มอัมมสังยุตตรส หรือรสแห่งการประกอบธรรมะให้เป็นตัวตนของตัวละครแต่ละตัว

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

วรรณกรรมสินไซมีวรรณศิลป์ที่แสดงรสแห่งวรรณคดีสันสกฤตครบทั้ง 9 รส เป็นผลจากสำนวนภาษาที่มีความงดงาม เป็นที่น่าสนใจต่อการศึกษาทางด้านวรรณกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่าวรรณกรรมสินไซเป็นวรรณกรรมที่มีความหลากหลายทางด้านวรรณศิลป์ทำให้เกิดอรรถรสทางวรรณกรรมตามคัมภีร์นาฏยศาสตร์ในวรรณกรรมสันสกฤตนอกจากนี้ผู้เขียนเพิ่มอัมมสังยุตตรส หรือรสแห่งการประกอบธรรมะให้เป็นตัวตนของตัวละครแต่ละตัว

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา บุรีรัตน์. (2530). *สังข์ศิลป์ชัย: การวิเคราะห์วิจารณ์เชิงประวัติ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จินดา ดวงใจ. (2506). *สังข์ศิลป์ชัย*. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.

- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2521). *ลักษณะวรรณกรรมอีสาน*. มหาสารคาม: ศิริธรรมการพิมพ์.
- ชอบ ดีสวนโคก. (2556). *สินไซสองฝั่งโขง*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ทรงวิทย์ พิมพ์พะกรณ์. (2558). *การฟื้นฟูและอนุรักษ์วรรณกรรมสินไซสองฝั่งโขง*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทรงวุฒิ ศรีวิไล. (2556). *สินไซ*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ธวัช ปุณโณทก. (2522). *วรรณกรรมอีสาน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธีรพล นามวงศ์. (2557). *นิทานธรรมคำกลอนอีสานเรื่องสินไซ ฉบับสมบูรณ์ปริวรรตจากหนังสือผูกโบราณ*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ประคอง เจริญจิตรกรรม. (2519). *วรรณกรรมอีสาน: สังข์ศิลป์ชัย*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา พินทอง. (2522). *ประเพณีไทยโบราณอีสาน*. อุบลราชธานี: ศิริธรรม.
- มัน จงเรียน. (มปป.). *สังข์ศิลป์ชัย*. กรุงเทพฯ: พัทธอักษร.
- ศิลา วีระวงศ์. (2520). *สังข์ศิลป์ชัย*. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์.
- สุธินันท์ พงษ์ไพบูลย์. (2525). *วรรณคดีวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โสวิทย์ บำรุงภักดี. (2551). *คติความเชื่อด้านพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัยและอิทธิพลที่มีต่อชีวิตของชาวอีสาน*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2552). *ฮูปแต้ม...แต้มใจเยาวชนคนขอนแก่น*. ขอนแก่น: พระธรรมขันธ.

ກາດຜນວກ

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น
ที่ 97/2567

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เรื่อง “พุทธนวัตกรรมเพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน” ในวันที่ 27 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 จึงแต่งตั้งผู้มีรายนามต่อไปนี้เป็นคณะกรรมการดำเนินงานการประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.	อธิการบดี	ประธานกรรมการ
พระพรหมวัชรเมธี	เจ้าคณะภาค 9	รองประธานกรรมการ
พระเทพวิสุทธิคุณ, ดร.	เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น	รองประธานกรรมการ
พระราชวัชรสารบัณฑิต รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา	รองประธานกรรมการ
พระเทพปวรเมธี, รศ. ดร	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	รองประธานกรรมการ
พระเทพเวที, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต	รองประธานกรรมการ
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	รองประธานกรรมการ
พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจุตเสโน, ผศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายต่างประเทศ	รองประธานกรรมการ
พระมหาชานาญ มหาชาโน, ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์	รองประธานกรรมการ
พระราชพัฒน์วัชรบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น	รองประธานกรรมการ
รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	รองประธานกรรมการ
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	กรรมการ
พระเมธีวราญาณ, ผศ.ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์	กรรมการ
พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์	กรรมการ
พระครูสังวรรักษ์เอกภัทร อภินโน, รศ.ดร.	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์	กรรมการ

พระมหากษัตริย์ ปณฺธิตเมธี,ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์	กรรมการ
พระธรรมวชิราจารย์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์มหาสารคาม	กรรมการ
พระสิริรัตนเมธี, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย	กรรมการ
พระเมธีวชิราจารย์, ดร.	ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการกาฬสินธุ์	กรรมการ
พระครูวาปีจันทคุณ, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด	กรรมการ
ดร.สรินดา สายลุน	ที่ปรึกษารองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น	กรรมการ

มีหน้าที่ ดังนี้

1. ควบคุมดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำในการดำเนินงาน
2. อำนวยความสะดวกในการจัดโครงการให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ

พระราชพัฒน์วชิรบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น	ประธานกรรมการ
พระอุดมปัญญาภรณ์, ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่	รองประธานกรรมการ
รศ.ดร.วิทยา ทองดี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	รองประธานกรรมการ
ผศ.ดร.นิเทศ สันนหารี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	รองประธานกรรมการ
พระครูศรีพุทธินันท์, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ	รองประธานกรรมการ
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น	รองประธานกรรมการ
นายคัทธินันท์ ศรีหาบงค์	รท.ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตขอนแก่น	กรรมการ
พระครูสมุห์ธีระพงษ์ นรินโท, ดร.	รท.ผู้อำนวยการส่วนงานบริหาร	กรรมการ
ดร.อมรรัตน์ เตชะนอก	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น	กรรมการ
นางจิตจรดา แก้วมงคล	รท.ผู้อำนวยการส่วนคลังและทรัพย์สิน	กรรมการ
นายนิรุติ ป้องสีดา	รท.ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนวิชาการ	กรรมการ
ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่: ควบคุมดูแล ให้คำปรึกษา อำนวยการ สั่งการติดต่อประสานงานอำนวยการกำกับดูแล ช่วยแก้ไขปัญห และอุปสรรคที่เกิดขึ้นแก่คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยทุกประการ

คณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่

รศ.ดร.วิทยา ทองดี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	ประธานกรรมการ
นายคัทธินันท์ ศรีหาบงค์	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตขอนแก่น	รองประธานกรรมการ
พระบุญ วรบุญโญ	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการ
นางวาท เก่งโชน	นักการภารโรง	กรรมการ
นางสำภา ร้อยพรหม	นักการภารโรง	กรรมการ

นางคำทอง เคนหนู	นักการภารโรง	กรรมการ
นางศิริวัฒน์ พาพรม	นักการภารโรง	กรรมการ
นางบังใบ ไยแก้ว	นักการภารโรง	กรรมการ
นางสมปอง สิมารักษ์	นักการภารโรง	กรรมการ
นางลำไย บุริจันทร์	นักการภารโรง	กรรมการ
นางชลีพร นางหนองตุม	นักการภารโรง	กรรมการ
นางสมพร ปรัชญา	นักการภารโรง	กรรมการ
นายสุรพร ตุ่นป่า	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ
นายธรรม สีสาย	นายช่างเทคนิค	กรรมการ
นายหนูพันธ์ ประสมพล	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการ
นายสุพัฒน์ วรณญาติ	คนสวน	กรรมการ
นายมนี ศรีสะอาด	พนักงานรักษาความปลอดภัย	กรรมการ
องค์การนิสิตวิทยาเขตขอนแก่น		กรรมการ
สโมสรนิสิตวิทยาเขตขอนแก่น		กรรมการ
พระครูสมุทรธีระพงษ์ นรินโท, ดร.	ผู้อำนวยการส่วนงานบริหาร	กรรมการและเลขานุการ
พระภาณุวัฒน์ จันทวฑฒโน	อาจารย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายตะวัน พรหมบุตร	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายปิยะพงษ์ คุ่มภัย	ช่างเทคนิค	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายสุทธิรักษ์ ตาพล	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายประดิษฐ์ สังฆพงษ์	นายช่างเทคนิค	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. จัดสถานที่ประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย
 - 1.1 ห้องประชุมใหญ่
 - 1.2 ห้องประชุมกลุ่มย่อย
 - 1.3 ห้องรับรองวิทยากร ผู้มีเกียรติ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. จัดสถานที่รับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่าง
3. ประดับตกแต่งห้องประชุมใหญ่และห้องประชุมย่อย

คณะกรรมการฝ่ายพิธีการ/พิธีกร

รศ.ดร.วิทยา ทองดี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	รองประธานกรรมการ
ผศ.ดร.นิรัช เรืองแสน	ผู้อำนวยการสถาบันภาษา วช.ขอนแก่น	รองประธานกรรมการ

ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต	กรรมการ
อ.ดร.สุนทร สายคำ	ผู้อำนวยการหลักสูตร ค.ม.(พุทธบริหารฯ)	กรรมการ
ผศ.ดร.พชรกฤต ศรีบุญเรือง	เลขานุการหลักสูตร ค.ม.,ค.ด. (การสอนภาษาไทย)	กรรมการ
อ.ดร.วิรัตน์ ทองภู	อาจารย์	กรรมการและเลขานุการ
อ.จิรวรรณ ลิทธิธรรม	อาจารย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. จัดทำกำหนดการ
2. ลำดับพิธีการตามกำหนดการ
3. เป็นพิธีกรในการประชุม
4. กำกับดูแลด้านศาสนพิธี

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และวิเทศสัมพันธ์

พระอุดมปัญญามรณ, ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่	ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล	อาจารย์	รองประธานกรรมการ
ผศ.ดร.นิรัช เรืองแสง	ผู้อำนวยการสถาบันภาษา วช. ขอนแก่น	รองประธานกรรมการ
ผศ.ดร.พลเผ่า เพ็งวิภาศ	หัวหน้าสถานีวิทยุ	กรรมการ
ผศ.ดร.ชาญชัย สวดศรี	อาจารย์	กรรมการ
อ.ดร.วิรัตน์ ทองภู	อาจารย์	กรรมการ
พระอธิการไชยา ติคุชวิโร	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการ
นายสุนทร เสนาสุข	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ
นายนิรันดร์ เลิศวีรพล	นักวิชาการคอมพิวเตอร์	กรรมการ
พ.อ.ทองดี ทองลั่น	นักประชาสัมพันธ์	กรรมการ
นายสุทธิพงษ์ อุพลเกียรติ	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและเลขานุการ
นายอภิวัฒน์ สาระบัน	นักวิชาการโสตทัศนศึกษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. จัดส่งหนังสือเชิญนักวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
2. ประสานงานสถาบันอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
3. จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์
4. ออกแบบและจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ตามจุดต่างๆ
5. จัดทำป้ายวิทยากรในห้องประชุมใหญ่และห้องประชุมย่อย
6. จัดทำป้ายคัดเอาท์บนเวที
7. ออกแบบประชาสัมพันธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

8. นำบทความวิจัยเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์
9. ควบคุมระบบการสื่อสารทั้งในห้องประชุมใหญ่และประชุมย่อย
10. จัดทำวีดิทัศน์แนะนำมหาวิทยาลัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
11. บันทึกภาพนิ่ง/วิดีโอ/เสียง ตลอดงาน

คณะกรรมการฝ่ายเอกสารวิชาการ

ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	ประธานกรรมการ
พระครูภาวนาโพธิคุณ, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.ม., พธ.ด.(ปรัชญา)	รองประธานกรรมการ
พระครูปริยัติพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.ม., พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	รองประธานกรรมการ
พระครูสุธีศัมมภิระญาณ, วิ. รศ.ดร.	อาจารย์	กรรมการ
พระครูศรีปริยัติบัณฑิต, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.บ.(ปรัชญา)	กรรมการ
รศ.ดร.ดิปติ มหันตะ	อาจารย์	กรรมการ
ผศ.ดร.นิรัช เรืองแสน	ผู้อำนวยการสถาบันภาษา วช. ขอนแก่น	กรรมการ
ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น	อาจารย์	กรรมการ
ผศ.ดร.จรัส ลีกา	อาจารย์	กรรมการ
ผศ.ดร.จักรพรรณ วงศ์พรพจน์	อาจารย์	กรรมการ
ผศ.ดร.ประกอบ มีโคตรทอง	อาจารย์	กรรมการ
ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี	อาจารย์	กรรมการ
อ.ดร.สมควร นามสีฐาน	อาจารย์	กรรมการ
อ.ดร.สุธิพงษ์ สวัสดิ์ทา	อาจารย์	กรรมการ
อ.ชยันต์ บุญพิโย	อาจารย์	กรรมการ
ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวสาริกา ไสวงม	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวมารีสา ไสวงม	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวอนุดิตา บุญตะวัน	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำต้นฉบับบทความ
2. ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ และส่งบทความให้ตรวจสอบ
3. ประสานงานกับเจ้าของบทความ เพื่อส่งบทความให้แก้ไข
4. จัดเตรียมบทความที่แก้ไขแล้วเพื่อนำเข้าห้องประชุมกลุ่มย่อย
5. จัดทำข้อสรุปของแต่ละบทความที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วให้กับเจ้าของบทความได้แก้ไข
6. จัดทำรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceeding)

7. แปลเอกสารทางวิชาการและเอกสารการประชุมในระดับนานาชาติ

คณะกรรมการประจำห้องประชุมกลุ่มย่อย

ห้องประชุมย่อยที่ 1 ห้อง B 202 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมามาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญามหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางศาสนา/ปรัชญาเพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. พระครูภาวนาโพธิคุณ, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	กรรมการ
3. ผศ.ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ
4. ผศ.ดร.สุวิน ทอปปัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. พระสมภาร ฐิตญาโณ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. ผศ.ดร.จักรพรรธน์ วงศ์พรพจน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นายจักรี มาป้อง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 2 ห้อง B 203 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมามาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญามหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางศาสนา/ปรัชญาเพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. พระครูปริยัติพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	กรรมการ
3. ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ
4. ผศ.ดร.จรัส ลีกา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. พระมหาสำรอง สญญาโต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. ผศ.ดร.ประกอบ มีโคตรทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นายชัยรัตน์ มาสอน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 3 ห้อง B 204 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมามาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญามหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางศาสนา/ปรัชญาเพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วช.ร้อยเอ็ด	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.ประพันธ์ ศรีภร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	กรรมการ
3. พระครูศรีพุทธินันท์, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	กรรมการ
4. พระมหาณัฐพันธ์ สุทนต์วิภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. พระมหาสุทธิดิล จิตตปัญโญ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. อ.ดร.สุนทร สายคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางสาวรุ่งนภา โยนต์ัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 4 ห้อง B 205 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมหาราช (สนธิ ชวนมหาปัญญามหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.อิศรา ก้านจักร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ประธานกรรมการ
2. พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วช.อีสาน	กรรมการ
3. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษ ฐิริปัญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	กรรมการ
4. อ.พันทิวา ทับภูมิ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. อ.กนกวรรณ ประจันตะเสน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. ผศ.อนุสรณ์ นางทะราช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางสาวแพรวพรรณ ประจักษ์โก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 5 ห้อง B 302 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมหาราช (สนธิ ชวนมหาปัญญามหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.วิทยา ทองดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.สิทธิพล อาจอินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ
3. ผศ.ดร.ชุตินันต์ สະສອງ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	กรรมการ
4. ผศ.ดร.พชรกฤต ศรีบุญเรือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. พระครูวินัยธรวรุฒิ เตชะมุโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. อ.ดร.วิรัตน์ ทองภู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางสาวดารณี ปะเตชะกัง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 6 ห้อง B 303 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมหาราช (สนธิ ชวนมหาปัญญามหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.มณฑา ชุ่มสุคนธ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ
3. อ.ดร.เอกชาติริ สุขเสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วช.อีสาน	กรรมการ
4. พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. นางฤดี แสงเดือนฉาย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. พระมหาศรายุทธ สมนต์ปาสาทิโก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางสาววิภาดา โคตรแก้ว	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 7 ห้อง B 304 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมหาราช (สนธิ ชวนมหาปัญญามหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
3. ผศ.ดร.วิกรม บุญนุ่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	กรรมการ
4. อ.ดร.ยิ่งสรณ์ หาพา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. อ.สมพร ศิริพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. ผศ.ดร.กาญจนาภรณ์ ปุณัณรมย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นายพัฒนพงษ์ หนองน้ำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 8 ห้อง B 305 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวนมहाปญฺญมหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผศ.ดร.สุริยะจรัส เตชะตันมื่นสกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	กรรมการ
3. อ.ดร.ชาญชัย ฤทธิร่วม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	กรรมการ
4. อ.ดร.สุธิพงษ์ สวัสดิ์ทา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	เลขานุการ
5. อ.ดร.พงษ์นรินทร์ อุทัยกาญจนกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. พระมหากิตติ กิตติเมธี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. อ.บุญส่ง นาแสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 9 ห้อง B 402 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวนมहाปญฺญมหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	กรรมการ
3. ผศ.ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	กรรมการ
4. ผศ.ดร.เรียงดาว ทวะชาลี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. อ.อภิณพ ฮาดภักดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. อ.ดร.สมควร นามสีฐาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางสาวแพรทอง กัปโก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 10 ห้อง B 403 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวนมहाปญฺญมหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผศ.ดร.อนุรัตน์ อนันทนาธร	มหาวิทยาลัยบูรพา	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	กรรมการ
3. อ.ดร.กาญจน์ชนิดาภา เมธีวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	กรรมการ
4. อ.ดร.ปาดฉัตร สุกุมลย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. อ.ดร.อินตอง ชัยประโคน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. พระสอนดำ วาฬสโท, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางรพีพร มณีวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 11 ห้อง B 404 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนมहाปญฺญมหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.สิริศักดิ์ อาจวิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	กรรมการ
3. อ.ดร.อารีย์ บินประทาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	กรรมการ
4. อ.ทรงพล โชติกเวชกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. พระโมฏิกานนิก นริสโร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. พระมหาอริวัฒน์ ภัทรทวี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางสาวกัญติศา ศรีเสนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องประชุมย่อยที่ 12 ห้อง B 405 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนมहाปญฺญมหาเถร)

: พุทธนวัตกรรมทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	กรรมการ
3. อ.ดร.โกมินทร์ ว่างอ่อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	กรรมการ
4. อ.ดร.ธีรดนัย กัปโก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
5. นางสาวธิดารัตน์ วรจักร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. อ.จิรวัดน์ สิทธิธรรม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
7. นางประกายเพชร ชารินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ระดับนานาชาติ

ห้องประชุมย่อยที่ 13 ห้องเขียวเตอร์ ชั้น 5 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนมहाปญฺญมหาเถร)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.สุพหล สุธะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
2. พระมหาสมบุญ วุฒิกโร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	กรรมการ
3. รศ.ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	กรรมการ

4. ผศ.ดร.บุญมี พรรษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	กรรมการ
5. ดร.เจฟฟี่ วิลสัน	สถาบันวิจัยพุทธศาสนา DIRI ซิดนีย์ ออสเตรเลีย	กรรมการ
6. อ.ดร.สรินญา มารศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เลขานุการ
7. อ.สุริยา บุญยะรังค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
8. ผศ.ดร.นิรัช เรืองแสน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	พิธีกร
9. นายบัลลังก์ ศรีบุญเรือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วช.ขอนแก่น	เทคโนโลยีสารสนเทศ

มีหน้าที่ ดังนี้

1. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของบทความ วิพากษ์ ให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม แก่ผู้นำเสนอบทความ และทำการประเมินบทความ
2. เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่ดังนี้
 - 2.1 ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้องประชุมกลุ่มย่อย
 - 2.2 ประสานงานผู้นำเสนอบทความประจำห้องประชุมกลุ่มย่อย
 - 2.3 เตรียมเอกสารลงเวลา ใบสำคัญรับเงิน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ทรงคุณวุฒิและเอกสารลงเวลาของผู้นำเสนอบทความ
 - 2.4 เตรียมบทความให้กับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน
 - 2.5 เตรียมเกียรติบัตรของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้นำเสนอบทความ
3. พิธีกร มีหน้าที่ ดังนี้
 - 3.1 ดำเนินรายการเพื่อให้การวิพากษ์บทความเป็นไปตามลำดับ
 - 3.2 กำกับเวลา คือ ให้เวลานำเสนอบทความละ 10 นาที และรับการวิพากษ์บทความละ 5 นาที โดยมีป้ายกำกับเวลา
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่ ดังนี้
 - 4.1 เตรียมความพร้อมของห้องประชุมกลุ่มย่อย คือ จัดโต๊ะสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จัดโต๊ะสำหรับผู้นำเสนอบทความ และผู้เข้าร่วมงาน
 - 4.2 จัดเตรียมเครื่องเสียง ไมโครโฟน คอมพิวเตอร์/โน้ตบุค ใช้ระบบการประชุมแบบออนไลน์ โปรเจ็คเตอร์ จอโปรเจ็คเตอร์ ให้พร้อมใช้งาน
 - 4.3 รวบรวมไฟล์ PPT จากผู้นำเสนอบทความแล้วจัดเก็บในคอมพิวเตอร์/โน้ตบุค เตรียมนำเสนอ
 - 4.4 เปิดไฟล์ PPT นำเสนอตามลำดับตั้งแต่คนแรกถึงคนสุดท้าย

คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติ

งานต้อนรับที่ท่าอากาศยานขอนแก่น

รศ.ดร.วิทยา ทองดี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	รองประธานกรรมการ
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น	กรรมการ

พระครูศรีพุทธิบัณฑิต, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ	กรรมการ
พระครูสมุทรธีระพงษ์	ผู้อำนวยการส่วนงานบริหาร	กรรมการ
ผศ.ดร.สุวิน ทอปปัน	อาจารย์	กรรมการ
ผศ.ดร.จรัส ลีกา	อาจารย์	กรรมการ
อ.ดร.สุนทร สายคำ	อาจารย์	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. ต้อนรับและอำนวยความสะดวกวิทยากร และผู้ทรงคุณวุฒิ
2. จัดหารถรับ-ส่ง วิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างมหาวิทยาลัยกับสนามบิน

งานต้อนรับที่ห้องประชุมชั้น 2 อาคารเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา

รศ.ดร.วิทยา ทองดี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	ประธานกรรมการ
ผศ.อนุสรณ์ นางทะราช	ประธานหลักสูตร ค.บ. (การสอนสังคมศึกษา)	รองประธานกรรมการ
พระครูสุนทรกิตติธรรมคุณ	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการ
นางจิตรลดา แก้วมงคล	ผู้อำนวยการส่วนคลังและทรัพย์สิน	กรรมการ
นางสุพัตรา นาทัน	นักวิชาการการเงินและบัญชี ชำนาญการ	กรรมการ
นางศุภินิษฐา งามสง่า	นักวิชาการการเงินและบัญชี ชำนาญการ	กรรมการ
นางสาวปิยะนุช ไทยทองกลาง	นักวิชาการการเงินและบัญชี	กรรมการ
นางสาวยุภาพร เงามะเขษ	นักวิชาการการเงินและบัญชี	กรรมการ
นางสาวสุติพร ไยแก้ว	นักวิชาการการเงินและบัญชี	กรรมการ
คณะกรรมการสโมสรนิสิต		กรรมการ
ผศ.ดร.เรียงดาว ทวะชาลี	อาจารย์	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวสุภาณดา เทนอิสสระ	นักวิชาการศึกษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวดารณี ปะเตชะกัง	นักวิชาการศึกษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางวิภาดา โคตรแก้ว	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวแพรวพรรณ ประจักษ์โก	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการต้อนรับ
2. กำกับติดตามประเมินผลกลุ่มงานต่างๆ ในฝ่ายปฏิบัติ
3. ประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

งานนำดื่ม รับผิดชอบนำดื่ม-อาหารว่าง อาคารหอประชุมชั้น 2 อาคารเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา

ดูแลพระสงฆ์

นายจักรี มาป้อง

พระณัฏฐนิชา อติภทโท/บุปผารัตน์

พระมหารัชพล รตนจิตโต/สมภักดิ์

สามเณรกิตติพงษ์ ก้อนเงิน

พระมหากิตติพงษ์ กิตติโสภโณ

พระมหารัชชานนท์ รตนรสี/บุราณราช

พระมหาธีรยุทธ ธีรเมธี

พระมหาทินกร ทินนโร/ยางสี

พระมหายุทธพงษ์ ธมฺมวาทิ/สายลิม

สามเณรสุนิชา จิตรแสง

สามเณรเกรียงไกร โพธิ์ชัย

พระกัญจน์ธนัตถ์ แมนวิเศษ

พระชาตรี ขนฺติจิตโต/ศรีจำปา

พระปานชัย กิตติภทโท/สีแก้ว

พระพงศธร เขมโก/พิมโกทา

สามเณรณชัย สุริยะ

ดูแลผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุมฆราวาส

นายจักรี มาป้อง

นายชาคริส เลแก้ว

นายเมฆนรินทร์ ชูกิส

นางสาวกณดิชา เกตรา

นางสาวศรียุญา โพธิ์ศรี

นางสาววิรัชรอง ทาปลัด

นางสาวกาญจนา สมศรีษะ

นายสารัช โพธิ์ทอง

นายธนดล ประทุมชัย

นางสาวสุภาวดี ขำกรม

นางสาวอภิญา พิลาดิ

ดูแลห้องประชุมกลุ่มย่อย

ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 1 ห้อง B 202 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมหาราช (สนธิ ชวณหาทาปญญมหาเถร)

พระณัฏฐนิชา อติภทโท/บุปผารัตน์

นายชาคริส เลแก้ว

ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 2 ห้อง B 203 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธมหาราช (สนธิ ชวณหาทาปญญมหาเถร)

นักวิชาการศึกษา

รองนายกองค์การบริหารนิสิต

รองนายกองค์การบริหารนิสิต

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์

หัวหน้าฝ่ายนิสิตสัมพันธ์

หัวหน้าฝ่ายปฎิคม

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายนิสิตสัมพันธ์

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมเยาวชน

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายทะเบียน

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายปฎิคม

หัวหน้าฝ่ายเลขานุการ

ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายเลขานุการ

นักวิชาการศึกษา

นายไชยวัฒน์ ชาสาท

นายอานนท์ ภูชา

นางสาวกรรณิการ์ เจนญูใจ

นางสาวชนิศา โพธิ์ศรี

นางสาวอรดี ดอนหันรักษา

นางสาวศรัณย์ภัคร แดงน้อย

นายวิษุฒม์ งามปัญญา

นางสาวศุภวรรณ อเวลา

นางสาวนิโลบล บุญเลิศผล

นางสาวพิมพ์พิสุทธิ์ เหลาทอง

พระมหารัษฎพล รตนจิตโต/สมภักดิ์ นายไชยวัฒน์ ชำฮาด
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 3 ห้อง B 204 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 พระมหาภิกขิตติพงษ์ กิตติโสภโณ นายเมฆนรินทร์ ชูกริส
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 4 ห้อง B 205 ชั้น 2 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 พระมหารัษฎานนท์ รตนรัส/บุราณราช นายอานนท์ ภูษา
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 5 ห้อง B 302 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นางสาวกัญติชา เกตรา นางสาวกรรณิการ์ เจนบุญใจ
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 6 ห้อง B 303 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นางสาวศรีธัญญา โพธิ์ศรี นางสาวชนิศา โพธิ์ศรี
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 7 ห้อง B 304 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นางสาววิจิตรรอง ทาปลัด นางสาวอรดี ดอนหันรักษา
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 8 ห้อง B 305 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นางสาวกาญจนา สมศรีชะ นางสาวศรัณย์ภัคร แดงน้อย
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 9 ห้อง B 402 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นายสารัช โพธิ์ทอง นายวิษณุตม์ งามปัญญา
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 10 ห้อง B 403 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นายชนดล ประทุมชัย นางสาวศุภวรรณ อเวลา
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 11 ห้อง B 404 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นางสาวสุภาวดี ขำกรม นางสาวนิโลบล บุญเลิศผล
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 12 ห้อง B 405 ชั้น 4 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นางสาวอภิญญา พิลาดี
ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 13 ห้อง เขียวเตอร์ ชั้น 5 อาคารบัณฑิตศึกษา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (สนิท ชวณมหาปัญญมหาเถร)
 นางสาวพิมพ์พิสุทธิ เหลาทอง

มีหน้าที่: ดังนี้

1. ต้อนรับผู้ทรงคุณวุฒิ-นักวิชาการ ผู้ร่วมประชุมสัมมนาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
2. บริการน้ำดื่ม-อาหารว่าง สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ-นักวิชาการ ผู้ร่วมประชุมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

คณะกรรมการฝ่ายจัดทำของเข้าร่วม

ดร.อมรรัตน์ เตชะนอก	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น	ประธานกรรมการ
นางสาวพันทิwa ทับภูมิ	อาจารย์	กรรมการ
นายบัลลังก์ ศรีบุญเรือง	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ
นางสาวอัญญาดา ตาเสาร์	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ
นางสาวกาญจนา สมศรีชะ	นิสิต	กรรมการ

นางสาวศรัณย์ภัคร แดงน้อย	นิสิต	กรรมการ
นายสารัช โพธิ์ทอง	นิสิต	กรรมการ
นายวิษณุตม์ งามปัญญา	นิสิต	กรรมการ
นายชนดล ประทุมชัย	นิสิต	กรรมการ
นางสาวศุภวรรณ อเวลา	นิสิต	กรรมการ
นางสาวสุภาวดี ขำกรม	นิสิต	กรรมการ
นางสาวนิโลบล บุญเลิศผล	นิสิต	กรรมการ
นางสาวอภิญา พิลาดิ์	นิสิต	กรรมการ
นางสาวพิมพ์พิสุทธิ์ เหลาทอง	นิสิต	กรรมการ
นางประกายเพชร ชารินทร์	นักวิชาการศึกษา	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวกัญธิชา ศรีเสนา	นักวิชาการศึกษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. จัดเตรียมกระเป๋าสสำหรับบรรจุเอกสาร วัสดุ
2. จัดหากระดาษ ปากกา สำหรับผู้เข้าประชุม
3. จัดของที่ระลึกสำหรับวิทยากร

คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

นางจิตรลดา แก้วมงคล	ผู้อำนวยการส่วนการคลังและทรัพย์สิน	ประธานกรรมการ
นางสุพัตรา นาทัน	นักวิชาการการเงินและบัญชี ชำนาญการ	รองประธานกรรมการ
นางศุภนิษฐา งามสง่า	นักวิชาการการเงินและบัญชี ชำนาญการ	รองประธานกรรมการ
นางสาวยุภาพร เงาะเศษ	นักวิชาการการเงินและบัญชี	กรรมการ
นางสาวชุตีพร ไยแก้ว	นักวิชาการการเงินและบัญชี	กรรมการ
นางสาวปิยะนุช ไทยทองกลาง	นักวิชาการการเงินและบัญชี	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ในการวางแผนงบประมาณ
2. ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเงินค่าลงทะเบียน การเบิก-การจ่ายทุกหมวดรายการ
3. จัดเตรียมออกใบเสร็จค่าลงทะเบียนแก่ผู้เข้าร่วมประชุม
4. จัดซื้อจัดจ้างวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุม

คณะกรรมการฝ่ายยานพาหนะและจราจร

นายศักดิ์รินทร์ ศรีหาบงค์	ร.ก.ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตขอนแก่น	ประธานกรรมการ
พระครูสมุห์ธีระพงษ์ นรินโท, ดร.	ร.ก.ผู้อำนวยการส่วนงานบริหาร	รองประธานกรรมการ
นายธนรัฐ อดทน	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ

นายพัฒนพงษ์ หนองน้ำ	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ
นายสุพัฒน์ วรรณญาติ	คนสวน	กรรมการ
นายมนี ศรีสะอาด	พนักงานรักษาความปลอดภัย	กรรมการ
นายตะวัน พรหมบุตร	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายสุทธิรักษ์ ตาพล	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายปิยะพงษ์ คุ่มภัย	ช่างเทคนิค	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายประดิษฐ์ สังฆพงษ์	นายช่างเทคนิค	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายสุรศักดิ์ ปักเหนือ	พนักงานขับรถ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. จัดเตรียมยานพาหนะและพนักงานขับรถให้พร้อมใช้ในการดำเนินงาน
2. จัดเตรียมป้ายบอกสถานที่จอดรถ
3. จัดรถรับส่งวิทยากร
4. ประสานงานรักษาความปลอดภัย อำนวยความสะดวกการจราจรและสถานที่จอดรถ

คณะกรรมการฝ่ายประเมินผล

ผศ.ดร.สุพล พรหมกุล	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต	ประธานกรรมการ
อ.ดร.ปภาเจติร สุกุมลย์	เลขานุการหลักสูตร ค.ม.(การสอนสังคมฯ)	รองประธานกรรมการ
อ.ดร.สมควร นามสีฐาน	เลขานุการหลักสูตร ค.ด.(การสอนสังคมฯ)	กรรมการ
อ.ดร.สุธิพงษ์ สวัสดิทา	เลขานุการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต	กรรมการ
อ.ดร.สิริบุญมา มารศรี	อาจารย์	กรรมการและเลขานุการ
อ.กนกวรรณ ประจันตะเสน	อาจารย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวสาริกา ไสวงาม	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวมารีสา ไสวงาม	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวอนุธิดา บุญตะวัน	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: ดังนี้

1. จัดทำแบบสอบถามประเมินการประชุม
2. เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
3. รายงานผลการประเมินเสนอคณะกรรมการ

คณะกรรมการฝ่ายลงทะเบียน

นางรพีพร มณีวรรณ	นักจัดการงานทั่วไป	ประธานกรรมการ
นางฤดี แสงเดือนฉาย	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ

นางสาวธิดารัตน์ วรจักร	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ
นางสาวแพรทอง ประจักษ์โก	นักวิชาการศึกษา	กรรมการ
นายชาคริต เลแก้ว	นิสิต	กรรมการ
นายไชยวัฒน์ ซาฮาด	นิสิต	กรรมการ
นายเมฆนรินทร์ ชูกริส	นิสิต	กรรมการ
นายอาหนนท์ ภูษา	นิสิต	กรรมการ
นางสาวกัณติชา เกตตรา	นิสิต	กรรมการ
นางสาวกรรณิการ์ เจนถูกใจ	นิสิต	กรรมการ
นางสาวศรียุญา โพธิ์ศรี	นิสิต	กรรมการ
นางสาวชนิศา โพธิ์ศรี	นิสิต	กรรมการ
นางสาววิรังรอง ทาปลัด	นิสิต	กรรมการ
นางสาวอรดี ดอนหันรักษา	นิสิต	กรรมการ
นางสาวรุ่งนภา โยนต์ัน	นักจัดการงานทั่วไป	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมให้พร้อมก่อนวันประชุมวิชาการ
2. รับผิดชอบการลงทะเบียนในวันประชุม
3. จัดเตรียมป้ายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม
4. มอบของชำร่วยให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เข้าร่วมงาน ในขณะลงทะเบียน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนกว่าจะสิ้นสุดโครงการ

สั่ง ณ วันที่ 26 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567

(พระราชพัฒน์วัชรบัณฑิต, รศ.ดร.)

รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

